

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)**

TUTANAK DERGİSİ

**3'üncü Toplantı
16 Temmuz 2025 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Meclis tatile girdiğinde Komisyon üyelerinin yapabilecekleri çalışmalara, Komisyonun bugünkü gündemine ve toplantıya katılanlara hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, bugün toplantıya katılan herkese teşekkür ettiğine ve Komisyonun gelecek hafta ve yaz dönemi çalışma programına ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Alparslan Çevik'in, Genel Müdürlüğün görevleri ve yapısı ile engelli vatandaşlar için hâlihazırda uygulamakta oldukları destekler hakkında sunumu

2.- Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Velioğlu'nun, tanımlar, mevzuat, engelli raporlarına ilişkin süreçler, engelli bireylere ait sayısal veriler ve değerlendirmeler, engelli bireyler için ağız ve diş sağlığı hizmet sunumu, Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı kapsamındaki çalışmalar ve ÇÖZGEM hakkında sunumu

3.- Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Hakan Usta'nın, Genel Müdürlük olarak engelli bireylere yönelik sundukları sağlık hizmetleri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

-----0-----
3'üncü Toplantı
16 Temmuz 2025 Çarşamba
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 16.11'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, Meclis tatile girdiğinde Komisyon üyelerinin yapabilecekleri çalışmalara, Komisyonun bugünkü gündemine ve toplantıya katılanlara hoş geldiniz dediğine,

Bugün toplantıya katılan herkese teşekkür ettiğine ve Komisyonun gelecek hafta ve yaz dönemi çalışma programına, ilişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Alparslan Çevik tarafından, Genel Müdürlüğün görevleri ve yapısı ile engelli vatandaşlar için hâlihazırda uygulamakta oldukları destekler,

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Velioğlu tarafından, tanımlar, mevzuat, engelli raporlarına ilişkin süreçler, engelli bireylere ait sayısal veriler ve değerlendirmeler, engelli bireyler için ağız ve diş sağlığı hizmet sunumu, Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı kapsamındaki çalışmalar ve ÇÖZGEM,

Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Hakan Usta tarafından, Genel Müdürlük olarak engelli bireylere yönelik sundukları sağlık hizmetleri,
Hakkında sunum yapıldı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.11'de toplantıya son verildi.

16 Temmuz 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.11

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZİRHİOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli misafirlerimiz, kamu kurumlarımızın kıymetli yetkilileri, değerli basın mensupları; öncelikle hoş geldiniz.

Toplantımızı başlatıyoruz, hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Meclis tatile girdiğinde Komisyon üyelerinin yapabilecekleri çalışmalara, Komisyonun bugünkü gündemine ve toplantıya katılanlara hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biliyorsunuz, geçtiğimiz hafta toplantılarımızda hem kamu kurumlarımızı dinledik hem de Komisyon üyeleri olarak fikir alışverişinde bulunduk; Komisyonun yol haritasıyla ilgili düşüncelerimizi, fikirlerimizi ortaya koyduk. Bundan sonra da aynı şekilde hem üretmeye hem de farklı kurumları, kuruluşları, kişileri, sivil toplumu dinlemeye; aynı zamanda, mekânları ziyaret ederek, yerinde görerek, tespit ederek durumları analiz etmeye ve bununla birlikte de bilgi toplamaya devam edeceğiz.

Ben özellikle Değerli Komisyon üyelerimize hatırlatmak istiyorum: Komisyon üyelerimizin hem görüşmelerine dair hem yaptıkları ziyaretlere dair bilgi notları bizim için çok kıymetli ve bu çerçevede de herkes istediği şekilde görüşebilir kişilerle, kurumlarla ve ziyaretlerde bulunabilir. Malum, bir tatil sürecine gireceğiz, istiyoruz ki bu tatil sürecinde süreç gayriresmî olsa da devam etsin, bununla birlikte de özellikle Komisyon üyelerimizin yaptığı çalışmalara dair bilgi akışını da Komisyon olarak sürekli kayda devam edelim ve böylece Meclisteki süreç resmî olarak başladığında da hem daha hızlı bir şekilde yapacaklarımızı yaparız hem de yol haritamızı daha net bir şekilde belirlemiş oluruz.

Tabii, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı bizim bu süreci birlikte yürüteceğimiz kurumların en başındaki bakanlıklarımız. Tabii, Millî Eğitimi de özellikle zikretmek gerekiyor. O yüzden, geçtiğimiz hafta hem Millî Eğitim Bakanlığımızın hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın ilgili kurumlarını dinledik, onlar bir girizgâhtı, bugün de yine hem Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünü hem de Sağlık Bakanlığımızın ilgili kurumlarını dinleyeceğiz; bunlar da bir girizgâh olacak. Zira, bu kuruluşlarla, bu Bakanlıklarımızla bilgi alışverişimize, irtibatımıza devam edeceğiz. O yüzden burası aynı zamanda onların da mekânı olacak bu Komisyon çalıştığı müddetçe. Ben bu vesileyle ilgili bakanlıklardaki arkadaşlarımıza, genel müdürlerimize, uzmanlarımıza, emek veren tüm arkadaşlarımıza tekrar hoş geldiniz diyorum, başarılar diliyorum.

Tabii, geçen hafta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün sunumunu planlamıştık ama zaman dolayısıyla bu haftaya ertelemiştik. O yüzden şimdi onlarla başlayalım ve hızlı bir şekilde sunumları aldıktan sonra yine düşüncelerimizi, sorularımızı, bu noktadaki fikir alışverişimizi yapmaya devam edelim.

Evet, Genel Müdürümüz burada değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun, söz sizde.

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Alparslan Çevik'in, Genel Müdürlüğün görevleri ve yapısı ile engelli vatandaşlar için hâlihazırda uygulamakta oldukları destekler hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, çok saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli hazırun; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben Alparslan Çevik, Sosyal Yardımlar Genel Müdürüyüm.

Bugünkü sunumumuzda Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü olarak engelli vatandaşlarımız için hâlihazırda uygulamakta olduğumuz destekleri anlatmaya çalışacağım. Öncelikli olarak Genel Müdürlüğümüzün görevleri ve yapısı hakkında bilgi vermek istiyorum. 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle görevleri belirlenmiş olan Genel Müdürlüğümüz, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarını kullanarak 3294 sayılı Kanun kapsamındaki vatandaşlarımıza farklı ihtiyaçlarına göre destek sağlamaktadır. Bunun dışında, yine, genel bütçeyle yaşlı ve engelli yardımları, gelir testi işlemleri ve ihtiyaç sahiplerine GSS prim desteği sağlanmaktadır. Ayrıca, Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi ve veri tabanına ilişkin iş ve işlemleri, sosyal yardım verilerinin kaydedilmesine ve paylaşılmasına ilişkin görevleri yürütmekle yükümlüdür. Bunun dışında, Avrupa Birliği bütçesi kaynaklı sosyal yardımlara ilişkin faaliyetleri de Kızılayla iş birliğiyle Genel Müdürlüğümüz yürütmektedir.

Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü faaliyetleri, Genel Müdürümüzün faaliyetleri 81 ilimiz ve 922 ilçemizde yerleşik bulunan 1.003 sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfımız aracılığıyla yürütülmektedir. Az önce de ifade ettiğim gibi, engelli vatandaşlarımız için, bireylerimiz için 3294 sayılı Teşvik Kanunu'muz, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda vakıflarımız bu

hizmetleri yürütmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarımız illerde valilerimizin, ilçelerde de kaymakamlarımızın başkanlığında hizmet vermektedir. Şu an sahada vakıflarımız bünyesinde yaklaşık 9 bin personelimiz bulunmaktadır.

Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü olarak 50 farklı alanda, türde yardım sağlamaktayız, destek sağlamaktayız. Bu tablomuzda bunun 49 tanesi var. Bunun dışında, bir de "tek seferlik" adını verdiğimiz yardımlarımız bulunmaktadır. Tek seferlik yardımlar, o an için ihtiyaç duyulan bir durum olduğu zaman vatandaşlarımıza ya da ihtiyaç sahibi hanelerimize valiliklerimiz, kaymakamlıklarımız tarafından o anki ihtiyaçlarını karşılamaları için sağlanmaktadır. Bu nedenle bu tabloya alınmamıştır. Aile yardımları, eğitim yardımları, sağlık yardımları, barınma, gıda yardımları, engelli, yaşlı yardımları ve farklı proje destekleri başlıkları altında 6 farklı çeşit yardım türüyle hizmet etmekteyiz.

Engelli aylıklarımız Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında yüzde 40 ve üzeri oranında engelli raporu olan, sosyal güvencesi olmayan ve hane içerisinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünün altında olan vatandaşlarımıza verilmektedir. Bununla birlikte -18 yaşını doldurmamış, 18 yaşından küçük vatandaşlarımız içerisinde sağlık raporuyla- hafif düzeyde engelli olan vatandaşlarımızın yakınlarına sağlamış olduğumuz engelli yakını aylığımız bulunmaktadır. Tutarlarımız temmuz ayı itibarıyla güncellendi; yüzde 40 ila yüzde 69 arasında engelli olan vatandaşlarımız için ayda 4.302 lira 98 kuruş destek veriyoruz, yüzde 70 ve üzeri engelli vatandaşlarımıza ise 6.454 lira 48 kuruş destek sağlamaktayız. Bununla birlikte, engelli yakını aylığımız da 4.302 lira 98 kuruştur. Bu tutarlar memur katsayısına bağlıdır; her altı ayda bir memur katsayısıyla birlikte güncellenmektedir. Engelli aylığı kapsamında 2024 yılında 614.532 fayda sahibi için 25,1 milyar TL kaynak sağladık. 2025 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 565.039 fayda sahibi için 12,5 milyar TL ödeme yapılmıştır. Yine, engelli yakını aylığı kapsamında ise 2024 yılında 93.682 fayda sahibi için 2,86 milyar TL, 2025 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 81.256 fayda sahibi için 1,41 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Sosyal yardım alan, düzenli bir sosyal yardım alan her vatandaşımız aynı zamanda elektrik tüketim desteğimizden de faydalanmaktadır. Bu vesileyle engelli aylığı alan, engelli yakını aylığı alan vatandaşlarımız aynı zamanda elektrik tüketim desteğinden de yararlanmaktadır. Desteğimiz şu şekilde, hanedeki kişi sayısına göre değişiyor tutarlar: 1-2 kişilik haneler için 194 TL, 3 kişilik haneler için 259 TL, 4 kişilik haneler için 323 TL, 5 ve üzeri nüfusa sahip haneler için ise 388 TL destek sağlamaktayız. Tabii, burada...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, Genel Müdürüm, burada bir sürü rakam var, bir sürü başlık var. Biz burada bizim için önemli olan, kritik olan ana başlıklara odaklanalım yoksa çok fazla kalem var. Örneğin, engelli aylığı bağlanması için ne şartlar gerekiyor? Bu bir. İki: Engelli aylığından kaç kişi faydalaniyor- anlatabiliyor muyum- bunun alt limiti, üst limiti mi var, her engel grubu aynı mı alıyor? Ya, bunları bize ana olarak şey yaparsanız... Zaten elektrik yardımı vesaire bunların hepsi burada yazıyor, bunları da gerekirse konuşuruz ama bize siz önce bir ana fikri iyi bir anlatın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani burada az önce de ifade ettiğim üzere raporlar doğrultusunda, Sağlık Bakanlığımız tarafından engelli raporları doğrultusunda biz bu tutarları belirliyoruz. Yüzde 40 ila yüzde 69 arasında, bir de yüzde 70 ve üzeri seviyelerinde iki farklı düzeyde engelli vatandaşlarımız için farklı tutarlar sağlamaktayız, ödemekteyiz.

Sayılara gelince 2024 yılında 614.532 vatandaşımız yararlandı bu engelli aylığı kapsamında, 2025 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 565.039 kişi yararlandı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela, burada engel durumuna göre dağılım nasıl; görme engelli mi, bedensel engelli mi, işitme engelli mi, zihinsel engelli mi yani bunun tasnifini görelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Anlaşıldı Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, bakın, geçen hafta burada -arkadaşların çoğu burada, biliyorsunuz, siz de vardınız- biz Aile Bakanlığıyla toplantı yaptık. "Onların pek çoğu Sağlık Bakanlığında." dediler, onları da dinleyeceğiz ama şimdi bu yardımları veren sizsiniz neticede, Sağlık Bakanlığı ödemiyor bunları değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Tabii ki biz ödüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O yüzden bu engel gruplarının tasnifini iyice bir yapmamız lazım. Dediğim gibi, daha çok konuşacağız bunları, başta biz bu mantığı hep birlikte zihnimize yerleştirirsek daha sağlıklı bir iletişim kurarız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Elbette. Detaylandırılalım bunları. Tabii, biz ödeme yaparken kişinin görme engelli olmasına ya da işitme engelli olmasına değil daha çok yüzde 40 rapora göre, Sağlık Bakanlığından alınan rapora göre, engel durumuna göre belirliyoruz ama onunla ilgili bir çalışma yapabiliriz yani engeli nedir, görme engelli, işitme engelli, farklı sayılarda onların alt kırımlarını Sağlık Bakanlığımızdan da yine talep ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zihinsel engellilerle ilgili yardımımız var değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Zihinsel engellilerle ilgili... Zaten burada zihinsel engellilerimiz de var ama dediğiniz gibi onun alt kırımlarını oluşturacağız, oransal olarak oluşturalım onları.

Evet, elektrik tüketim desteğimizden bahsetmiştik.

Vefa Programı'mız Genel Müdürlüğümüzce vakıflarımız aracılığıyla olup 81 ilimizde 127 bin yaşlı ve engelli vatandaşımız Vefa Programı'ndan yararlanmaktadır. Vefa Programı nedir? Yaşlı ve engelli, ihtiyaç sahibi olan, az önce bahsettiğim gibi bizim temel 3294 sayılı Kanunu'muz kapsamında bulunan hanelerimizde ikamet etmekte olan, günlük ihtiyaçlarını karşılayamayan yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza sağlamış olduğumuz bir hizmettir. Yani ev temizliğinden kişisel bakıma kadar on beş günde bir muhakkak bizim "vefa grupları" adını verdiğimiz personellerimiz bu hanelerimizi ziyaret ederek evin farklı ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Bu 128 bin vatandaşımızın 23.512'si engelli vatandaşlarımızdır. 2024 yılında 127 bin yaşlı ve

engelli vatandaşımız için Vefa Programı kapsamında 2,79 milyar TL kaynak ayırdık. Tabii, bununla ilgili belli şartlar var biraz esnek olmakla beraber; 60 yaş üzerinde olan, tabii ki büyük bir çoğunlukla da tek yaşayan yaşlılarımız, yüzde 70 ve üzeri engelli raporu olan vatandaşlarımız, 3'ten fazla 16 yaşından küçük çocuğu olan tek ebeveynli haneler ve yüzde 40 ila yüzde 69 arası oranda engelli raporu olan vatandaşlarımız bu hizmetten yararlanmaktadırlar.

Bunun yanı sıra, Aile Destek Merkezlerimiz ve Sosyal Dayanışma Merkezlerimiz Roman vatandaşlarımız için hizmet vermektedir. 555 Aile Destek Merkezimiz ve 87 Sosyal Dayanışma Merkezimizde ihtiyaç sahibi haneler için, onların ihtiyaçlarına göre olsun, istihdam edilebileceği alanlara yönelik olsun ya da onların yeteneklerini geliştirmek amacıyla olsun farklı eğitim programları uygulanmaktadır. Tabii, bunların içerisinde bu programların uygulanması sırasında teşviklerimiz de var. Bizim kendi temel eğitimlerimizi almaları için üç ay boyunca bu merkezlerimizde devam etmeleri gerekiyor. Engelli vatandaşlarımız da bundan tabii ki yararlanabiliyorlar. Üç ay boyunca devam etmeleri durumunda, eğitimlerimizi almaları durumunda 2.400 TL her vatandaşımız için de destek sağlıyoruz.

Engelli vatandaşlarımıza sağlamış olduğumuz desteklerden bir diğeri de barınma yardımımız. Tabii, barınma yardımlarının kriterleri oldukça detaylı ama genel olarak buraya almaya çalıştık; 60 yaş ve üzerinde olması, 19-45 yaş aralığında hanede başkasının olmaması gibi, tabii ki yine aynı şekilde yüzde 40 üzeri engelli oranı raporu bulunan vatandaşlarımızın yaşadığı haneler ve kronik hastalığı olan haneler. Bu hanelere biz ev onarımı için 35 bin ila 100 bin TL, prefabrik ev yapımı talebi olursa 300 bin TL'ye kadar, betonarme ev yapımı talebi olduğu zaman da 500 bin TL'ye kadar destek sağlayabiliyoruz. Tabii, bu, oradaki daha çok valiliklerimizin, kaymakamlarımızın farklı işbirlikleriyle gerçekleşmektedir sadece bizim verdiğimiz destekle tabii ki değil. Hem belediyelerimizin hem de yardımsever vatandaşlarımızla iş birliğinde ihtiyaç sahibi hanelerin onarımlarını yapmaktayız. Ev yapımı isteyen hanelerimize de 500 bin TL'ye kadar destek vermekteyiz. 2019 yılından bugüne engelli vatandaşlarımızın yaşadığı 1.466 haneye 128,5 milyon TL ev yapımı yardımı sağladık, 4.991 haneye ise 129 milyon TL ev onarımı yardımı için kaynak tahsis ettik.

Yine, bir diğer desteğimiz ise engelli öğrencilerimizin eğitime erişebilmelerini sağlamak amacıyla bir ulaşım desteği sağlamaktayız. Millî Eğitim Bakanlığıyla iş birliği içerisinde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin okullarına ücretsiz erişimi Genel Müdürlüğümüzün desteğiyle sağlanmaktadır. 2024 yılında 134 bin öğrenci için 6,4 milyar TL kaynak tahsis edilmiştir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunun il il dağılımını alalım biz, tamam mı? Yani hangi ilde kaç öğrenci taşıyoruz, yüzde kaçını taşıyabiliyoruz ihtiyaç sahibi öğrencilerin?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Olur, olur Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Anlatabiliyor muyum? Bu, önemli bir konu. Daha geçen toplantıda da konuştuk; ulaşım, erişilebilirlik, bunu sağlamak önemli bir faktör. Anladığım kadarıyla sadece Millî Eğitime mahsus, değil mi? Üniversite öğrencileriyle ilgili bir şeyimiz yok mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şöyle: Üniversite öğrencilerimizden özel durumu olanlara yani vakfımız uygun görürse destek verilebiliyor. Belki her zaman değil ama bazen...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bireysel başvuru mu gerekiyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Tabii, vakfa başvuru da yapılır.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ücretsiz erişimde kilometre sınırı var mı Sayın Genel Müdürüm?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Burada, en yakın eğitim kurumuna desteği sağlıyoruz yani Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Taşımalı sistemde bir kilometre sınırı var mı?

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Yok engellide.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Okuluna ve evine götürüyor, okulundan evine.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Lise, ilkokul, ortaokul...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bazı köylerde yok mesela.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Taşıyorlar taşrada da, ilçeler arası bile taşıma yapılıyor.

ALİ KARAOBA (Uşak) - 30 kilometreyi geçince taşıyor mesela da var mı öyle bir sınırlama diye düşündüm.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yok, herhangi bir sınır yok.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Tufanbeyli'den ben biliyorum; Adana'da Kozan'a taşınyordu mesela.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Engelli bireyler için herhangi bir kilometre sınırı yok.

Bunun dışında da yine bazı farklı yardımlarımız var ihtiyaç sahiplerimiz için; gıda yardımı, doğal gaz yardımı, yakacak yardımı gibi. Yine, engelli hanelerimiz, engelli vatandaşlarımız, 3294 kapsamındaki vatandaşlarımız için tematik yardımlarımız da bulunmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Peki, bu taşımada donanımlı araç sayısına da bir bakalım; engellileri taşıdığınız araçların fiziksel anlamda ne kadarı donanımlı? O da önemli bir kriter; karga tulumla taşımak var, şey var...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Tabii, asansörlü şeyler de var. Onların denetlemeleri yapılıyor, biliyorsunuz, taşıma eğitim programı; onlarla ilgili bir döküm yapalım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Neyse, işte, onları bir çalışalım yani dediğim gibi, biz de yeni tanışıyoruz, konuşacağız bunları; çerçeve vermesi için söylüyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet, anlaşıldı Başkanım.

Geçen hafta Sayın Bakanımız Jülide Hanım sormuştu ama yarım kalmıştı, o yüzden ona da değinelim. İzleme ve değerlendirme nasıl yapılıyor? Sayın Bakanımızın da ifade ettiği gibi o zaman, bunda vatandaşlar bizi aramıyor, biz vatandaşları arıyoruz. Sürekli zaten bununla ilgili bir taramamız var bizim. Şu an Sayın Bakanımızın talimatıyla da İzleme Değerlendirme Başkanlığımızın altında bir izleme birimi oluşturuyoruz. Öncelik sırasına göre, mesela ebeveyn olmayan haneler ya da tek ebeveynli olan haneler, engelli olup evinde tek yaşayan haneler; bu tipleri önceliklendirdik. Bunlarla biz direkt temas kurabiliyoruz. Bunu da zaten sürekli tarıyoruz; mesela aileden birisi vefat ettiği zaman bunu görebiliyoruz. Vakfımızla direkt iletişime geçip aileyle de direkt iletişim kurabiliyoruz, onların ihtiyacı olan yönlendirmeleri de yapıyoruz; hem vakfımızla hem ilde bulunan il müdürlüklerimiz, ilçelerde bulunan sosyal hizmet merkezlerimizle iş birliğinde bu faaliyetleri yürütmekteyiz. Bu çerçevede, sosyal yardım bilişim sistemi içerisinde yani bizim hizmet verdiğimiz kitle içerisinde 843.223 engelli ve engelli yakınına yönelik bu faaliyetlerimiz devam etmektedir.

Arz ederim Sayın Başkanım.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Bu barınmayla ilgili olan kısmı gördüm ama bu, sadece engelli vatandaşlarımız için mi yoksa genel olarak mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Hayır; genel olarak. Burada az önce de ifade ettiğim gibi alt kriterleri çok. Genel olarak ne var? Muhakkak evde 60 yaş üzerinde bir yaşlının bulunması gerekiyor ve o yaşlının bulunduğu hanede 19 ile 45 yaş arasında birden fazla nüfusun bulunmaması gerekiyor. Engellilik düzeyine göre de değişiyor; yüzde 40 ve yüzde 69 arasındaki bir oranda engelliye onlar için hafif tadilat desteği veriyoruz ama yüzde 70 ve daha ağır engelliler için ev yapımı desteği veriyoruz, büyük onarım desteği verebiliyoruz.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Ya "60 yaşın üstünde birey yoksa, 0-18 yaş arasında en az bir çocuğa sahip tek ebeveyn olması" gibi bir madde var mesela; ben bunu anlamadım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şöyle, bunlar birbiriyle bağlantılı, onu demek istiyorum. Yani 60 yaşında ama altta 0-18 yaş arasında en az bir çocuk var. Şimdi, 18 yaş üzerinde olduğu zaman hani biz bir de istihdamla bağlantılı olarak çalışıyoruz ya, o yüzden kişinin çalışmasına engel olacak bir destek sağlamamaya gayret ediyoruz; buradaki sınırlandırmanın amacı bu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, ayrıntıda gizli her şey. Mesela ben size örnek vereyim. Yani çözüm bekliyorum tabii çünkü uğraştığım bir mesele. Uğraşmamıza rağmen ağır engelli bir bireyin alması gereken yardım verilmedi yani bunu anlayamıyorum gerçekten. Bir örnek vereceğim ama belki bunun binlerce versiyonu vardır.

Batman'dan Gökçe Heval Tuncel Toptaş isimli bir anne, kızı Heja Toptaş; Batman'dalar. Heja, 10 yaşında, ağır engelli ve epilepsi hastası. Kadının eşi hapiste ve bir gelirleri yok ve Batman Aile ve Sosyal Hizmetlere mahkûm yakını ailesi için başvuruda bulundu fakat kızı için evde bakım maaşı aldığı için mahkûm yakını maaşı bağlanmayacağı söylendi. İki sene önce aylık 12.500 lira kredi ödemesi olan ev olduğu gerekçesiyle de yardım reddedildi. Şimdi yani kredisini ödediği bir evi var diye yardım reddedilmiş yani bana "12.500 lira ben kredi ödüyorum, 13 bin lira engelli ve engelli yakını maaşı alıyorum ve başka bir gelirim yok, eşim cezaevinde, bu hâldeyim yani söyleyin, nasıl yaşayayım Vekilim?" dedi. Ben Batman Valiliğini aradım, oradaki yetkililerle görüştük "Tamam, çözüp size döneceğiz Vekilim." dediler; döndüler, "Efendim, evi varmış, o yüzden yardımda bulunamayacağız." dediler. Ya, kadının evi... Yani hepimiz kredi işlemlerini biliriz, kredi çekmiş, 12.500 lira kredi ödüyor, 13 bin lira da eline para geçiyor; gelin, bu denklemi, bu şeyi çözün yani. Şimdi, dışarıdan işte sadaka, zekât, şu bu gibi şeyler almadığı takdirde yaşayamıyor; çok ağır engelli bir çocuk var, eşi mahpus ve realite bu Sayın Genel Müdürüm, isterseniz size TC'lerini falan da verebilirim ama sahadaki durum bu maalesef yani bu konuda çok şikâyet alıyoruz, çok sorunlar var; bunlarla ilgili çözüm bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Başka böyle spesifik bir örnek var mı elinizde?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Efendim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Spesifik bir şey var mı bunun gibi başka?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Var, bunun gibi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onu da paylaşalım Genel Müdürümüzle.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tabii.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Vekilim, 13 bin lira geliri olan ama 12.500 liralık kredi bu ülkede... Hayır, hayır, spesifik olarak diyorum yani.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Kredi alması, evet...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Başka bir şey olabilir mi yani?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Eşi dışarıdayken almış.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ha, o zaman olur.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Daha sonra eşi cezaevine girmiş; mesele bu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu tür vakaları bizzat hem Komisyon olarak da takip ederiz hem ilgili arkadaşlar da çözümlendirme noktasında, yanlış uygulama varsa onu takip noktasında çalışırlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben bir örnek daha vereyim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Spesifik olarak bunları paylaşsak bilgileriyle...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Şimdi, bir örnek daha vereyim. Özlem Sarıçelik, mahpus bir anne, eşi de cezaevindeydi, kızı Down sendromu, bir çocuk daha var. Adli Tıp çocuğun durumundan dolayı anneye infaz erteleme vermesine rağmen yani tüm sağlıkla ilgili vahim durum ortadayken savcılık son anda "Hayır, tahliyesini tasvip etmiyorum." dedi ve anne içeride kaldı ve sosyal yardımlarla ilgili de önemli sıkıntılar yaşıyor. Ben size bu ismi de verebilirim yani başka da örnekler var, sözü çok uzatmayayım ama böyle vahim örnekler maalesef var; bunları çözmek lazım. Derdim üzüm yemek yani şimdi mesela şu Batman'daki aile için, Sayın Başkanım, o kadar uğraş verdim, Batman Valiliğini aradım, hani ümitle de bekledim. Ya, görseniz hani gözyaşlarınız dökülür, o kadar vahim bir durum var ki ortada. Yani şimdi bunu Batman Valiliği, Sayın Bakanlık neden göremiyor, neden çözemiyor yani?

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şimdi, bir müsaade ederseniz ben cevap vereyim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Buyurun.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şimdi, öncelikle sunumun başında ifade ettim; biz 3294 sayılı Kanun kapsamında hizmet vermekteyiz, burada da bir gelir limiti var, bu gelir limitini aşan hanelerle ilgili olarak o konuda haklısınız yani o konuda zaten kanuni sınırlarımızın dışında olanlar için bir destek sağlayamıyoruz. Öncelikle bu sınırın altında yani hanede yaşayan vatandaşların kişi başı gelirinin asgari ücretin 1/3'ünün altında olması lazım bizim o haneyi ihtiyaç sahibi olarak belirleyebilmemiz için.

İkincisi, bizim "mahkûm desteği" diye bir desteğimiz yok. Bizim desteklerimizde şöyle bir durum var: Alabiliyorsa en üstünü alabiliyor. Mesela eşi vefat etmiş kadın 1.500 TL destek alıyor ama 65 yaşına geldiği zaman biz onu kesiyoruz, kendisine daha yüksek olan yaşlılık aylığını bağlıyoruz, bu şekilde bizim desteklerimiz; sizin ifade ettiğiniz biraz farklı, bizim sınırlarımızın dışında eminim ki. Bu arada harcamalar da hesaplara katılıyor, ailenin giderleri de, sonuçta bir gelir var ki bu harcamayı yapabiliyor, yoksa bankadan krediyi nasıl çekmiş?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Eşi dışarıdayken kredi çekmiş, eşi gelince...

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet, şöyle...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani sanki ev kendisinin tamamen olmuş gibi "Evin var, veremeyiz." diyorlar.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet, şimdi şöyle: Tabii ki evin de bir hesabı var, malumunuz bir hesap yapılırken hani evin hesabı genelde -şimdi belki o denklem bozulmuş olabilir ama- iki yüz elli ay üzerinden hesaplanır, evin kira getirisi ve maliyeti; bunu da bir hesaba... Bizim vakıflarımız da bunu bir hesaplama ile, evi olanların, arabası olanların bir hesabı vardır, onu aylık gelire dönüştürebiliriz, bunların toplamı da eğer bu "1/3"ün altında kalıyorsa biz o eve, bu haneye destek sağlayabiliriz ama bunun dışında tabii ki farklı yardım organizasyonları yapabiliyoruz. Sonuçta vakfımız, valiliğimiz, kaymakamlığımız oradaki kitleye hâkim. Açıkçası, bu konuyla ilgili biz bir TC kimlik numarasını da alalım...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben iletayım.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Bir görüşelim, yapabileceğimiz bir destek varsa onu sağlayalım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Diğer bahsettiğinizi de alalım.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - ...ama muhtemelen bizim bu bahsettiğimiz sınırlar dışarısındadır ama en azından hayırsever vatandaşlarımızı da yönlendirebiliriz bu konuya.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, Alparslan Bey, bu spesifik konuları hem Komisyon olarak takip edelim hem de hakikaten bunlarla ilgili genel uygulama eksikliği ya da bakış açısında bir sorun varsa bunlara da yasal mevzuat açısından çalışırız, bunları bize bildirin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tabii, tabii yani bakın, ben şunu da söyleyeyim...

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Bir şey ekleyebilir miyim? Gökçe Heval Tuncel Toptaş değil mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şu an mesela bu hanenin aldığı yardımlar engelli yakını aylığı, şartlı sağlık yardımı, düzenli doğal gaz tüketim desteği ve elektrik tüketim desteği; bu destekleri alıyor bizden, bizim sistemimizde kayıtlı zaten kendisi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, ne kadar bunun toplamı? Elektrik yardımını siz mi veriyorsunuz, o mu yatırıyor?

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şöyle: Biz PTT aracılığıyla ödeme yapıyoruz, oraya gişeye gittiğinde bizim yaptığımız yardım düşülerek faturasını ödüyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Anladım yani onu elden ödemiyorsunuz.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yok.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam.

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Efendim, sistemimizde kayıtlıymış zaten kendisi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne kadarmış totalde?

ÂİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evde bakım yardımı da alıyormuş 12 bin lira, 4 bin lira da bizden engelli yakını aylığı alıyor, 16 bin lira, onun dışında da...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Elektrik desteği var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani yaklaşık bir 18 bin TL bizden yardım alıyormuş.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Genel çerçeveyi görmek açısından sordum.

Evet, buyurun hocam...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani bu tip şeyleri yaşıyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani kadının şimdi çalışma şansı yok çünkü ağır engelli bir çocuk var, ikinci bir çocuk daha var yani tamamen yardıma muhtaç durumda. Hani 12.500 ödeme var, 18 bin diyorsunuz son durumda aldığı yani 5.500'le aylık geçimini yapacak.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani bizim sağlayabildiğimiz yardım türlerinin...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Spesifik olarak onu takip edelim, tamam mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun hocam.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle sunumunuz için teşekkür ediyorum. Ben kafama takılanları sırasıyla sormak istiyorum. Bir tanesi, acaba hangi yıl sosyal yardımlaşma sandığına devredildi engelli aylıkları. Benim hatırladığım kadarıyla bir dönem Sosyal Güvenlik Kurumu üzerinden gidiyordu bu yani beni düzeltebilirsiniz ama hangi yıl acaba sosyal yardımlaşma sandıklarına devredildi? Şunun için soruyorum: Aslında engelli aylıklarının ve burada sayılmış sayısız yardımlaşma sandığı tarafından ödenen sayısız yardımın hak temelli yaklaşımdan uzaklaşıp muhtaçlık temeline döndüren bir siyasi yaklaşım olduğunu düşünüyorum yani çünkü engellilerin ve burada çok sayıda yaşlılar var, sağlık yardımı var, eğitim yardımları var, birçok hakkı olduğu hâlde alması gereken kişi bu sandık üzerinden sanki âdeta muhtaç bırakılarak alıyormuş gibi bir izlenim var ve bunun yanlışlığına inanıyorum, bir dönem Sosyal Güvenlik Kurumu üzerinden veriliyordu, bunu soracağım.

İkincisi...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Nasıl böyle bir izlenim edindiniz?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Şimdi, bakın, engelli aylıklarında kriterler tam net değil, az önce konuştuğumuz gibi hesaplama ve raporlama süreçlerinde bazı sıkıntılar da oluyor. Maluliyet ile engellilik birbirine geçtiği için bazı yardım şekillerinin tam olarak hakkaniyetli olmadığını düşünüyorum, yeri geldikçe şey yaparız.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu vakıflar yerel olduğu için yerelde bu işin çözülmesi daha pratik aslında.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama şöyle bir şey oluyor: Bu sosyal sandıklar üzerinden ödeme alınca sanki alamadığı zaman, hak kazanmadığı zaman -ben bu konuyla ilgilendiğim için çok sayıda vatandaşımızdan soru alıyorum- işte "Sanki siz konuşsanız ödeme yapılır mı?" falan gibi sorular geliyor. Ben diyorum ki yani bu böyle bir şey değil, kriterler üzerinden verilen bir şey.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii ki sistem.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama insanlar üzerinde öyle bir algı oluşuyor Sayın Bakanım. Yani bunu bizim çok net masaya yatırmamız gerekiyor, bu hak temelli yaklaşımı bizim felsefi olarak oturtmamız gerekiyor.

İkincisi... Bu sosyal yardımlaşma sandıklarının kaynakları neler acaba, nerelerden geliyor size, bu Fon'a nerelerden devroluyor? Ben konum gereği Sağlık Bakanlığını yakinen takip ettiğim için Sağlık Bakanlığından da bazı bütçe ödeneklerinin bir kısmının sosyal yardımlaşma sandıklarına devredildiğini biliyorum, mesela madde bağımlılığıyla ilgili böyle bir durum yaşandı geçtiğimiz yıllarda. Bu Fon'un nerelerden geldiğini özellikle öğrenmek istiyorum.

Üçüncüsü... Acaba engelli aylığı hesaplama şekli sizin içinizi sınıyor mu Sayın Genel Müdürüm? Yani hanedeki kişi bazlı değil, hane bazlı düşünce sistematığı; asgari ücretin 1/3'ünden daha az olması gereken haneye düşen rakamın... Bu sizce adil bir yaklaşım mı, bu nedenle çok sayıda mağdur olduğunu düşünüyor musunuz? Nitekim sayılara bakacak olursak engelli aylığından 2025 yılında faydalanan 565 bin kişi. Biz biliyoruz ki yaklaşık 10 milyona yakın engellimiz var ve de bunun belli oranlarını da düşelim, ona da baktığımızda sadece 565 bin kişiye engelli aylığı verilmiş yani oldukça az sayıda kişi aslında bu engelli aylığından faydalanabiliyor. Artı, engelli yakınına baktığınız zaman, engelli yakını da... Ya 18 yaş altında olacak, engelli çocuğu olacak ya da üstünde de olsa yüzde 40 üzerinde engeli olan kişiler düşünüldüğünde sadece 81.256 kişi. Yine uyarıyoruz, 10 milyonluk bir popülasyondan söz ediyoruz, onu da net bilmiyoruz. Hani bu sizin konunuz olmadığı için tekrar vurgulamayacağım ama bence Aile Bakanlığının en acilen çözmesi gereken şey veri. Yani kaç kişi tam olarak engelliler ve alt kırımlarıyla ve uluslararası kriterlerle? Görme, işitme, ortopedik engel gibi alt kırımlarıyla öğrenmemiz gerekiyor. Bu sayılar bildiğimiz engelli sayısının çok çok altında. Dolayısıyla zaten hesaplama şeklinin adil bir hesaplama olmadığını düşünüyoruz ama zaten çok az kişi hak kazanabilmiş buna.

Bir diğer program, Vefa Programı'nızla ilgili... Burada hep daha önce bir uyarı yapmıştım ben naçizane kendimce; yaşlı ve engelli politikalarının aynı potada değerlendirilmesini yanlış buluyorum, ikisi bambaşka politikalar olmalı. Burada Vefa Programı'nda da -işte günlük bakım, yemek, temizlik gibi evlere yapılan- "127 bin yaşlı ve engelli" diye bahsediliyor hep programlarda.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Oysa nüfusun şu anda yüzde 10'unu geçti yani 10,1 gibi, yaklaşık 9 milyona yakın 65 yaş üstü vatandaşımız var, yaklaşık 10 milyon da engellimiz var ve biz her ikisinde -tabii, iç içe geçmiş kümeler de olabilir, bazı yaşlılarımızın engellilik düzeyi de olabilir- 127 bin yaşlı ve engelliden bahsediyoruz bu temizlik ve bakımda. Oysa bakım yardımı bir engelli için de yaşlı için de çok temel konulardan biri. Ama ikisinin bakım şekli farklı olabilir yani bir yaşlı bakımı farklı, engelli

bakımı farklı, teknik personelleri de farklıdır bunun, engel durumuna göre bakımı farklıdır, yaşının sahip olduğu kronik hastalık ya da genel durumuna göre bakım şekli farklıdır. O yüzden, bunun aynı potada değerlendirilmesini son derece sakıncalı buluyorum açıkçası.

Bu barınma yardımlarına bakıyorum, ev yapımı ve ev onarımı yardımları gene çok cüzi yardımlar bunlar 1.466 haneye. Bakın, gene vurguluyorum, 10 milyonluk engelliden bahsediyoruz; 1.466 haneye ev yapımı yardımı.

Ulaşımına geçecek olursak -Sayın Bakanım da uyardı- şimdi, bu ulaşım kamuya ait araçlarla mı ulaşımı sağlıyor bu engelli çocuklarımızın eğitim öğretimde yoksa taşere sistemlerle mi sağlıyor? Bu taşere sistemlerle bazı yerlerde sağlandığını biliyorum ben çünkü bizzat kendimin, çocuk ortada kaldığı için, taşere sistemde şirket bırakıp gittiği için kaymakamı arayarak rica ettiğim ve o çocuğun eğitime ulaşmasını sağladığım durumlar var. Taşere sistemlerle bir hizmeti sürdürmek, bence özellikle engelli hizmetlerini sürdürmek hiç doğru bir yaklaşım değil. Devletin gerçek anlamda sahip çıkması için tüm denetimi kendinde toplaması gerekiyor. Taşere sistemde, Sayın Bakanın dediği gibi, araç nasıl, asansörlü bir şeyi var mı, şoför nasıl, geliş gidiş disiplini nasıl, bunu gerçekten herhangi bir çocuğun yaşadığı sıkıntıda halı altına süpürme durumu var mı gibi şeylerin denetlenmesi açısından gerçekten bu işin asla taşere edilmemesi gerekiyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Pardon, bir parantez açacağım.

Burada, şimdi, aslında ilgili genel müdürlük bu işin finansmanını sağlıyor, değil mi? Bu konudaki düzenlemeyi kim yapıyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Millî Eğitim Bakanlığı tabii, anlatacağım ben şeyde.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani burada çünkü burası biraz daha işin kaynağı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Millî Eğitim Bakanlığı illerimizde, ilçelerimizde taşınabilir sistem...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İlgili düzenlemeler, işte, ihale şartnamesi, işin denetimi falan onlarda hepsi değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Denetimi onlarda, Millî Eğitim Bakanlığı'nda.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, evet.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Evet, şimdilik bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Elif Hanım, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle hoş geldiniz hepiniz. Teşekkür ediyoruz sunumunuzdan dolayı da.

Benim sorum kısa olacak çünkü epey bir değerlendirme yapıldı. Ben şunu merak ediyorum: Bakın, burada 2024 yılında 614.532 fayda sahibi için 25 milyar gibi bir ödemeden bahsediyorsunuz. 2025'te, bir yıl sonra da beş ayda 565 bine düşüyor fayda sahibi ve 12 buçuk milyar yani aslında baktığınızda bir yıl içinde hemen hemen fayda sahibi düşmüş fakat tutar da aynı kalmış. Oysa ülkemiz çok ağır bir enflasyonist ortam içinde ve belki artış bile olsaydı ben yine bunu bile eleştirebilirdim, bu artışın bu enflasyon ortamında alım gücü değerlendirilerek yapıldığında aslında ne kadar o aileler için yetersiz kaldığını ve yoksulluk ve yoksunluk içinde olduklarını konuşuyor olurduk. Kaldı ki vekilimiz az önce söyledi, işte, 12.500 lira gibi bir kredi ödemeleri var, geriye kalıyor 5.500 lira. Biz, hepimiz, burada, bu salonda olanlar, 5.500 liranın bırakın bir aileyi, bir kişiyi bile bir ay geçindiremeyeceğini biliyoruz. Çok zor şartlar bunlar. Şimdi, belki bu tutarları döviz cinsinden, dolar ya da euro cinsinden görsek o aradaki kan kaybını daha net bir şekilde idrak edebiliriz yani bu gerçeklik varken dengeleri de biliyoruz. Siz elinize gelen bütçeyi değerlendirir ve o bütçeyi harcarsınız. Birtakım engelli verileri ve 65 yaş üstü verileri size Sağlık Bakanlığı'ndan geliyor, siz de o gelen verileri değerlendirip belli kriterlere göre yardımları dağıtıyorsunuz. Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan bu bahsettiğim konseptte bir ilave bütçe talebiniz var mı? Yoksa olması gerektiğini düşünüyorum. Biz şimdiden bütçe görüşmelerini düşünmeye başladık, nasıl geçecek? Biz eleştirmekten yorulduk. Milletimiz de gerçekten hak temelli bir yaklaşımla sosyal yardım ve desteklere ulaşmayı istiyor. Yoksulluk ve yoksunlukları biliyoruz, hepimiz üzülmüyoruz ama burada belki bir farkındalık olarak da düşünebilirsiniz. Yani Bakanlık olarak bir bütçe talebiniz var mı, ben merak ediyorum. Varsa nasıl bir stratejiyle ilerliyorsunuz, onu duymak isteriz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkanım, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Güzel bir sunumdu ama şimdi o kadar çok kalem var ki burada... Ben, kendi bulunduğum şehirde de şu şikâyetleri çok duyuyorum: "Acaba bu yardımlar çok siyasallaşarak mı yapılıyor?" Birinci sorum bu. Gerçekten kriterler çok sağlam gibi görünse de tarafgir davranışlar var mı? Ki şahit oluyoruz arada.

İkincisi, bu kategorik sosyal yardım programlarınız var; mesela "yeni doğum yardımı" diyorsunuz, miktarı ne kadar? Burada yazdığınız kalemlerden çoklu doğum yardımı ne kadar? Bugüne kadar ne zamandan beri bu işliyor? Sonra burada "afet ve acil durum yardımı" deniyor; mesela, köyde ev yanıyor, valiliğe başvuruyor, Sosyal Hizmetlere gidiyor, altı ay, bir sene sürüyor yardımları neredeyse arkadaşlar. İnsanlar kendi aralarında toparlayarak yardım yapmaya çalışıyorlar. Bu işler acaba çok mu yavaş işliyor? Açıkçası kafam karışık.

Barınma ve gıda yardımlarının daha çok siyasallaştığını düşünüyorum. Bununla ilgili istatistikler var mı? Mesela bizim orada hadi söylenti olarak söyleneni söyleyelim -çünkü istesek de çoğu yazı bize gelmiyor, soru önergelerimize de cevaplar çok havada kaldığı için- son beş yıldır neredeyse hep aynı ailelere yardım yapılıyor ve sanki AK PARTİ üyesi olmayanlara yapılmıyormuş gibi bir duygu çok fazla yaygın. Sahada gördüklerimiz.

Şimdi, Aylin Hanım'ın söylediği bir konu çok önemli. Bu engelli aylıklarının hesaplanmasının baştan değişmesi gerekir. Yani yüzde 40 engelli biri bu parayı hak ediyorsa ailesi zenginmiş, fakirmiş diye bakarak kesmenin bir anlamı yok. Zaten malul

olmuş, eziyet çekiyor ya da yüzde 60 ve bunların sınıflaması yapılırken raporlarda da ciddi sakatlıklar olduğunu düşünüyorum. Mesela, solunum apnesi olan biri, gece yatarken işte solunumu duran biri gittiğinizde yüzde 60 engellilik raporu alıyor, yüzde 60 yani. Ama gündüz bütün işleri yapabilecekken -sayın vekilimin az önce söylediği- annenin baktığı çocuğa da 5.500 lira bir para kalıyorsa bu rakamların hesaplanmasında ciddi sıkıntılar olduğunu düşünüyorum.

Elektrik yardımını soracaktım, Sayın Bakanım sordu. Yani elden vermiyorsanız bu iyi bir şey. Burada da herhâlde kişi başı, aşağı yukarı 2 kişi hesaplıyorsanız, 64 lira bir para yardımı var elektrik yardımıyla ilgili. Bunlar iyi, kötü şeyler değil.

Bir notum daha vardı. Evet, burada maluliyet ile engellilik ayırımının çok doğru yapılması gerekiyor, Aylin Hanım bu konuda doğru söylüyor. Bunları da yeniden gözden geçirmemiz gerekir. Çok rakam var, bu rakamlar güzel, istatistik yapmışsınız, elinize sağlık ama şu engellilerin alt birimlerinin sıralamasını çok önemsiyoruz, görme engelli mi, işitme engelli mi, Down sendromlu mu, kime yardım ediyorsunuz, ne kadar ediyorsunuz? Gelen raporda yüzde 40 yazıyor ama yüzde 40 ila 69 arasında bir para veriyorsunuz ki o da çok komik bir rakam. Tabii, "Ülkenin ekonomik yapısı budur." deyip işin içinden çıkabilirsiniz ama bunlar komik rakamlar arkadaşlar. Bir ekme fiyatını hesapladığınızda kaç ekmeğe denk geliyor? 3 kişilik bir ailenin sadece ekme bile alamayacağı rakamlara neredeyse tekabül edecek rakamlar.

O açıdan bunların güncellenmesi gerekiyor Sayın Bakanım yani oturup doğru hesaplar yapmamız gerekiyor ama ilk başta engelli aylıklarının yeniden bir hesaplanma sistemine gitmesi şart, çok vicdanlı değil. Aile bütününün geliri üzerinden hesap yapılarak bu işler olmaz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

Yine aklımıza geldikçe sorarız.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet, başka soru yoksa cevaplayabiliriz.

Evet, teşekkür ederim.

Öncelikle sondan başlayarak isterseniz cevaplandırayım. Afet yardımlarından başlayalım. Bizim afet yardımlarımızın zaten ilk bir ay içerisinde gerçekleşmesi gerekiyor yani gecikme gibi bizim afet acil koordinasyon yardımlarımızda bir şey söz konusu değil.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Genel afetler için, mesela köyde yanan ev için aynı şey...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Anlatacağım.

Şimdi, yine söylüyorum, bu konuda hep başka yerlere, başka zihinlere yol açtığı için şu 3294 sayılı Kanun kapsamında olan haneler üzerinden biz destek sağlayabiliyoruz; ilk önce bunu tekrar bir hatırlatayım. Bahsetmiş olduğunuz yanan hane bizim hanemiz ise biz ona ev onarımı desteği verebiliyoruz, ev eşyası desteği verebiliyoruz. İlk etapta herhangi bir hane ayırımı yapmaksızın 3.500 TL bizim alt limitimiz, Sayın Bakanımızın onayıyla 5.000 TL, Sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla da 10.000 TL; herhangi bir ayırım yapmaksızın, ihtiyaç sahibi olsun veya olmasın bir afet gerçekleştiğinde bütün hanelere hızlıca bunu sağlıyoruz. Bundan sonraki süreçte de AFAD'la ve çevre il müdürlüklerimizle iş birliğinde, onların raporlarına dayanarak bu hanelerimize destek sağlamaya başlıyoruz. Ev onarımıysa ev onarımı, eğer yanmışsa -bizim bir listemiz var; ev ihtiyaç listesi, eşya listesi- onun tespiti yapılıyor, 50.000 TL'ye kadar bu desteği artırabiliyoruz; ev eşyasını kastediyorum. Onun dışında da zaten -az önce de ifade ettiğimiz gibi- barınma desteğimiz 500.000 TL'ye kadar farklı kalemlerde mevcut. Mesela, geçenlerde İzmir'de yangın oldu, Hatay'da yangın oldu; biz hemen ilk gün içerisinde 13 milyon TL'yi bu iki ilimize gönderdik hızlı bir şekilde; zarar gören hanelerimize ya da başka bir yere taşınan ailelerimize destek vermek amacıyla, Bolu'da yangın oldu, o akşam Bolu Vakfımız oradaydı. Müdürümüz çok güzel bir çalışma yapmış -biz bunu zaten bütün illerimizle paylaştık, bütün vakıflarımızla paylaştık ve aynısını yapmalarını istedik- bir afet anında nereden ne alacağını kalem kalem listelemiş; "Pijaması şuradan, peçetesi buradan, havlusu şuradan..." O gece bütün esnafı arıyor ve bütün malzemeleri hazırlıyor, direkt, mağdur olan, o yangından kurtulan vatandaşlarımızın imdadına yetişiyor. Sahada vakıflarımız gerçekten bu anlamda çok hızlı, çok güzel şekilde hareket edebiliyorlar. Afet konusunda da yine aynı şekilde. Yani bunda herhangi bir rapor beklemeden hızlı bir şekilde acil destek veriyoruz. Biz de aynı şekilde -dediğim gibi- bunu bütün vakıflarımızdan istedik, şu an bütün illerimizin, ilçelerimizin afet müdahale planına ekledikleri böyle bir listeleri var.

Bunun dışında, doğum yardımından bahsettiniz. Doğum yardımı şöyle: Çoklu doğum olduğu zaman çocuk başına 400 TL veriyoruz 0-2 yaş arasında ama zaten siz de biliyorsunuz, doğum yardımımız değişti, yeni doğum yardımımızla ilk doğumda hemen 5.000 TL ayrıca destek sağlanıyor. Yani bu sağlamış olduğumuz çoklu doğum yardımı, bu yeni doğum yardımından ayrı, sadece ihtiyaç sahibi haneler için, herkes için değil. Evin ilk çocuğuysa 5.000 TL alıyor, 2'nci çocuğu ise altmış ay boyunca ayda 1.500 TL alıyor, 3'üncü çocuk ve üzeri ise ayda 5.000 TL destek alabiliyor ama buna ek olarak da çoklu doğumda 0-2 yaş arasında çocuk başına 400 TL veriyoruz.

Yardımların siyasallaşması konusunda şöyle: Vakıflarımızın yapısını anlatayım isterseniz. Vakıflarımız da ülkemizdeki diğer bütün vakıflar gibi Vakıflar Kanunu'na tabi, ona uygun olarak yönetiliyor, bir mütevelli heyeti var. Mütevelli heyeti kimlerden oluşuyor? Kaymakamımız, belediye başkanımız, o ilçedeki idare amirlerimiz, aynı zamanda muhtarlarımızdan, yardımsever vatandaşlarımızdan da temsilcilerimizle 12-13 kişilik bir heyetle yürütülüyor vakfımızın faaliyetleri yani bunlar bağımsız değil, belediye başkanlarımız da bu vakfımızın mütevelli heyeti üyesi, bu yardımları belirlerken de birlikte belirleniyor zaten. Kaldı ki bizim bütün yardımlarımız neredeyse yüzde 90 oranında merkezidir. Bizim şu an dünyaya örnek gösterilen bir bütünleşik sistemimiz var; bilgi sistemi. Dünya Bankası her ay bize bir iki heyet getirir muhakkak, biz de onlara hem sosyal yardımdaki bu vakıf yapımızı hem de bütünleşik sistemimizi anlatırız. Bugüne kadar bütün bu yardım alanlar yani sadece şu an alanlar için değil, 1 kere bile yardım almış ise o kişi bizim sistemimizde kayıtlıdır. Az önce Sayın Vekilimizin bahsettiği vatandaşımızı da hemen o sistemden çıktık. O nedenle, kişinin bütün gelirleri, "bütün" demeyelim de bizim için gerekli olan bilgileri orada kayıtlıdır, biz bunu görürüz. Mütevelli heyetimiz kime yardım verileceğini onaylar, biz de bunu sistemden kontrol ederiz yani bunlar gerçekten ihtiyaç

sahibi mi, değil mi, tapu kayıtlarından, diğer nüfus kayıtlarından onu görürüz, ona göre onay veririz. Yoksa "Şuna verelim, buna vermeyelim." böyle bir şey mümkün değil.

Onun dışında, Sayın Vekilimiz "Engelli ve yaşlı yardımlarımızla ek bir bütçemiz var mı, istiyor musunuz?" diye sordu. Biliyorsunuz, 2022 sayılı Kanun kapsamında yaşlı, engelli yardımları yapıyoruz. Burada da kriterimiz memur maaş katsayısı yani bizim bununla ilgili ek bir bütçemiz, böyle bir kanunumuz yok. Memur maaş katsayısı ne kadar yükselirse her yıl o ölçüde engelli aylıklarımız da yükseliyor. Az önce sayının düştüğünü ifade ettiniz. Şu şekilde: Bizden 1 kere bile engelli aylığı alan, engelli yakını aylığı alan kayıt olur; o, o yılın tamamıdır yani sürekli yardım alanları burada ifade etmez. Geçen yıldan bugüne değişen sayımız 50 bindir, 50 bin civarında azalma var. Bizim sosyal yardımlarımızın bütün kalemleri böyledir. 1 kere yardım almıştır, sonra gelir seviyesi artmıştır, o yardım kaleminden çıkmıştır; azalabilir, istihdama girmiştir ki biz de istihdama yönlendiriyoruz, hatta istihdam edildiği zaman bir yıl boyunca o iş yerinin özel işveren prim desteğini biz ödüyörüz. Bu arada da bazı yardım kalemlerini kesiyoruz ama şartlı eğitim yardımı gibi, işte, bu çoklu doğum gibi bazı yardım kalemleri var, onları kesmiyoruz; bir yıl sonra istihdamı devam ediyorsa ondan sonra kesiyoruz. O nedenle, memur maaş katsayısına göre... Elbette ki isteriz en yüksek tutarları ödemeyi ama...

Aslında şöyle bir hata yaptım, kusura bakmayın, Sayın Başkanımız geçen hafta engelli tanımını istemişti, bizim de aslında bir sosyal yardım tanımı yapmamız lazımdı toplantının başında. Şimdi, biz bütün engelli vatandaşlarımıza bir kere... Az önce söylendiği gibi yani "Zenginse yardım alsın." o zaman hakkaniyet nerede kalacak? İhtiyacı yok. Yani ben asgari ücretin üçte 1'inin altında alan kişi ile ev sahibi, mal mülk sahibi kişiye aynı yardımı yaparsam bu defa beni o yönden eleştirmez misiniz? Bu mümkün değil. Sosyal yardım, temel ihtiyaca erişemeyen hanelerin bu ihtiyaçlarını temel seviyede giderebilmek için yapılmaktadır. O nedenle, bütün 81 milyona sosyal yardım yapmamız zaten imkânsız; o, sosyal yardım olmaz, sosyal yardımdan çıkar o zaman.

Gelelim ilk sorularımıza. Atlarsam lütfen hatırlatın çünkü bayağı birikti. Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü... Evet, SGK'deydi engelli aylıkları, bütçesi değişmedi, fona aktarılmadı hâlâ genel bütçeden ödüyoruz biz ama Genel Müdürlüğü değişti. Primsiz ödemeler SGK Primsiz Ödemelerden ödeniyordu, bizim Genel Müdürlüğümüze geçti. 2012 yılıydı galiba, 2012 yılından itibaren Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce engelli, yaşlı aylıkları ödenmektedir.

Kaynakları sordunuz. Bizim Sosyal Yardımlar, Sağlık Bakanlığından bir kaynak almıyor, onu hemen belirteyim. Sayalım onları. Keşke sunuma da ekleseydik, ben burada birkaç cümleyle geçiştirdim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Geçen yıl devroldu, madde bağımlılığı için bütçenin bir kısmı Sosyal Yardımlaşma Fonu'na devroldu.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Hangi bütçenin bir kısmı?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sağlık Bakanlığının bütçesinin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani, ben anlatayım size, şöyle: Gelir ve kurumlar vergisi tahsilatlarının yüzde 2,8'i; alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, hazine yardımı ve diğer bağış ve yardımlar, trafik para cezalarından yapılan aktarmalar yüzde 50; diğer çeşitli gelirler, iadeler; 5510 sayılı Kanun gereği ödenen katılım payı, hazine geri ödemeleri; diğer fonlardan aktarmalar, Ticaret Bakanlığı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu yüzde 10; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Tanıtma Fonu yüzde 5; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) reklam gelirlerinden yapılan aktarımlar yüzde 15. Bizim gelirlerimiz bunlar. Kanunda geçiyor, fonun gelirleri bunlar.

Şimdi, az önce siz "Engelli ile yaşlının aynı değerlendirilmesi..." dediniz. Biz o yüzden bunu "Vefa" ismini koyduk. Yani biz detaylandırmak için "yaşlı ve engelli" diye söylüyoruz. Programın ismi Vefa Programı yani vatandaşlarımıza bir vefa göstermek.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yaşlı ile engelli aynı şekilde mi değerlendiriyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Değil tabii ki. Bizim sahada çalışan 7 bin personelimiz var, onlar engelliler için nasıl bir destek sağlayacak? Eğer müsaade ederseniz, Vefa'yla ilgili TRT Haber'in yapmış olduğu iki dakikalık bir videomuz var, isterseniz onu bir izleyelim.

(Video gösterimi yapıldı)

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Vefa bu şekilde yani engelli vatandaşlarımızın ihtiyacına yönelik de 7 bin personelimiz var. Bunların bir kısmı yaşlılarımız için, bir kısmı engellilerimiz için, bir kısmı tek ebeveynli haneler için.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sizin mi 7 bin personeliniz var?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - 7 bin Vefa personeli var yani vakıflarımızın personeli, bu hizmeti...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Gönüllü çalışan Vefa grupları da var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğinde yapılıyor bu çalışmalar, evet.

ELİF ESEN (İstanbul) - Başkanım, burada anlamadığım bir yer var, sorabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ya, şunu anlayamadım ben: 81 ilimizde 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 127 bin yaşlı ve engelli vatandaşımız için 2,79 milyar lira kaynak aktarılmış, yine, benzerini 2025 yılı için vermişsiniz, bu sefer 128 bin vatandaşımız için tahsis edilmiş olup sonra da 23.512 engelli vatandaşımız Vefa hizmetinden faydalanmıştır.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet. Yani Vefa kriterlerinde sadece engelli vatandaşlarımız yok, yaşlılarımız da var.

ELİF ESEN (İstanbul) - İçindeki yaşlıların sayısı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Tabii, tabii, toplamı 128 bin.

ELİF ESEN (İstanbul) - Anladım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Engelli vatandaşlarımız, bu 128 bin içerisinde 23.512 vatandaşımız engelli vatandaş.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani sayı az kalıyor da, acaba hani farklı bir şey mi, tamam.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Cevaplamadığımız bir soru varsa...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bir de şu ulaşım hizmeti talebi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Ulaşım hizmeti, Başkanımızın da söylediği gibi, Millî Eğitim Bakanlığının -siz de söylediniz- taşınır faaliyeti kapsamında yürütülüyor, biz kaynak aktarıyoruz. Onların denetimleri Millî Eğitim Bakanlığımızın, il ve ilçe müdürlüklerimizin kontrolünde.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Başkalarının var mı, yok mu, araştıralım; yok diye biliyoruz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sınır var o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok diye biliyoruz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çünkü geçen sonbaharda değişti o yönetmelik, 50 kilometreden 30 kilometreye düşürüldü Başkanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Millî Eğitim Bakanlığımızdan bir arkadaşımız burada.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA DAİRE BAŞKANI SUNA TARHAN - Sayın Başkan, Millî Eğitim Bakanlığı...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Suna Hanım siz misiniz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA DAİRE BAŞKANI SUNA TARHAN - Serpil Hanım da burada, ikimiz de buradayız, fark etmez.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, o zaman onu bir araştırılabilir mi? Bir sonraki toplantı öncesi bizde bulunsun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA DAİRE BAŞKANI SUNA TARHAN - Bir kısa bilgi verebiliriz ama sonradan araştırıp bir sonraki toplantıya...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Lütfen...

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Engelli için yok uygulamada.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Engelli için bu kriter yok diye biliyorum çünkü takip ettiğimiz bizim öğrenciler oldu yani yeni değiştiyse bilemiyorum ama...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, o engelli olmayanlar için.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Engelli öğrenciler için sınır yok, kilometre sınırı yok.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Altı aya kadar... Okul açıldığında yaptığımız öğrencilerimiz de var.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA DAİRE BAŞKANI SUNA TARHAN - Taşıma Yönetmeliği'miz var, onunla ilgili bir dahakine daha detaylı açıklama yapalım.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Taşımalı yönetimde var fakat engelli taşımada yok yani ikisi ayrı. Taşımalı eğitimde var sınır ama engelli taşımada sınır yok.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Bunun da gerekçesi yani engellilerimizin gittiği okulların dağılımıyla alakalı yani görme engelliye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Hepsini mahalle okuluna gitmiyor.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - ...bir görme engellinin okulunun olduğu yer farklı olabilir, taşra da olabilir. Öğrencimiz 1 öğrenci bile olsa taşıyor devletimiz şu an, Bakanlığımız.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Peki, o servisler taşra hizmet mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE KAYNAŞTIRMA DAİRE BAŞKANI SUNA TARHAN - Evet, hizmet alımı yapıyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun Sayın Bakanım.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Onda da şöyle: Engellilik durumuna göre yani engelli çocuğumuzla alakalı, onun durumuna uygun olarak taşıyor. Gerekirse yerel yönetimlerden de destek vesaire alınarak o konuda da... Yine, benim takip ettiğim öğrencilerimiz olduğu için biliyorum, evet.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI REHBERLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SERPİL ALTUNCU VAROL - Çocukların eğitime erişimine yönelik olan yönetmeliğimizde...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Biz engelli konuşuyoruz ama şu an engellilere göre bize bilgi vermesi lazım arkadaşlarımızın, soru engellilerimizle alakalı. Taşımalıyı zaten biliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Daha sonra konuşacağız onu.

Evet, siz buyurun Sayın Bakanım.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Şimdi Kızılcahamam kampından geldik; Bakanımızın da çok güzel sunumları oldu orada, bilgileri o oldu, şu an Türkiye'de bir risk haritası çıkarma çalışmasından bahsetti. 3 tane ilimizde de pilot olarak uygulanıyor. Bu çalışmanın ben engellilik boyutuyla alakalı bilgilerini sizden rica edeceğim çünkü önemli. Daha önceki toplantıda burada mahalle bazlı çalışmalarla ilgili önerileri olan arkadaşlarımız olmuştu; bence çok güzel de bir çalışma, biz çok etkilendik. O konuda da biraz bilgi verirsiniz sevinirim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Sayın Bakanım, aslında bununla ilgili sayıları çıkarmıştık, onu söyleyeyim. İzleme ve Değerlendirme kısmında daha fazla uzatmayalım diye açıkçası -çünkü geçen hafta bayağı uzamıştı, o yüzden- şey yapmadık ama listelerimiz İzleme Değerlendirme birimimizde zaten mevcut.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Ankara'da var çünkü.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet. O bütün geneli kapsıyor; biz sadece sosyal yardım alan hanelerin risk gruplandırmasını yaptık. O zaman, eğer uygun görürseniz, bir sonraki sunumda onu da paylaşmayı isteriz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben bir iki cümle...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Şimdi, burada apaçık ortaya çıkıyor ki yeni bir değerlendirme lazım. Biz bu Komisyonu boşuna kurmadık yani aksayan yönleri görmek için kurduk. Apaçık belli ki değerlendirme kriterleri konusunda yeni bir değerlendirme gerekiyor, bir.

İkincisi: Enflasyonla ilgili durum apaçık ortada; hepimiz bu hayatı yaşıyoruz. Bu konularda yeni... Yani sanırım rapor yazacak arkadaşlar not alıyorlardır bunları. Bunlar son derece önemli, hayati.

Ayrıca, son olarak da -az evvel bahsettim- Eskişehir'deki aile için bilgi geldi. Anne baba mahpus; 1'isi Down sendromlu 2 çocuk, dede ve nine var; bir emekli aylığı, bir de engelli yakını aylığıyla geçiniyorlar. Mesela, yani, sahadaki realite bu işin doğrusu. Başvuru da olmuş ama eksik...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani, bakınız, şunu söyleyeyim...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben size TC'sini falan da iletirim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Onu alalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - İleteceğim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Ama şunu söyleyeyim ben size: Sizin Kocaeli'nde bir şey vardı, iletmiştiniz; mesela oradakilerin, tamamen, size ulaşması farklıydı, aslında hiç öyle size anlatıldığı gibi değildi. Bu tip şeylerle karşılaşıyoruz, onu söyleyeyim ama bu söylediğinizi de kaydedelim, TC kimlik numaralarını alalım çünkü bazen vatandaşlarımız, maalesef, bir desteğe ulaşmak için farklı yolları deniyorlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yok.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yok, ben bizzat sizin gönderdiğiniz bir notu söyleyeyim: Şu an Kocaeli'de olduğunu hatırlıyorum. Kişinin ismini aradım, cep telefonumda kayıtlıydı, sizden gelen bir not var çünkü, ulaşmıştı; Sayın Bakanımız özellikle ilgilenmemizi istemişti fakat orada ailenin bahsettiği gibi çıkmadı, onu söyleyeyim, gelir seviyesi oldukça yüksek çıktı. Batman da bir ailenin barınma... Yine sizden gelmişti. Ailenin ihtiyaç sahibi olmadığını; aksine, birkaç evinin olduğunu da tespit etmiştik ama bunlar sadece siz değil, bütün vekillerimize geliyor, onu söyleyeyim ama biz mümkün olduğunca hepsini takip ediyoruz ve cevaplandırıyoruz. Bunları da alalım, TC kimlik numaralarını; hem Eskişehir Valiliğimizle hem de hangi ilçede oturuyorsa kendisiyle bizzat ben görüşeceğim, ileteceğim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yok. Batman'da "yanlış bilgi" dediğinizi zaten şu anda netleştirdik.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yok, yok, şey değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani, 5.500 lirayla geçinmeye çalışan...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Batman'da başka bir aile, bu aileyi kastetmiyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bu aile değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Değil, başka bir aile. Bir barınma yardımı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tamam. O diğer, Kocaeli'deki Aile Sağlık Müdürlüğündeki personelinizle ilgili bir durum vardı, onu Sayın Bakanla görüştüm ben; o konuda mutabıkız, onu da söylemiş olayım ama...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Evet. Hatta o barınma konusu sosyal medyaya yansımıştı, özellikle ben takip ettim onu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet fakat ikinci ve üçüncü bir meseleyi daha ileteceğim, çözebilirseniz sevinirim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Tabii ki.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkürler.

ALİ KARAOBA (Uşak) - 81 milyona destek vermeyelim, tamam da bu hesaplama sizin içinizi sınıyor mu, doğru mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şimdi, isterseniz bununla ilgili kısa bir bilgi vereyim. Şöyle: Bizim şu an bir çalışmamız var, Strateji Bütçeyle birlikte yürütüyoruz, geçen yıl başladık, Gelir Tamamlayıcı Destek Modeli. Tabii ki yine sınırları olan bir şey, muhakkak sınırları olacak ama mesela üçte 1; az önce bahsettiğim gibi hanede kişi başına düşen gelir üçte 1 olursa destek veriyoruz. Bu hanenin kişi başına gelirini hesaplayacağız, onun üçte 1'le arasındaki farkı hesaplayıp o oranda artı bir destek sağlanacak. Bunun dışında da elektrik desteği, yakacak desteği, işte engelli aylığı desteği, bunlar da ek bileşen olarak...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani bu yöntem yanlış, bunu tamir edeceğiz diyorsunuz. Doğru mu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani yanlış demiyoruz, bu yanlış değil.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Yanlış değil ama seçim beyannamesinde ben de...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sonuçta uyguladıktan sonra yanlış değildir de güncel değil diyelim o zaman, güncellenmesi gerekiyor.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Ek olarak yeni bir model daha uygulanıyor bununla ilgili, AK PARTİ'nin seçim beyannamesinde olan bir şey.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani biz vatandaşımıza şu an güzel bir hizmet veriyoruz, inşallah daha iyisini vereceğiz diyelim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürüm bilgilendirmelerden...

Şimdi, şöyle bir yanılgıya düşüyoruz arkadaşlar: Az önce Sayın Jülide Bakanımızın da söylediği gibi, bizim seçim beyannamemizde var olan bir program bu. Şimdi, engelli sadece sosyal yardımlardan destek almıyor, engelli aynı zamanda Ulaştırma Bakanlığından internet yardımı alıyor, PTT'den alıyor, kullandığı telefona indirim yardımı alıyor, Enerji Bakanlığından yine enerji kullandığı enerjiye göre indirim alıyor, yerelde su indirim alıyor yerel yönetimlerden, su faturasına yönelik indirimler alıyor, yerelde yine taşımaya yönelik ücretsiz sağlık hizmeti alıyor. Yani kamu kurumlarının birçoğundan, hemen hemen hepsinden kendi engel durumu, gelir durumuna göre yardım alıyor. Şimdi, şöyle de bir realite var: Şimdi, sağlıklı bir çocuk, ben anneyim, sağlıklı çocuklarım var. Şimdi, bunun için devletten bir sosyal yardım almama gerek kalıyor mu eğer gelir durumum normalse? Almıyorum, doğru mu? Şimdi, dolayısıyla engellinin ailesinin sorumluluğunu hepten dışarı çıkarmaya çalışıyoruz, bu Komisyonun konusu bu değil şu anda. Biz sadece mevcut engellilerin genel durumuyla ilgili yolunda gitmeyen, yürümeyen aksaklıklar varsa o aksaklıkları tespit edip ona göre bir çözüm odağı oluşturmaya çalışıyoruz ama şunu görüyorum ben: Birçok arkadaşımız engellinin bağımlılık şeyini arttırmaya çalışıyor. Örneğin, ben basit bir örnek anlatayım. Şimdi, yakın zamanda ben Erzurum'da sahada dolaşırken bir apartmana girdim, çok varlıklı bir ailenin kapısını çaldım, içeri girdim -genel bir ziyaret, biz genel bir ziyaret yapıyoruz- bir hanımefendi, beyefendi, bir de kız çocuğu var, içeride de 82 yaşında yatan babası var. Ev son derece kaliteli, kendi ev sahipleri, adam bir ay hastanede tedavi görmüş, bir ay sonra eve getirip yatırmışlar, bir aydır evde adamı yıkamıyorlar. Neden? İşte, Vefa Programı'ndan biri gelsin, adamı yıkasın diye. Şimdi, biz vatandaş bir de başka bir boyuta geçirdik yani tamam, ben, o zaman hemen kaymakam beyi aradım işte ya, bir kereye mahsus gelin beyefendinin ihtiyaçlarını karşılayayım vesaire ama normalde o evde o işlemi yapacak olan 3 kişi var. Şimdi, bazı şeyleri de hani bu şekilde değerlendirmekte fayda var yani engellinin ailesini de bağımlı hâle getirmeye başladık, anne baba çalışmaz hâle geldi bir yerde. Dolayısıyla sosyal yardımları uygularken doğru şekilde uygulamakta fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Siz Aile Bakanlığının Vefa Programı'ndan bu engelli ve yaşlı bakımı işinde yaklaşık 7 bin personel çalıştığından bahsettiniz. Acaba bunların kaçısı engelli bakım teknikeri, yaşlı bakım teknikeri, evde bakım teknikeri mezunu var mı bu çalışanlar içinde? Şunun için soruyorum: Çok sayıda bu bölümlerden mezun arkadaşımız atanmayı bekliyor. Geçen günkü toplantıda da bir müjdeli haber gibi verdi Aile Bakanlığında bir bürokratımız "Yaklaşık 5 bin kadro açacağız." dedi. Bu kadrolar içinde bu engelli bakım teknikeri var mı, evde bakım teknikeri var mı, yaşlı bakım teknikeri var mı, sosyal hizmet uzmanı var mı mesela ya da bir fizyoterapist var mı? Bakım işini gerçekten bakımla ilgili eğitim almış kişilerce yürütmeyi düşünüyor musunuz acaba?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şimdi, öncelikle, son sorunuz Personel Genel Müdürümüzü ilgilendiren bir konu, açıkçası o konuda Sosyal Yardımlar Genel Müdürü olarak bilgi sahibi değilim, onu söyleyeyim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama şöyle yani: Verdiğiniz bakımın nitelikli olması sizin de arzu edeceğiniz bir şey.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Elbette. Şimdi sahada bizim bir kısmı hizmet...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Sayın Genel Müdürüm, öncelikle ben bir şey söyleyeceğim: Bu Vefa Vakıfları sadece bakım grubu değil, önce bir onu anlatmanız lazım herhâlde.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şöyle, vakıflarımız, orada hizmet alımıyla kimisi, kimisi de süreli sözleşmeli olarak istihdam ediliyorlar ve bunlarda da bahsettiğiniz bölümlerden mezun olanlar öncelikli. Yani bu alanda uzmanlık eğitimi görmüş, bir ön lisans programını en azından bitirmiş kişiler başvurduğu zaman onlar zaten öncelikli olarak istihdam ediliyor. İhtiyaç olduğu zaman, başvuru olmadığı zaman bu bölümlerden mezun olmamış personelimiz ise bizim aile destek merkezlerimiz var -az önce bahsettik- yani burada kendisine ön bir bilgilendirme yapılıyor ama 7 binin 7 bini de tabii ki bu alanda uzman değil. Ama özellikle bu bakım hizmetleri eğitimi almış kişiler bizde öncelikli.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Şunu vurgulamak için söyledim Sayın Genel Müdürüm: Çok sayıda nitelikli eğitim almış ve Aile Bakanlığında atama bekleyen personel var aslında yani sadece Vefa Programı değil elbette, yaşlı bakım gibi...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, şimdi burada sadece Aile Bakanlığı değil, özel sektörde de imkânlar var, oralarda da yani...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tabii, şimdi Sağlık Bakanlığında da aynı problem var.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bakanlığın herkesi istihdam etmesi doğal olarak mümkün değil ama...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Şimdi, bunlar...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Hayır, ettiği personeli de bu konuda eğitim almış kişilerden seçmesi de çok...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mutlaka öyle olması gerekiyor. Orada sorun varsa onu da irdeleriz ama ilgili birim burası değil.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam, anladım ama burası kayda geçsin, özellikle eğitilmiş çünkü bakım işi gerçekten önemli bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok önemli konu tabii ki.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Eğitilmiş kişilere verilmesinde fayda var.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zaten Bakanım da hatırlattı, buradaki alımlar yapıldığı zaman bu kriterler çerçevesinde yapılıyor.

Şimdi, arkadaşlar, teşekkür ediyoruz öncelikle. Hakikaten ülke olarak sosyal politika noktasında farklı bir "level"dayız yani bunu herkes görüyor. Burada açıkçası çok aşamalar katettik. Elbette yürüyecek daha çok da yolumuz var, ona da bir şey demiyoruz ama geldiğimiz noktada, sosyal devlet olma misyonunu taşıma noktasında herkesi kucaklayan bir müşfik devlet anlayışı var. Ben bu çerçevede, bu vakfımızın hem emekçilerini hem de yöneticilerini tebrik ediyorum.

Tabii, siz de ifade ettiniz. Özellikle Mütevelli Heyette gayet katılımcı bir model var; belediye başkanıyla, muhtarıyla, kaymakamıyla. Hem kriterler var elbette, burada bir bürokrasi işliyor, kendi paranız değil, bu parayı verirken birtakım kriterleri koymak zorundasınız ve bu kriterler çerçevesinde de ihtiyaç sahibi temelli, hak temelli dağıtılıyorsunuz. O noktada da ben siyasal görüş vesair türü ithamları asla kabul etmiyorum çünkü biz millet olarak da Hükûmet olarak da ihtiyacı gördüğümüzde kimsenin dinini, dilini, mezhebini hiçbir şekilde ayırt etmeyen bir milletiz, Hükûmetiz. O noktada da kucaklayıcı bir mantıkla bugüne kadar bu politikaları getirdik, bundan sonra da inşallah birlikte daha üst noktalara taşıyacağız. Burada, tabii, elbette Komisyonumuzun da bir misyonu var; tıkanan nokta varsa, yanlış uygulama örnekleri varsa, diğer alanlarda olduğu gibi, sosyal yardımlarda da bunların da üstüne gideriz, bunları da birlikte aşarız.

Bizim sizden istirhamımız değerli arkadaşlar, bu konulardaki -az önce hocamın ifade ettiği- algıyla ilgili bir sorun varsa mesela bunların üstüne gitmek lazım. Onunla birlikte, anlatamadığımız onlarca, yüzlerce kalem var. Bu kalemleri vatandaşa iyi anlatmamız lazım ki vatandaşın bu noktadaki erişilebilirliğini daha güçlü kılalım. Ve çok çok önemli bir konu var, Fatma Hanım az önce ifade etti: Engelli yardımlarında esas amaç, bireyin bağımsız ve aktif olmasını sağlamak ve bu noktada da bizim, gördüğüm kadarıyla, vakıflar olarak -elbette yardımlarımız var, yürüyor ama- bu noktada hem aktifliği hem bağımsızlığı ne derece sağlıyoruz ve bunu ölçüyor muyuz? Bununla ilgili de belki sadece sizinle değil, ilgili kurumlarla da iş birliği yaparak bunu ölçmemiz gerekiyor. Bununla ilgili de hedefleri güncellememiz gerekiyor.

Tabii, en başından beri konuşuyoruz, biz, açıkçası, dinamik bir konudan ilerliyoruz. Bu dinamik konuda dün koyduğunuz uygulama bugün belki yeteri kadar sizin amacınıza hizmet etmeyebiliyor. O yüzden, Komisyon olarak, bu anlamda güncel verileri de hep birlikte değerlendirip inşallah güzel hizmetler yapacağız.

Siz bizim, bu bakış açımızı anladınız değil mi? Bu noktada, inşallah, bir sonraki toplantıda gerek burada sorulan sorular -bundan sonra belki size yazılı sorular da geçeceğiz gelen taleplere, ihtiyaçlara göre- gerek spesifik konular -milletvekilimizin ifade ettiği illerle ilgili olsun, başka yerlerle ilgili olsun- bizzat bize geliyor çünkü bunlar artık Komisyonun vatandaşlarımız tarafından da bilinmesiyle birlikte hem genel sorunlar geliyor hem kişilerin bireysel sorunları geliyor bunları da size aktaracağız, bunlarla ilgili çözüm yollarını birlikte arayacağız.

Ben teşekkür ediyorum arkadaşlar.

İnşallah bir sonraki toplantıda görüşmek üzere diyorum.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Başkanım, ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

Son sorumuz

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Genel Müdürüm, çok hızlı teknik bir soru soracağım.

Kusura bakmayın geç geldim, notlara da baktım orada göremediğim için soruyorum. Bu, engelli ortez ve protezi için önceden bir uygulama vardı, kurumların karşılamadığı kısmının karşılanmasına yönelik. O uygulama nihayetlendirilmişti, tekrar var mı, o uygulama ne durumda onu bir öğrenebilir miyim?

Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Bu "diğer yardımlar" diye bahsettiğimiz kısımda mevcut. İhtiyaç sahibi hanelerimizden -yine onu belirtelim- SGK'nin ödemediği -muhakkak SGK'yle zaten bilgi alışverişi yaparak bu desteği sağlıyoruz- bu tip ihtiyaç olan hanelerde engelli vatandaşlarımıza bu desteği sağlıyoruz, şu an devam ediyor.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bununla ilgili bir veri var ama elimizde değil mi, kaç kişi, ne kadar bütçe?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Elbette ki yani bütçe ve kişi sayısı mevcut.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu konudaki yardımların hem engelli sınıfları noktasındaki dağılımını hem de miktarını en kısa zamanda raporlayacaklar.

Bir de bu sunum çok teferruatlı, bunu biraz daha sadeleştirebilirsek hem algı açısından hem de bilgilendirme açısından daha etkili olur diye düşünüyorum şahsen.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sağlık Bakanlığımızın ilgili yöneticileri, genel müdürlerimiz aramızda, burada kalabalık bir kadromuz var, herkes kısaca isim ve unvanıyla tanıtırsa...

Buyurun.

2.- Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Velioğlu'nun, tanımlar, mevzuat, engelli raporlarına ilişkin süreçler, engelli bireylere ait sayısal veriler ve değerlendirmeler, engelli bireyler için ağız ve diş sağlığı hizmet sunumu, Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı kapsamındaki çalışmalar ve ÇÖZGEM hakkında sunumu

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bugün Sağlık Bakanlığı adına engelli bireylere verilen sağlık hizmetleri ve raporlarına yönelik ilgili mevzuat,

faaliyetler, neler yapıyoruz, istatistikler, engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi, rehabilitasyonu, evde bakım hizmetleri, dış tedavisi, engellilerin dış tedavisi, sağlık kurul raporlarıyla ilgili genel müdürlüklerimiz sunum yapacaklar. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak ilk sunumu ben yapacağım.

Sunum planım tanımlar, mevzuatı bilgilendireceğim, engelli raporlarına ilişkin süreçler, engelli bireylere ait sayısal veriler ve değerlendirmeler, engelli bireyler için ağız ve diş sağlığı hizmet sunumu, engelli hakları, ulusal eylem planına ilişkin...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sunum çok uzun, bunu sadeleştirmemiz lazım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Hızlı geçeceğim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - En önemli ve konuşulan, engelli tanımı -bu kanunumuzda da böyle- fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeylerde kayıplarından dolayı topluma diğer bireylerle birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çeşitli koşullardan etkilenen bireyi tanımlıyor. Bu tanım bizim yönetmeliklerimizde de var, Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımıyla da paraleldir.

Yine, "engelli" kavramı bireyin kendisini tanımlarken engellilik durumu ise bireyin engel durumu derecesini ifade ediyor. Bu engelli durumuna ilişkin düzenleme de 5278 sayılı Kanun'da bakanlıklarla müştereken mevzuat usulleriyle belirlenmektedir, engelli yönetmeliklerimizin de dayanak maddesidir.

Yine, 2019'a kadar -çok önemli bu- çocuk ve erişkinlere tek yönetmelik olan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre sağlık kurulu raporu verilirken 2019'dan sonra çocuklar ve erişkinlere yönelik iki ayrı yönetmelik yayımlanmıştır. Yine, bu, sağlık kurulu raporu usul esas hakkında yönerge ve genelgelerle de alt düzenlemeler yapılmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, kaç çeşit engelli var, kaç çeşit engelli var?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Onu bir sonraki slaytta da anlatacağım Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi konuşalım onu.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Yani engelli tanımı tabii... Şimdi, engelli oranlarına göre tanımlıyoruz biz Sayın Bakanım, yüzde 40 ve üzerini engelli olarak tanımlıyoruz, burada da biraz sonra slaytta gelecek, kişi sayıları, engelli rapor sayıları. Şu soruyu soruyorsanız: Yani alana göre engelli, bizim bütün alan kılavuzlarımızda belirtilen engel oranlarına göre yüzde 40 alan, en yüksek oranı alan engel oranı ona göre belirleniyor.

Yine, burada Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün engelli sağlık kurulu raporlarının standartlarını belirliyoruz, mevzuatları hazırlıyoruz, hakem hastanelerini belirliyoruz ve e-rapor iş kurallarını belirliyoruz, diğerlerini zaten ilgili genel müdürlükler bahsedecektir.

Engellilik tanımlaması için de iki tane temel oran kararı veriliyor. Bunlar engel oranı yani Sağlık Bakanlığının olarak iki tane engel oranı var, alan kılavuzuyla değerlendiriyoruz ve bağımlılık durumu. Bağımlılık durumu da engelli bireylerin yaşam aktiviteleriyle -önemli çünkü- yemek yeme, giyinme transfer, öz bakım gibi birinin yardımına muhtaç olup olmadığına göre belirleniyor bunu da FIM ölçeğiyle değerlendiriyoruz, birkaç slayt sonra bundan bahsedeceğim.

Sayın Bakanım, alan kılavuzu, burada alanında uzman akademisyenler tarafından oluşturulan komisyonlarca yapılan çalışmalarla belirleniyor yani bizde bu çok önemli. Her alanda, hastalıklara ait engellilik oranlarının nasıl tespit edileceği belirlenmiştir. Alan kılavuzu, uluslararası bilimsel çalışmalar ve diğer ülke sağlık kurulları rehberleri değerlendirilerek ülkemize uygun şekilde hazırlanmıştır. Erişkin için alan kılavuzunda üç tane temel başlık var: Vücut işlevleri ve yapıları düzeyinde bozukluk; mesela organlarda ya da sistemlerde bir eksiklik, anormallik varsa, örneğin tek gözünün olmaması gibi. Faaliyet düzeyinde kısıtlılık; bireyin belirli görevleri ya da hareketleri yerine getirmede yaşadığı zorluklar, böbrek fonksiyonunun azalması gibi, katılım düzeyinde kısıtlanma bu da bireyin toplumsal hayata tam olarak katılımını sınırlandıran durumlar, örneğin yürüyememe -mental retardasyon- yemek yiyememe gibi. Alan kılavuzunda, yine, bireysel tıbbi sorunlar hem anatomik hem fonksiyonel olarak değerlendirilmekte. Hastalığın varlığı, kronik olması, fonksiyon kaybına yol açması, fonksiyon kaybının şiddeti, günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmede yaşanan sorunlar, bunlara yönelik engellilik değerlendirmesi yapılır.

Alan kılavuzunda yine, organ ve vücut sistemlerine göre ilgili bölümlerde alan seçiliyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sizin uzmanlık neydi.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Göz doktoruyum Sayın Bakanım.

Biraz sonra örnekleri de vereceğim.

Erişkin hastalarda en önemli soru Balthazard formülü. Erişkin hastalarda birden fazla alanda engel oranı bulunan kişilere nihai karar nasıl veriliyor? Şimdi, yüksek artı düşük oran 100'e tamamlama oranından bahsedeceğim. Şimdi, Sayın Bakanım, bir oranı aldı, en yüksek oranı aldı yüzde 70, ürogenital sistemden yüzde 40 aldı, psikiyatriden yüzde 20 aldı. Bunun düz, basit mantıkla 70 artı, 40 artı 20 olması mümkün değil. Burada Balthazard formülü devreye giriyor, tüm uluslararası rehberler de bunu kullanıyor. 70'i baz alıyoruz, 70'ten 100'e tamamlamaya 30 lazım, ürogenital sistemden kaç almıştı ikinci? Yüzde 40; yüzde 40'ın yüzde 30'u 12 yapıyor. Bunu 70'e eklediğiniz zaman 82, üçüncü bir engel oranı aldığı zaman buradan da 20 alıyor, 82'den 100'e tamamlamaya 18 lazım. Psikiyatriden 20 almıştı, 20'nin yüzde 18'i 3,6 yapıyor, bunların toplam aldığı rapor oranı 85,6.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Dördüncü bir hastalık olursa yüzde 10 mu alınıyor?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Dördüncü hastalık olursa yine 100'e tamamlanıyor Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Hayır, hayır, yüzde 10 alınıyor.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Şöyle, 85'ten 15 kaldı ya, 4'üncüden yüzde 10 aldı mesela, yüzde 10'un 15'i alınıyor. Şimdi, bir örnek de aşağıda veriyorum zaten. Bunların yanında eğer kişi 65 yaşından yaşlıysa otomatik olarak yüzde 10 da ekleniyor. Biraz evvel söylediğim gibi, yüzde 15'in yüzde 10'unu alıyorsun 1,5 puan yapıyor. Toplam 85,6'ya 1,5 daha eklediğiniz zaman işte 87,1 engellilik alıyor. Şimdi, bu biraz tabii kafaları karıştıran bir formül gibi gözüküyor ama artık bunları biz e-raporda sisteme yükledik, otomatik hesaplıyor.

2019 öncesi kullanılan "ağır engelli" tanımı yerine "tam bağımlı" ve "kısmi bağımlı" tanımı getirilmiştir. Kısmi bağımlı engelli birey, doku, organ veya fonksiyon kaybı veya psikiyatri tanısına bağlı olarak muhakeme yeteneği, değerlendirilmesi gereken fonksiyonel bağımsızlık ölçeklerine göre günlük yaşam aktivitelerini yardım alarak gerçekleştirebileceğine karar verilen bireylerdir. Yani burada, dışarıdan destek alıyor ama kendi işlerini yapabiliyor. Mesela tuvalete yardımla gidiyor ama tuvaletini kendi yapabiliyor, yemeğini yapamıyor ama yemeğini kendi yiyebiliyor gibi.

Tam bağımlı bireylerse engel durumuna göre engel oranı yüzde 50 üzeri olduğu tespit edilenlerden doku, organ veya fonksiyon kaybı veya psikiyatri tanısı, bağlantılı olarak muhakeme yeteneği değerlendirmesine göre günlük yaşam aktivitelerini yardım almasına rağmen kendi başına gerçekleştiremiyor. Yardım alıyor ama gerçekleştiremiyor yani yatağa bağımlı, altı bezleniyor gibi. Burada, erişkinlerde bağımlılık durumunun tespitinde 2019 öncesi bağımlılık tanımlanmasında herhangi bir objektif kriter yoktu. 2019 sonrasında FIM ölçeği uygulanmaya başladı. FIM ölçeği 1986'dan beri tüm Avrupa ülkelerinde ve Amerika'da kullanılıyordu, biz 2019'dan sonra kullanmaya başladık.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, bu 2019'da geçilen sistemle ilgili birtakım eleştiriler var, şikâyetler var yani bunu ayrıca bir masaya yatıracağız, parantez olarak söylüyorum.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Tamam Sayın Bakanım.

Burada, FIM ölçeği hem fiziksel hem de zihinsel değerlendirmeyi içermektedir. FIM ölçeği, Sayın Bakanım, 1986'dan beri dünya ve Avrupa ülkelerinde kullanılmaya başlamıştır hem fiziksel hem zihinsel değerlendirmeyi içeriyor. Ölçümde puanlama ne yapabileceğine göre değil, ne yaptığına göre yapılıyor, bir slayt sonra göstereceğim. Burada 4 tane motor, kendine bakım, idrar-dışkı kontrolü, transfer, hareket; 2 bilişsel alan olmak üzere 18 maddede 7 seviyeyi içermektedir. Bu 18 soruya 1 ile 7 arasında puan veriliyor, puan düştükçe bağımlılık artıyor. 1 en bağımlı, 7 en bağımsız demektir. Sonra bu 18 soruya verilen puanlar toplanıyor, En düşük 18 puan alırsa burada, hekimin de kanaatiyle bağımlılık düzeyi karar kısmına raporlanıyor. FIM ölçeği şu anda dünyada tüm ülkelerde kullanılmaktadır. Bu slaytta FIM ölçeğini görüyorsunuz. İşte yemek yeme, var ya da yok, burada bir puan veriyor, şu sağ taraftaki puanlar da işte tam yardımla yiyorsa bir puan alıyor, yardımsız yiyorsa 7 puan alıyor, bunları topluyor en sonunda.

Erişkin engelli kurullarında asgari 6 branş ve kurul başkanı olması zorunlu. Burada, engelli vatandaşlarımız, hastalığının bulunduğu branşa başvuruyor. Eğer tek bir yerden alıyorsa diğer branşlara başvurmasına gerek yok ama birden fazla branşı ilgilendiren durumu varsa onların muayenesine giriyor ve diğer tüm branşlardan da bir oran alıyor. Çocuk kurulu en az 4 branş hekimi ve kurul başkanıyla toplanıyor. Çocuk raporlarında belirlenen çocuk dal hekimleri o hastanede yoksa erişkin uzman hekimlerle de bu raporlar düzenlenebiliyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Peki, bu raporlarla ilgili bir süre limitiniz var mı? Yani bir haftada mı veriyorsunuz, on günde mi veriyorsunuz?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Var, 2-3 slayt sonra geliyorum ona Sayın Bakanım

Yani burada şunu vurgulamak istiyorum: Mesela çocuk nöroloğu yoksa erişkin nöroloğu, çocuk psikiyatristi yoksa erişkin psikiyatristi, işte, çocuk cerrahisi yoksa bunları çocuk için kurulacak kurulda değerlendirebiliyoruz.

Yine, burada önemli bir husus: Eğer engellilik sadece bir branşı ilgilendiriyorsa o branşta 3 hekimle de rapor düzenlenebiliyor. Burada diğer bir önemli kural da bir branş hekimi o hastanede yoksa o branş için konsültasyon yapılarak bir başka hastanede bu konsültasyon değerlendirilebiliyor.

Yine, burada 2019 yılı yönetmelik değişikliğiyle gelen yenilikler... Çocuk ve erişkin engelli mevzuatı birbirinden ayrılıyor. 18 yaş altı bireylere pozitif ayrımcılık yapılıyor. Örneğin, aynı hastalıkta insüline bağımlı Tip 1 diyabet tanısı alan çocuklara özel koşulluluk gereksinimi var diye 90-99 arasında bir puan verilirken erişkinlerde bu oran sadece yüzde 40 verilmekte. Yine, çocukların raporları, 2019 sonrası, çocuk hekimlerince düzenlenmeye başlanmıştır. Çocuk ve yan dal uzmanlarının engelli rapor vermesinin önü açılmıştır 2019 sonrası. Sadece bir alanda engel durumu olan kişiler için -biraz önce söyledim- tek klinikte 3 hekim raporu düzenlenebilir hâle gelmiştir. Engel oranı kaldırılarak -bu çok önemli Sayın Bakanım- yani erişkinlerdeki gibi yüzde 30, yüzde 40, yüzde 50 bu tür oranlar kaldırılarak sadece gereksinim yazılmıştır. Çocuklar için "7 düzeyli özel gereksinim tabiri" tanımı getirilmiştir. Yine, çocuklar için Balthazar formülü kaldırılmıştır, ihtiyaca yönelik rehabilitasyon ve destek sağlayacak birden fazla eğitim, rehabilitasyon gibi tanımlamalar getirilmiştir. Burada neler? Bilişsel işlevlerin desteklenmesi rehabilitasyon için ihtiyacı var, yok; fizyoterapi, ergoterapi rehabilitasyon var, yok; cihaz, ortez, protez, tekerlekli sandalyeye ihtiyacı gereksinimi var, yok gibi.

Sayın Bakanım, bu tablo çok önemli. Çocuklara 7 farklı gereksinim düzeyi tanımlanmış. Her ne kadar tabloda sağ tarafta bir oran belirtilmişse de rapor kısmında bu oran belirtilmiyor, yazılmıyor. İlgili kurumun engel oranı üzerinden hak sağlarken yani ilgili kurum bu engel oranından hak sağlıyor, buradaki tereddütleri gidermek amacıyla çocuklar için geçerli bizim yönetmeliğimizde ek 3 mevzuat uyum tablosuna ekledik bunları. Buraya bakarak "gereksinimi vardır ya da yoktur, şu özel koşul, belirgin özel gereksinimi vardır, çok ileri düzeyde özel gereksinimi vardır." gibi ibareleri onlar destekliyor.

Yine, 2019 yönetmelik yayımıyla birlikte ÇÖZGER rapor formatı uygulamaya alındı. Sayın Başkanım, burada belirtildiği gibi, son üç, özel gereksinimi vardır, yüzde 70-79; yine, belirgin gereksinimi vardır, yüzde 80-89; özel koşul gereksinimi vardır, yüzde 90-100 düzeylerini alırsa tam bağımlı sayılıyor çocuklar için ama yine de belirtiyorum bu oranlar bizim karar metnimizde yazılmıyor, bunlar Ek-3 Mevzuat Uyum Tablosu'nda mevcut. Bir örnek vermek gerekirse Maliye Bakanlığı vergi indirimi uygulamasında "Çok ileri düzeyde gereksinimi vardır." diye bir rapor, karar metni geldiği zaman puan yazmadığı için neye göre

verecek? Neye göre indirim yapacak? Yönetmelik eki, Ek-3 Mevzuat Uyum Tablosu'na bakıyor, puan karşılığına göre işlem yapıyor.

Yine, hakeza, Aile Bakanlığı uygulamalarında da bu mevzuata, bu ek uyum tablosuna bakıyor.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bir şey sorabilir miyim?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Erişkinde bu kriterler de tam bağımlı en son kategoriyi mi ifade ediyor? En kırmızı olan, en alttaki mi? Bir öncekinde bu erişkin olsaydı...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Bu gelecek, onu da anlatacağım Sayın Vekilim.

Sayın Vekilim, engellide tam bağımlı kısmını FIM ölçeğinde bahsettim ya, FIM ölçeğinde...

ELİF ESEN (İstanbul) - Az önceki gibi.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - FIM ölçeğinde gerçekten hiçbir ihtiyacı karşılayamıyorsa o toplam puanları toplanıyor, 18 alırsa, en düşük olursa, oraya ne kadar yakınsa burada hekimin kanaati, hekim orada kanaat veriyor. 18'e ne kadar yaklaştıkça "tam bağımlı." diyor.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Bu kanaati kurarken bireysel olarak engelli kişiyi kendileri gözlemliyor mu yoksa yakınının beyanını mı esas alıyor?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Yakınının beyanını da alıyor, gözlemliyor da Sayın Vekilim. Oradaki sorulara...

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Yoksa, hani, organ eksikliğine göre bir puan var, ona göre mi değerlendiriyorsunuz?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Yok. Şöyle: FIM ölçeğine bakarsanız eğer -FIM ölçeğine geri gelebilir miyiz?- yemek ve motor fonksiyonları var Sayın Vekilim, yemek yeme, kendi bakımını yapabilme, yıkanma. Mesela, yıkanmayı o anda değerlendiremez, yakınına soruyor "Kendi başına yıkanabiliyor mu?" diye.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Anladım, yakınına esas alıyor.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Evet. Hepsini, tamamı tabii, böyle soru sorarak değil de gözlemleriyle de yapıyorlar.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Örneğin, bana baktığınızda yüzde kaç engelliyim?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Zor soru.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Size hiç engel vermeyiz biz.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Yani mesela, 10 parmağı olmayan bir kişinin engellilik oranı kaç?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - O şöyle: Engel alanlarına bakmak lazım. Alan kılavuzuna bakayım, ona göre.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Vekilim, kitaplarımız var bizde... Solunum sıkıntısı var, apnesi var, gerçekten hiçbir şeyi yok görse ama yüzde 60 alıyor.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Anladım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Yok, yok Sayın Vekilim...

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Tamam, tamam geçelim hocam.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Vekilim, o sorunuza şimdi cevap vereyim isterseniz. Biraz evvel "Uyku apnesinde puanlama şekli nasıl?" diye sordunuz?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Formda var değil mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Hafifte yüzde 5 oluyor, ortada yüzde 10, ağırdaki yüzde 35 ama burada da yine söylüyorum. Yani burada "Balthazard" devreye giriyor yani hiçbir zaman yüzde 65 aldıysa sizin o dediğiniz kişi...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Başka şeyler var.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Ek başka şeyleri de vardır.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani görünüşe bakarak olmuyor anlamında söyledim.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Devam edelim.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Evet, şimdi, burada, yine bir önemli konu da Sayın Başkanım, süreli rapor ve sürekli rapor. Bireyin engel durumunun ilaç tedavisi, cerrahi tedavi ve/veya rehabilitasyon uygulamaları zaman içerisinde azalma ihtimali olduğu ve hastalık bulgularının tam görülmediği hâllerde raporları süreli düzenleniyor. Mesela, hastanın kataraktı var, ameliyat oldu, hiç görmüyor, katarakt ameliyatı oldu, görme ihtimali var, işte, iki yıl içerisinde ameliyat olursa bu rapordan faydalanamayacak yani.

Yine, kanser hastaları için hakeza aynı şey geçerli ama bireyin engel durumunun sabit kalması veya artması söz konusu olan hastalıklar için de sürekli rapor düzenleniyor. Yeni bir engel durumunun ortaya çıkması veya mevcut engellilik durumunda bir değişiklik meydana gelmesi hâlinde de bireyin talebi veya ile ilgili branş hekiminin sağlık kurumuna sevkini uygun görmesi üzerine de bir süre aranmaksızın yeniden değerlendiriliyor, yeniden rapor düzenleniyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bu sürekli raporlar için bir liste var mı? Yani mesela, ben geçen toplantıda bir diyabet örneğini vermiştim. Orada yani hekimin inisiyatifine bırakılan bir durum var mı yoksa bazı hastalıklar için sürekli rapor zaten verilir gibi bir listeniz var mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Bunu bir sonraki slaytta ben açıklayacağım. Şöyle: Kurumların ilgili mevzuatları gereğince gerekçesi belirtilerek yazılı kontrol muayenesi talebinde bulunması durumunda sağlık kuruluşlarınca yeniden rapor düzenlenebiliyor.

Yine, 2019 öncesi düzenlenen süresiz raporlar kişilerce başvuru yapılmaması veya kurumlarınca yeni rapor istenmemesi hâlinde geçerliliğini korumakta ancak yeni kişi, yeni mevzuata göre 18 yaşından önce ÇÖZGER'e göre rapor almış ve 18 yaşına girmişse üç ay içerisinde engelli sağlık kurulu erişkine göre raporunu yenilemesi gerekmektedir.

Burada, Sayın Başkanım, biraz evvel soru gelmişti, raporlara itiraz süresi... Kişi raporu eline tebliğ aldıktan otuz gün içerisinde rapora itiraz etmek zorunda. Burada, il sağlık müdürü itirazın hemen arkasından, birkaç gün içerisinde hakem hastanesini hemen atıyor, atadıktan yirmi gün içerisinde kişi hakem hastaneye başvurmak zorunda. Yani il sağlık müdürlüğü atadıktan sonra kişi başvuramazsa hakkı kayboluyor, yirmi gün içerisinde hangi hakem hastaneye atadıysa oraya başvurmak zorunda. Hastane bu başvuruyu... Atanır atanmaz, birinci gün atadı, hemen gitti, başvurdu. Burada, on beş gün içerisinde, başvurduktan sonra on beş gün içerisinde işlemini başlatıyor ve otuz gün içerisinde de tüm süreçleri bitiriyor, toplam süre maksimumda altmış beş günü geçemiyor. Burada, ilk rapor ile hakem hastane raporunun kararı aynı ise -itirazdan bahsediyorum- kişi veya kurum tarafından ikinci bir rapora itiraz edilemez ve süreç tamamlanır. Kararlar farklı ise, birinci ve ikinci hastanenin kararı farklı ise en yakın bölge hastanesine sevki yapılır, il sağlık müdürlüğü yapıyor. Bölge hakem hastanesi, burada, yaklaşık 77 tane bölge hakem hastanemiz var, eğitim araştırma, A1 ve A2 rolündeki hastaneler, bunların vereceği karar, nihai karar kesindir.

Yine, rapor geçerlilik tarihine altı ay kalmadan ve hekim tarafından sağlık durumu değişikliği olduğu yönünde kurula sevk edilmeden yeni bir rapor düzenlenemiyor. Tabloda yer alan veriler Bakanlığımızın Ulusal Veri Bankası sisteminden ve e-rapor uygulaması veri tabanından elde edilmiştir. Biraz evvel bahsettim, çocuk ve erişkin rapor ayrımı olmadığından dolayı 2019 öncesi yüzde 40 üzeri rapor olan engelli rapor sayısına bakıldığında yaklaşık 1 milyon 687 bin 961 kişi bulunmakta. 2019 sonrası elektronik rapora, e-rapora geçildi. Burada, yüzde 40 üstü engel alan 1 milyon 757 bin 606 erişkin, 694.247 çocuk engelli, toplam 2 milyon 451 bin 853 engelli raporu bulunmakta ve 2019 öncesi ve sonrası yüzde 40 üstü engel oranıyla toplamda da 4 milyon 139 bin 814 engelli raporu düzenlenmiştir.

Yine, bu tabloya baktığımızda, 2019 sonrası tam bağımlı -biraz evvel söyledim tam bağımlı 3 kategoriydi ya- yaklaşık tam bağımlı çocuk sayımız 520.715 raporlu kişi. 2019 sonrası erişkin tam bağımlı kişi sayısı 251.154. 2019 öncesi süresiz rapor olup ağır engelli sayısı 291.468, o dönemde tabii ki bu çocuk ve erişkin toplam sayı. 2019 öncesi ve sonrası çocuk ve erişkin toplam bağımlı ağır engelli sayısı da 1 milyon 63 bin 337 kişi.

Şimdi, -biraz evvel sorular geliyordu zaten- biz bu klinik branşlarda engel oranlarını nasıl veriyoruz, nasıl hesaplanıyor, hesaplamayı söyledim ama oranları nasıl veriyoruz? Şimdi, tüm dünyada uygulanan ulusal ve uluslararası ölçekte biz kullanıyoruz, ülkemize göre de bir model oluşturmuşuz. Biraz evvel söylediğim gibi akademisyenlerden oluşmuş hocalarımız bunlarla, kendi alanlarıyla ilgili puantajları, ölçekleri yapıyorlar. Kardiyoloji alanına bakarsanız, asemptomatik orta derecede semptomu olmayan evre 1 hastalar için bakteriyel endokardit profilaksisi harici ilaç gereksinimi olmayan, hafif sol-sağ şanti bulunan hastalar için Türkiye'deki oran 5 ile 10 arasında, hekimin burada bir marjı var AMA oranları ve Avrupa ülkelerindeki oranları da 0-9. Yine, klas 2'ye bakıyoruz, Türkiye'deki mevcut oran 25-30 AMA ve Avrupa ölçeğinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 10, yüzde 29. Klas 3'te Türkiye'de 45-50 AMA'da yüzde 30-49. Yine, kardiyolojide klas 1'de kalp hastalıkları nedeniyle girişimsel veya cerrahi olarak tedavi edilmiş ve antikoagülan kullanım ihtiyacı olmayan asemptomatik hastalar mevcut oran Türkiye'de yüzde 10, AMA'da yüzde 0 ile 9 arasında. Klas 2'de mevcut oran yüzde 30. Sadece bunların eş değer olduğunu vurgulamak için söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Buraları geçelim biraz.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Tamam.

Göz için söylemiştim biraz evvel, tek gözün tam görmediği, diğer gözün sağlam olduğu durumda ülkemizde kişi yüzde 32 alıyor Sayın Başkanım, AB ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 25 alıyor. Her iki gözün tam görmediği durumda ülkemizde yüzde 90 alıyor, AMA'da bu oran yüzde 85.

Engelli bireylere ayrıca biz ağız diş sağlığında neler yaptık? Genelge yayımladık, genelgemizde engelli bireylere yönelik ağız diş sağlığı hizmet sunumlarını basamaklandırdık, amacımız burada engelli bireylerin ağız ve diş sağlığı hizmetlerini daha kolay ve nitelikli almasını sağlamaktır. Yine, engelli polikliniği, engelli vatandaşlarımızın hizmet alan...

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Otizmlı çocuklara yönelik ayrı bir uygulama yapıyor musunuz yoksa hepsi aynı şekilde mi yararlanıyor?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Devamında var Sayın Başkanım.

Engelli ünitesi, ameliyathanesi olan, ağız diş sağlığı hizmeti sunan kurumlarda oluyor. Diş ünitesinde tedavi edilemeyen ve yatış gerektirmeyen hastalarımızın tedavilerini ameliyathanesi olan engelli merkezlerinde Down sendromlu tipi çocuklarımızı - bu örnek tam sizin dediğiniz gibi- buralarda tedavi ediyoruz çünkü yoğun bakım ihtiyacı oluyor bunları tedavi ederken, dolgu yaparken, diş çekerken, bunları engelli diş tedavi merkezinde yapıyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Genel Müdürüm, bu sayılar Türkiye genelinde sanki...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Vekilim, onların verilerini Kamu Hastaneleri Genel Müdürümüz açıklayacak zaten. Ben mevzuatı ve neler yaptığımızı mevzuatta tanımlıyorum, diğer verileri Genel Müdürlüğümüz açıklayacak.

Yine, engelli diş hastamız sağlık kuruluşlarına nasıl müracaat ediyor, nasıl tedavi planlıyor? Bu hastalarımız diş ünitesi olan her kuruma randevusuz başvurabiliyor. Eğer diş ünitelerinde tedavi yapılıyorsa aynı kurumda tedavi yapılıyor ancak ameliyat gerekiyorsa, anestezi almak gerekiyorsa protokollü devlet hastanesine yönlendiriliyor ya da ameliyathanesi bulunan ADŞH ise burada yatış gerektirmeyen hastaları ağız diş sağlığı hastanelerinde tedavi edebiliyoruz ama yatış gerektiriyorsa biraz evvel söyledim, protokollü devlet hastanelerinde bulunan tedavilerini planlıyoruz. Bunları daha çok hem devlet hem eğitim araştırmalarda yapıyoruz.

Özetle, tüm ADŞM ve ADŞH'lerde en az bir engelli dostu diş üniti mutlaka bulunduruyoruz. ADŞH'lerde sedasyon genel anesteziyle kısa süreli işlemler yapılabilir. Engelli diş tedavi merkezleri ileri seviye ihtiyaçlar için planlanmıştır çünkü burada

yoğun bakım ve yatış yapılabilir. Ayrıca, buradaki hekimlerimize de bir pozitif ayrımcılık teşvik amacıyla bu yaptıkları işlemlerden yüzde 30 daha performans puanı ve kurumlara da SGK tarafından 2 kat geri ödeme yapılmaktadır.

Yine, 2023-2025 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı kapsamında Bakanlık olarak çalışmalarımızdan bahsedeyim. SMA hastalarımıza 2 tedavi, Nusinersen -ki bu intratekal uygulanıyor- Risdiplam 2025'te geri ödemeye alındı. Bir de burada biliyorsunuz, Zolgensma gen tedavisi var. Burada 2 tedavi geri ödeme kapsamında, Zolgensma TITCK'ye başvurmadığı için geri ödeme kapsamında değil ama bilimsel kurullarımız bu 3 ilaç arasında etkinlik açısından herhangi bir fark olmadığını bildiriyorlar. Bununla ilgili sayılardan Halk Sağlığı Genel Müdürümüz biraz sonra bahsedecektir.

Yine, ÇÖZGEM hastaları için de zihinsel gereksinimi olduğu tespit edilen çocuklara yönelik de çalışmalarımız var. Burada ÇÖZGEM'den bahsedeyim mi Sayın Başkanım, nedir diye?

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Kısaca açabilirsiniz.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - ÇÖZGEM zihinsel gereksinimi olduğu tespit edilen çocuklara ve ailelerine tanınan bilgilendirme, raporlama, tedavi izlem ve erken müdahale süreçlerine dâhil bilgilendirme ile psikososyal destek hizmetlerini, spor, sosyal haklarına ilişkin danışmanlık hizmetinin verildiği merkezler. Ülkemizde 11 adet ÇÖZGEM var. Nereelerde? İstanbul, Bolu, Afyonkarahisar, Ankara, Giresun, Trabzon, İzmir, Osmaniye, Van, Bursa, Kayseri buralarda faaliyetimizi sürdürmekteyiz.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Bu dağılımı nüfus oranına göre mi yaptınız yoksa ihtiyaç kabilinde mi, neye göre yaptınız bu 11 ildeki ÇÖZGEM merkezlerini?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Yani şöyle başladık: İllerin talebine göre ama bu yıl sonuna, 2025 sonuna kadar da 20'ye çıkarmayı planlıyoruz.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Mesela Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde var mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Van'da var Sayın Başkanım ama çalışmalarımızı hızlandırdık, oralarda da inşallah açacağız.

2024 yılı içerisinde ÇÖZGEM'lerde yaklaşık 34.123 -tabii, buralarda çocuk hasta bakılıyor- çocuk hastaya bakıldı. Yaklaşık 91.900 muayene yapıldı. Bunların tamamı, hepsi çocuk ruh sağlığı hastalıkları uzmanları tarafından değerlendirildi. Buralarda çocuk gelişimciler, psikologlar, dil konuşma terapistleri, ergoterapistler, sosyal hizmet uzmanları konsültasyonları yapıyor.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bağımlı çocuklar da var mı bunların içinde?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Var. Otizm spektrum bozukluğu tarama ve takip programıyla otizmi erken dönemde tarayarak erken müdahale etmeyi de hedefliyoruz. 2018 yılında başlatılan Otizm spektrum bozukluğu tarama programı kapsamında bugüne kadar 2 milyon 706 bin 231 çocuk taranmış, bu vakaların 4.159'una otizm tanısı konmuş, 8.390'ına ise gelişimsel gecikme, konuşma gecikmesi gibi psikiyatrik tanılar konularak tedaviye de başlanmıştır.

Yine, engelli vatandaşlarımız için öncelikleme sırası, ilk çıkan mevzuatta bunlar "özürlü" olarak belirtiliyordu, daha sonra bu 2024'te "engelli" şeklinde değiştirildi. Bakanlığımızla ilgili kanun ve yönetmelikleri engellilere yönelik erişilebilirlik açısından tarandı; laboratuvar yönetmeliği, ayaktan teşhis yapan sağlık kuruluşları, özel hastanelerin tamamı değerlendirildi, bunlarla ilgili bütün mevzuatlar dikkate alınacaktır önceliklendirilerek.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, tabii, buyurun, sizinle başlayalım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Bundan sonra Sayın Bakanım, izniniz olursa Kamu Hastaneleri Genel Müdürümüz sunuma devam edecek çünkü bunlarla ilgili sayısal veriler daha çok kamu hastaneleri ve halk sağlığında.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam sizin sunum kısmıyla ilgili soruları alalım önce, aşama aşama gidelim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani çok ayrıntılı ve güzel bir sunumdu, ben teşekkür ediyorum.

Bu engelli raporlarından ücret alınıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tanımlama iyi miydi tasnif olarak?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Güzel, güzel; çok ayrıntı var.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Detaylı bu raporlar hesaplanırken benim de mesela bir hekim olarak bilmediğim yerler vardı. Avrupa'ya göre biz en üst sınırları veriyormuşuz, bu da güzel bir şey aslında teknik olarak. Demek ki bizim malulen emekliliklerle ilgili belki hatalarımız olabilir ama raporlar yüksek; birincisi bu.

İkincisi, bu engelli rapor süreleri belirlenirken kriterleri ne? En son da şu: Yani engelli raporu düzenlemeye sahip hastanelerin dağılımı Türkiye'de nasıl? "77 il" dediniz. Bir de hakem hastaneleri belirlenirken hastanenin kendisi mi belirliyor yoksa sisteme düşüyor öyle mi belirleniyor taraf tutma anlamında?

Son olarak da olmayan branş; aynı ilde yoksa -o raporu gidip- mesela göz doktoru Uşak'ta yoksa Afyon'a gidip göz doktorundan raporunu aldığında tekrar kendi heyetine dönebiliyor mu yoksa Afyon'da mı devam etmek zorunda?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Dönebiliyor Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkür ediyorum sunum için.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - 403 hastanemiz hakem hastane, bu engelli raporlarını verebiliyor; bunlardan 343'ü Sağlık Bakanlığı, 57'si üniversite -vakıf üniversitelerimiz var- bunlardan

12'si vakıf üniversitesi, 3 özel hastane ki özel hastane değil bunlar vakıf üniversiteleriyle afilliye hastaneler. Arzu ederseniz isimleri...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Hangileri onlar?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Söyleyeyim isimleri efendim.

Şöyle: Gaziantep Özel Sani Konukoğlu Hastanesi, Özel Medipol Mega Hastanesi, Özel Acıbadem Atakent Hastanesi; bunlar afilliye yalnız, üniversiteleri var, vakıf üniversiteleri var, tıp fakülteleri var.

"Engelli raporları ücretli mi?" diye sordunuz Sayın Vekilim. Ücretsizdir ama yüzde 1 oranında bile almak zorunda yani hiç engel alamazsa ücrete dönüyor. İkincisi itiraz gelirse, ikinci itirazda ücret alınıyor.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani engelli raporuna başvurduysa kafadan yüzde 1'i hak eder zaten.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - O zaman ücretsiz oluyor, yüzde 1 almak zorunlu.

Yalnız bir de şunu belirtmek isterim: Silah ruhsatı, ÖTV indirimi, ehliyet raporları filan alırsa onlarda da ücret alınıyor tabii ki; özel, kişisel talep o.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Başka sorumuz var mı Sayın Genel Müdürümüze?

ELİF ESEN (İstanbul) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Genel Müdürüm ben de sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Şimdi, birkaç merak ettiğim soru var, onları soracağım. Sağlık Bakanlığı "web" sitesinde "erişilebilirlik" logosunun ibaresi bulunmuyor; bunun sebebini merak ediyorum. Diğer bakanlıklara baktığımızda; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığında var, Sağlık Bakanlığının "web" sitesinde bu yok.

Yine Sağlık Bakanlığının "web" sitesine baktığımızda artık epey gerilerde kalmış "özürlü" kelimesinin "engelli" olarak hâlâ güncellenmediğini görüyoruz. Burada özel bir strateji ya da politikanız var mı değiştirilmemesiyle alakalı olarak? Bunu merak ediyorum.

Ve yine notlarımız arasından şunu soracağım: Down Sendromu, Otizm ve Diğer Gelişim Bozukluklarının Yaygınlığının Tespitine İlgili Bireylerin ve Ailelerin Sorunlarının Çözümü İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda bir öneri bulunuyordu. Bu öneri çok önemli bir öneriydi, bana da bu konuyla ilgili ulaşan bir anne oldu. Ben aslında onun, Sevim Çakır'ın sorusunu bu minvalde sormak istiyorum ve bu önerinin akıbetini merak ediyorum. Yani bakım verenin vefatı hâlinde engelli bireyin durumuna ilişkin öneriler kısmında şöyle bir öneri vardı: Mevcut bireysel emeklilik sisteminin engelli bireylere göre uyarlanması ve engelsiz bireysel emeklilik sistemi oluşturulması, oluşturulacak sistemle engelli bireylere engelli tanısı konulup raporlandıktan sonra ebeveynin talebi hâlinde maaşlarından yapılacak kesintilerle mevcut bireysel emeklilik sistemine benzer şekilde devlet destekli birikim hesabı oluşturulması. Bu öneri olarak gelmiş Komisyon raporunda Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan. Bununla ilgili bir çalışma var mıdır, ne safhadadır? Onu merak ediyorum.

Yine, bir önceki toplantıda benim çok önemseydiğim bir şey var: 2019 yılı sonrası engelli tanımlamasındaki ve kriterlerindeki değişiklik. Bize göre birçok engelli ve ailesinin mağduriyetlerine sebep oldu diye ifade ediyoruz bize ulaşan bilgilerden. Ben bu sayfa 21'deki grafiğinizi açıkçası çok anlaşılmaz buldum, karmaşık bulduğumu ifade etmek istiyorum. "Tam bağımlı" ve "kısmi bağımlı" diye 2019 sonrası 2 ayrı kırılımınız var. Hâlbuki öncesinde "ağır engelli" "orta" ve "hafif engelli" diye 3'e ayrılıyordu. Şimdi, bu yatağa bağımlılık vesaire. Yine o zaman da örnek vermiştim: Çocuğu zihinsel engelli olan bir anne. Evet, çocuk hareket edebiliyor, annesinin desteğiyle ihtiyaçlarını görebiliyor ama zihinsel engelli; anne bırakıp evde bu çocuğu hiçbir yere gidemez, hiçbir şekilde çalışamaz yani eve bağımlı, anne de sosyal engelli, hayatları engelli bu insanların ama siz şimdi bu tanımlamayla, bu çocuğu "ağır engelli" tanımından çıkarıyorsunuz. Bu örneği özellikle verdim, çok spesifik bir örnek ve çok açıklayıcı. Şimdi, burada çok ciddi mağduriyetler var ama sizin ifade ettiğiniz, buradaki "tam bağımlı çocuk" "tam bağımlı erişkin" 2019 öncesi, sonrası ama hep "ağır" ve "tam bağımlı"dan gidiyoruz. Benim merak ettiğim rakamlar bunlar değil, bunlar çok üstü örtülü rakamlar. Siz 2019 öncesindeki aslında o 3 kırılma olan dağılımı, sayısal dağılımı ve 2019 sonrasındaki dağılımı bize verdiğinizde biz net bir yorumlama yapabiliriz bununla ilgili. Ben onu da sizden rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Engelli Hizmetleri Genel Müdürümüz engelli, yaşlı 4,5 milyon gibi bir rakam söylemişti aslında. Ben de şimdi ona baktım ama 4 milyon 100 bin gibi bir şey sizde.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Başkanım şöyle: Şimdi, biz 2019 sonrasında bu sisteme e-raporla girdik. Bundan önce hastanelerimizde bu var; bir ayırım yoktu, çocuk ve erişkin açısından raporlamada bir ayırım yoktu. Bir de bu verileri her bir hastanemize tarayıcı koyarak, mobil tarayıcı koyarak tarattırdık bunları. Tabii hastanelerimizde muhtemelen o aradaki fark tamamı taranarak yüklenmediği içindir diye düşünüyorum ama bu Aile, Sosyal Politikalar'daki Genel Müdürümüzün bence verisi daha doğrudur çünkü orada bir hak mahrumiyeti oluyor. O mağduriyet olmasın, mahrumiyet olmasın diye gidip kendileri oraya bu raporlarını tanımlamışlardır ama bizim tüm verilerimiz, sizin sorunuza da cevap olsun diye söylüyorum yani 2019 öncesi bir ayırımı yapamıyoruz şu anda ama bundan sonraki tüm veriler, bu slaytta olduğu gibi tam bağımlı çocuk 520 bin 715, oradaki o kategoride. Her ne kadar erişkinlerdeki oransal, yüzdelik oran olmasa da yüzde 70 ve üzeri yani bahsettiğim gibi yüzde 70 ve üzeri oranı alanlar tam bağımlı oluyor yani tam bağımlıya giriyor.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama benim sorduğum şey bu değil yani farklı. Onu o zaman çocuk artı yetişkin olarak belirtebilirsiniz ama benim kriterim bu değil zaten yani çocuk ve yetişkini söyleyemiyorum size. Tam bağımlı...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Ben bunu yazılı olarak...

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, lütfen.

Tam bağımlı, kısmi bağımlı ve 2019 öncesindeki o üç ayrı kırılım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - "Web" sayfalarındaki diğer o şeyler de sehven unutulmuştur, özür diliyoruz ciddi anlamda.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani çok ciddi mağduriyetler var bununla ilgili, bu yanlış bir politika, yanlış bir strateji. Daha ayrıntılı görülmesi gerekirken iki ayrı odağa toplanıp... Yani çok ciddi mağduriyetlere sebep olan bir durum.

Benim bu raporla ilgili, Komisyon raporundaki öneriyle ilgili gelişme var mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sizin Komisyon raporundaki Aile ve Sosyal Politikaları ilgilendiriyor diye düşünüyorum, onların cevap vermesi gerekir diye düşünüyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Belki Çalışma Bakanlığı...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Emeklilik hakkında ilgili.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, Çalışma Bakanlığına da sorulabilir, Aile Bakanlığı da bilebilir.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - İkisi beraber.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına soracağız o zaman.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu konuyla ilgili bir şeyler söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Bakanım, geçen de aynı konuyu konuştuk. 2019 yılından önce "az bağımlı" "orta bağımlı" ve "tam bağımlı" olarak geçiyordu; 2019 yılından sonra bir düzenleme yapıldı, "kısmi" ve "tam bağımlı" diye ikiye ayrıldı. Gerçekten "orta bağımlı" diye bir şey olması mümkün değildi çünkü bunun bir tanımı yoktu. Şimdi, buradaki tanımı da biz neye göre yapıyoruz? Günlük aktivitelerini kendi yerine getirebiliyorsa... Bundan neyi kastediyoruz? Tuvaletine kendi gidebiliyorsa, üstünü, giyeceklerini kendi giyebiliyorsa, yemeğini kendi yiyebiliyor ise bu kısmi bağımlı ama günlük işlemlerini kendi yapamıyorsa bu tam bağımlı. Tabii bu açıdan baktığımız zaman çocukların hemen hemen hepsi tam bağımlıdır çünkü bir çocuk annesi veya yanında birisi olmadan yemeğini de yiyemez, günlük aktivitelerini de yerine getiremez. Dolayısıyla -Sayın Genel Müdürüm, eğer yanlış söylüyorsam lütfen beni düzeltin- şu andaki düzenleme buna göre.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Doğru.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yani oran çok yüksek olabilir, yüzde 70-80 engelli olabilir ama tam bağımlı olmayabilir; bağımlılık için kriterimiz bu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani siz bu uygulamadan kaynaklı bir sorun görmüyorsunuz?

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bence bir sorun yok bunda.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çok farklı iki bakış açısı o zaman. Kesinlikle çok büyük bir sorun çünkü sizin bahsettiğiniz şeyde sadece çocuk değil değerli Vekilim; 18 yaşını geçti, zihinsel engelli bir çocuk...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bağımlı, tam bağımlı.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - O zaten tam bağımlı.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - O tam bağımlı.

ELİF ESEN (İstanbul) - İşte, tam bağımlı...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Ama zaten tam bağımlı dikkat ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu konuyu biz geçen sefer de konuştuk. Ben bu toplantının başında da söyledim, bence bunu ayrı bir masaya yatıralım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, bu önemli bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani burada, algı sorunu da olabilir, iletişim sorunu da olabilir, gerçekten bir sorun da olabilir, o yüzden -uzmanlarla- hem ilgili genel müdürlük bulunsun hem Aile Bakanlığının Engelli Hizmetleri Genel Müdürlüğü bulunsun hem uzman arkadaşlar olsun hem hekim arkadaşlar da olsun, tamam, bir toplantı yapalım bununla ilgili, özel gündemli; bunu bir konuşalım, bunu masaya yatıralım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çok memnun olurum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam mı arkadaşlar? Çünkü başka meclarlarda da karşılaştım ben bununla ilgili tartışmalara dolayısıyla biz bunu bir netleştirelim kendi içimizde, ona göre yönlendirmelerimizi yapalım.

Jülide Hanım'ın söyleyeceği bir şey var galiba bu konuyla ilgili?

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Zihinsel engellilerin ben direkt tam bağımlı olduğunu biliyorum ama.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Tam bağımlı.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Yani Elif Hanım, bence bir bilgi eksikliği var gibi. Tam bağımlı oluyor, direkt tam bağımlı. Sosyal yardım ve diğer konular...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O zaten tam bağımlı.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Tam bağımlı oluyor.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama sıkıntılar var, o zaman o alandaki sıkıntıları...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Başka kriter vardır, az önce Sosyal Yardımlar Genel Müdürümüz ne dedi? Başka şeyler olabiliyor. Gerçekten...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, bununla ilgili bilgi eksikliği de olabilir, başka şey de olabilir.

ELİF ESEN (İstanbul) - O zaman hani sadece Bakanlıkları değil; bizim, sahadan gelecek sivil toplum örgütlerini, sahadaki aileleri, onları da dinlememiz lazım ki bu bilgileri "match" edelim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O yüzden kapsamlı bir toplulukla bu işi konuşalım, tamam mı?

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Şu an sanki bir hazırlık toplantısı...

ELİF ESEN (İstanbul) - İnşallah... Yani sizin dediğiniz gibi sıkıntı olmasın. Niyetimiz burada...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Vekilimin söylemiş olduğu münferit bir şey olabilir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, olabilir, evet.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hastaneden kaynaklanan bir şey olabilir ama genelde zihinsel engelliler için tam bağımlı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sizde müşahhas olarak var mı bu kişilerin isimleri?

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, Şile'den bir bilgi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onları alalım, bizzat takip edelim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ben onu soruşturayım, olur.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, lütfen.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Yani ben tam bağımlı olduklarından eminim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Tam bağımlı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bize onu ivedilikle ulaştırırsanız onları da bir dinleriz.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Ben teşekkür ediyorum yani gerçekten tamamını dinleyemedik sunumun ama girişinden, ilk günden itibaren, evet, Bakanımızın arzu ettiği şekilde bir sıralamayla, bir akışla yapıldı. Daha önce aldığımız sunumlarla biraz bağlantılı bir şey, bu veri konusunu ben...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Adam 30 yaşında ama 5 yaşındaki çocuk zekâsı var, e, mecburen tam bağımlı olmak zorunda.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tam bağımlı, tam bağımlı; evet...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Konuşmak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun Sayın Bakanım.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Şimdi, geçen hafta Yaşlı ve Engelli Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz -az önce de söyledim- 4,5 milyon rapor sizde olduğunu, o verilere göre işlem yaptıklarını söylediler ama bunların detayları ellerinde yoktu. Şimdi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu işin, geminin hani dümeninde olan, politikaların oluşturulması anlamında inisiyatif alan, sorumluluğu yasal olarak da olan bir kurumumuz; eylem planları vesaire... Yani Sağlık Bakanlığı da Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde -anladığım kadarıyla- bu verilerin gizliliği konusunda hassasiyet gösteriyor ama çok hassas gruplar bu gruplar. Gelecek açısından da alınması gereken belki önlemler, yapılması gereken çalışmalar, bazı konuların güçlendirilmesi, bazı konularda değişiklikler yapılması, anonimleştirilerek bazı verilerin şifreli olarak kurumlar arasında ben paylaşılabileceğini düşünüyorum. Bu konuda herhangi bir ortak çalışmanız... Kızılcahamam kampımızdan yeni geldik, birçok konu gündeme geldi aslında, talimat da... Özellikle ağır engellilerimizin hastane bakımları süreçlerinde Aile Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının bir arada hareket etmesi gibi. İşte, mesela yeni risk analizleri, palyatif bakım konusu gündeme geldi. İşte, oralarındaki kamera konuları vesaire, hastaların mahremiyeti, hastaların üstün yararı, ağır engelli olan kişilerin üstün yararı gibi konular da gündeme geldi. Bunlarla ilgili, hani bir ortak çalışma planlaması var mı? Bu verilerin... Yani sizde, tüm veriler şu anda sizde. Normalde hep konuştuğumuz konu engellilerle ilgili, işte, TÜİK'in bir çalışma... Aslında yapmaya ihtiyaç olmadığı görülüyor çünkü bu raporlar verilirken hem ailenin durumuyla ilgili bilgiler de alınıyor, her türlü veri, bilgi ailenin her türlü durumuna göre bence çok kıymetli. Bununla ilgili bir çalışma yapılması planlanıyor mu? Bu konularda biraz bilgi almak istiyorum.

"4,5" dedi ama sizde 4 milyon 130...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Bakanım, şöyle: Sayın Bakanımızın göreve gelir gelmez ilk talimatı şöyle olmuştu: "Tüm kamu kurum ve Bakanlıklarla koordinasyon ekibi kuralım, aramızda neyi istişare edeceksek, paylaşacaksak, veri olsun, diğer sorunlarımız olsun, planlamalarımız olsun bunları mutlaka çalışacağız." diye talimat verdi. Biz hemen işte YÖK'le, ÖSYM'yle, Turizmle, tüm Bakanlıklarla bununla ilgili istişare komisyonlarımızı kurduk, çalışıyoruz. Çalışma Bakanlığıyla da bunu çalışıyoruz. Aile Bakanlığıyla yeni yeni başladık açıkçası...

ELİF ESEN (İstanbul) - Vallahi, çok önemli bir konu bence.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Onda da şöyle başladık: Şimdi, malum, son zamanların gündeminde; işte, cinsiyet değiştirmeye ilgili çalışmaya başladık. Bunu da değerlendirmeye alırsız; tüm verileri, bilgileri birlikte paylaşarak, anonimleştirerek yapabiliriz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim.

Şimdi, yani Komisyonumuz sorun çözmek için kuruldu. Engelliler meselesi dev bir mesele ve sadece mevzuat dinlemek için var değiliz, biz sahadaki sorunları çözmek için varız; artı, bazı sorunlar olduğu için bu Komisyon kuruldu. O yüzden bir ilerleme katetmek gerekiyor. Şimdi, sahada engelli aileleriyle konuştuğumuz zaman, bu engelli raporlarıyla ilgili çok can yakıcı cümleler işitiyoruz, çok büyük mağduriyetler yaşadıklarını söylüyorlar, mağdur olduklarını söylüyorlar. Bu konuda genel bir engellilik değerlendirmesiyle ilgili bir çalışma gerektiği ortada. Sayın Vekilimizin de itirazları önemli bence, bütün bunları tekrar masaya yatırması gerekiyor Komisyonun; bu bir.

İkincisi: Engelli aileleri "Rapor için randevu bulmakta zorlanıyoruz." diyorlar. "Zaten başımızda bir engelli yakınımız var, zor durumdayız ve randevu bulmakta zorlanıyoruz." diyor. Sağlık Bakanlığı olarak size bunu iletelim.

Üçüncüsü, mesela yine ben örnek vereyim: "Rapor için, zihinsel değerlendirme için bir standart ölçü yok." demiş, SERÇEV yetkilileriyle görüştük. Mesela, bir görüşmede bayrağın standartları sorulmuş, hasta bilememiş, "Ağır engelli." denmiş. Şimdi sorarım: Burada bayrak standartlarını ezbere bilen bir milletvekili arkadaşımız var mı?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Kesin bilgi midir bu?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, kesin bilgi, SERÇEV'den.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yeni, güncel mi peki bu?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama bir dakika, bir saniye... Sözümü bitireyim de ondan sonra söylersiniz. Ben dernek yetkililerinden alıyorum.

Şimdi, diyeceksiniz ki: "Hani, raporun ağır verilmesi kötü mü?" Yakınları ağır bir rapor ister değil mi? Fakat farklı bir durum var, hafif engelli birine ağır bir rapor verildiği zaman daha sonra işe girmesinde sıkıntı yaşanıyor, olayın farklı versiyonları var.

Mesela, yine ağır durumda olan bir hastaya daha hafif oranda bir rapor verilebiliyor ve SERÇEV yetkilileri diyor ki: "Biz bunun için çok uğraş verdik, sonunda çözdük. Böyle birçok vaka var, burada değerlendirmelerde sıkıntı var."

Yine, tabii, bu bilimsel bir buluştur, hesaplama, ben buna çok bir şey demeyeceğim ama sahadan da bu Balthazard hesaplamasına yönelik eleştiriler geliyor. Bunu tekrar bir değerlendirmek mi gerekiyor bilemiyorum çünkü şöyle bir itiraz var: "Yüzde 90 oranında vermemek için âdeta dizayn edilmiş, yüksek oranda rapor vermemek için âdeta dizayn edilmiş bu sistem." deniliyor. Bilimsel bir sistem olduğu için ben bize iletileni aktarıyorum, bunu tartışmak gerekiyor gerçekten.

Yine -engelli aileleriyle görüştüğümüz zaman- hastanelerde gerçekten çok zorlanıyorlar -biliyoruz, ben de bir hekimim-poliklinik poliklinik dolaştırılıyorlar. Sağlık Bakanlığı belki bu tür engellilerin kurulları için ayrı saatlerde tüm doktorları bir poliklinikte toplayarak engellilerin zorlanmasını belki engelleyebilir yani böyle bir sistem bulunabilir. O hastanenin yoğunluğunda poliklinik poliklinik dolaş, içeri girmeye çalış, kapının önü ana baba günü, içeri girdiği zaman bir sürü laf işitiyor engelli yakını.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bahsettiğiniz tarzda bir uygulama olabilir ama topluyor olabilirler. Arkadaşlara bir soralım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bilemiyorum, ben de hekim olarak çalıştım göğüs hastalıkları uzman olarak ama hep bire bir polikliniğimize gelirlerdi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, yok, böyle bir uygulama var.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Çok doğru bir yöntem değil Sayın Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bence yapılabilir.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Kaç tane rapor? Diyelim 10 oldu, bir doktoru 10 hasta için orada tutuyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, spesifik bir zaman ayıracak ona, pazartesi günü 10-12 arası diyecek mesela. Doktorlar orada verecek raporu yani ayrı bir klinik olarak değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Normalde sıra da almaması gerekiyor engelli hastanın yani sırasız girmesi gerekiyor, o da poliklinik önünde önemli sıkıntılara neden oluyor; kavga, gürültü nedeni oluyor. Bunlar hep bizim pratikte yaşadığımız olaylar. O yüzden ayrı bir sistem oluşturulursa hakikaten iyi olur. Bu da önemli.

Bir de son olarak, şimdi, bu hepimizin problemi, aslında 86 milyonun problemi, sadece 86 milyon da değil, dünyada yükseliyor, otizm meselesi çok önemli, dehşet bir şekilde otizm yükseliyor. Bununla ilgili gerçekten biraz daha ayrıntılı bilgi verebilir mi Bakanlık, neler yapılıyor? Gerçekten oranlamalar, takip; çok ciddi bir sorun hâline geldi otizm.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ben hızlıca başka bir konuyu soracağım, direkt engelli konusu değil ama yaşlılarla ilgili bir konu, o da sizin çalışma alanınıza giriyor.

İzmir'de geçtiğimiz aylarda bir vaka yaşadık hatırlarsanız, yaşlı bir kadın ölü bulundu evinde ve bulunan kemikler üzerinde -basından okuduğumuzu söylüyorum- yaklaşık on yıl önce öldüğü ve on yıl evinde öyle kaldığıyla ilgili. Bu çok hazine bir şey, Türkiye nüfusu da yaşıyor. Tabii, aile hekimine kayıtlı değilse aile hekiminin onu izlemesi mümkün değil, onu biliyorum ama belli bir yaş üstü için -mesela 80 yaş üstü olur, bunu bilemem- periyodik kontrolleriyle ilgili sisteminizde bir yer var mı? Bu vakayı hatırladınız mı bilmiyorum, geçtiğimiz aylarda olan vaka, biz basından, açık kaynaklardan okuduğumuzu...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Mümkün değil, kokar Sayın Vekilim.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yok, öyle, gerçek.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kemikler Adli Tiptan geldiğinde, uzun yıllar önce evinde öldüğü...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Onu bilmem ama yedi sekiz yıllık...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Detayında değilim, anlatmaya çalıştığım şu: Uzun süre süregelen hastalığı olan yaşlının -kalp, şeker vesaire- aile hekimine ya da hastaneye gelmediğinde -iki yılda bir, yılda bir neyse, bilmiyorum- bir alarm sistemi, bir uyarı sistemi var mı hekim bunu yerinde tespit etsin, görsünler nerede bu hasta? Aynı şey çocuklar için de geçerli. Özellikle 0-2 yaş arası çocukların aşı kontrolleri ağırlıklı kontrol ediliyor, sonra bir iki aşı daha var ama ondan sonra okul çağına gelene kadar çocuk... Okul çağında da evet, Millî Eğitim okula gidiyor mu, gitmiyorum mu diye bakıyor, rehber öğretmen, ailede istismar var mı diye takip ediyor ama 2-3 yaş ile 5 yaş arası, 6 yaş arası çocuk nüfusunu biz kontrol edemiyoruz; evde sağlıklı besleniyor mu, beslenmiyor mu ya da istismar var mı, öz bakım becerileri var mı gibi. Bununla ilgili bir uyarı veriyor mu sisteminiz? Aile hekimliği sistemi yeni değişti biliyorum. Özellikle 0-5 yaş arası çocuklar ve 80 yaş üstü yaşlılarla ilgili bir uyarı sistemi, periyodik kontrol sistemi olmalı, var mı? Onu soracağım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu soruyu hızlı cevaplandırırım, sonrasında ara vereceğim.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Başkanım, şimdi, önce sayın vekilimin sorusuna cevap vereyim. Balthazard tüm dünyada kullanılan bir formül yani "Yüzde 100 alması..." diye diyorsunuz ama biraz evvel tabloda gösterdim yani yüzde 90 ile yüzde 100 arasında yaklaşık 800 bin kişi rapor almış yani bu büyük bir rakam. Dolayısıyla öyle bir şey yok, başka bir formül de yok. Biz 2019 sonrası zaten Balthazard'a geçmiştik.

Yine "Zihinsel engelli olana bayrak sorulmuş." diyorsunuz da bu, alan sorgusu değildir; o, tanıya dayalı bir şey; bu olsa olsa test sorusudur. Zekâ tesisleri yapılıyor, onlardan biri olsa gerek diye düşünüyorum.

Yine "Genel bir engellilik çalışması yapıyor musunuz?" diye... Biz yaklaşık üç dört aydır bunu çalışıyoruz. Her bir alandan yaklaşık 8-10 akademisyeni gruplar hâlinde çağırdık, çağırmaya da devam ediyoruz, bunlarla ilgili bir çalışmamız var. Daha sonra ilgili bakanlıklarla bunu paylaşacağız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bu bahsettiğiniz otizm için mi, genel mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Genel, tüm engelli tanımıyla ilgili.

Sayın vekilimin sorusu... 80 yaş üstüyle ilgili zaten Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü biraz sonra sayısal verilerle bahsedecektir, hakeza çocuk için de Halk Sağlığı ve aile hekimleri üzerinden bu taramalar, bu takipler yapılıyor. Ondan da bahsedecektir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Hocam, sizin de ekleyeceğiniz bir şeyiniz vardı sanki az önce.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Balthazard'ın hastalar tarafından bilinmemesi sorun yaratıyor, yoksa Balthazard iyi bir yöntem. Biraz önce bize anlattığınızı bence herkes burada anladı. Bu bilgilendirme notlarını koysanız... Hasta diyor ki "Yüzde 90 verdi, sonra ben maaş almayayım diye düşürdüler."

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Topluyor onu, basit düz topluyor...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Burada gerçekten bir yanlış anlaşılma var.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Doğru söylüyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Balthazard mutlaka iyi bir yöntemdir, dünya kullanıyor filan ama bu, arızaların olmaması anlamına gelmez, yanlış bir takım algı oluşmaması anlamına da gelmez. O yüzden bunları konuşacağız, sorunları konuşacağız burada ve çözeceğiz inşallah.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.39

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.01

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZIRHLIOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Oturumu açıyorum.

Sunuma başlayabiliriz arkadaşlar.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Sayın Başkan, sunuma başlamadan önce ben bir sorumu sorsam.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, öncelikle, engellilerin sorunlarını araştırmaya yönelik olarak kurulmuş olan bu Komisyonun çalışmalarında hepimize kolaylıklar ve başarılar diliyorum. Yani engellilerin sorunları, sorun alanları çok çok fazla, burada belki ayları alacak bir çalışma alanından bahsediyoruz. Detaylı sunumlarından dolayı Sağlık Bakanlığından gelmiş yetkililere de teşekkür ediyorum.

Esasen, ben, Sağlık Bakanlığından yetkililer de burada olduğu için Sağlık Bakanlığını da ilgilendiren bir konuyu burada dile getirmek istiyorum; cezaevlerindeki engelli mahpuslar meselesi. Esasen, Antalya birçok sorun alanlarından bir tanesi ve eğilmemiz gerektiğini düşündüğüm konu alanlarından, sorun alanlarından bir tanesi aynı zamanda. Bir örnek üzerinden biraz yola çıkarak, bir engelli mahpus örneği üzerinden yola çıkarak bir tablo çizmek istiyorum ve bunun üzerinden bir talepte bulunmak istiyorum. Antalya S Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yüzde 76 engelli mahpus olan Devrim Ayık'ın durumuna ilişkin öncelikle bir bilgi notu var, onu iletip ondan sonra talebimiz ve bir sorumluz olacak, ona yer vermek istiyorum.

Devrim Ayık, Antalya S Tipi Cezaevinde bulunan, yüzde 70 oranında engeli olan mahpuslardan biri. Bir gözü tamamiyle işlevini yitirmiş, diğer gözü ise miyop, 32 derece gözlükle 1 metreye kadar görebilmektedir. Hasta tutsak Devrim Ayık ileri derecede Crohn hastasıdır, 2 defa ameliyat olmuş ve 1 metre bağırsağı alınmıştır. Hâlihazırda, akıllı iğne tedavisi görmektedir. İğnelerinin düzenli yapılması tedavisi için büyük önem arz etmektedir ancak cezaevi koşullarında iğneleri aksatılmakta, düzenli olarak takibi sağlanmamaktadır. Bununla birlikte, Crohn hastalığı nedeniyle Devrim Ayık'ın hastalığa uygun besinlerle beslenmesi gerekmektedir, zira beslenme tarzı hastalığın tedavisinde büyük rol oynamaktadır fakat cezaevi idaresi tarafından bu durum dikkate alınmamakta, hastalığına uygun yemekler, diyet yemekler, gastrit hastalığına uygun yemekler verilmemektedir. Bu durum hasta mahpusun verilen yemekleri yiyememesine yol açarak ciddi kilo kaybına ve bağışıklık sisteminin zayıflamasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, hasta mahpus Devrim Ayık iki kulağında da işitme kaybı yaşamaktadır ve dört yıldır iki kulağından da ameliyat olmayı beklemektedir. Yine, mahpusun tüm dişlerinde çürüme oluşmuştur, Crohn hastası olması nedeniyle diş tedavilerinin uyutularak genel anestezi yöntemiyle yapılması gerekmektedir. Şu ana kadar 4 dişi genel anestezi yöntemiyle alınmış ise de iki yıldır 5 dişinin daha genel anesteziyle alınması beklenmektedir. Son olarak, vücudunda çıkan ve gitgide yayılarak büyüyen kırmızı yaralara ise zona teşhisi konulmuştur. Görüldüğü üzere, hasta mahpus Devrim Ayık'ın sağlık durumu cezaevi koşullarında ciddi düzeyde ağırlaşmakta ve bu durum yaşam hakkını kaybetme endişesi doğurmaktadır. Hasta mahpus Devrim Ayık'ın ağır hastalıklarına rağmen 17/4/2025 tarihli sağlık kurulu raporunda, haksız bir şekilde, infazının ertelenmesine gerek olmadığı rapor edilmiştir. Infaz erteleme talebi bu rapor dikkate alınarak reddedilmiştir. Yüzde 76 oranında engelli raporu olan ve Crohn hastası olup birden çok rahatsızlığı da bulunan Devrim Ayık, haksız gerekçelerle hâlâ tutsak olarak Antalya S Tipi Cezaevinde tutulmaktadır. Hasta tutsak Devrim Ayık, cezaevi koşullarında tedaviye ulaşamamakta ve beslenmesi gereken diyetle göre beslenmemektedir, uygun tedavileri alamaması nedeniyle hastalığının seyri gün geçtikçe kötüleşmektedir. Bu nedenle, hasta tutsak Devrim Ayık bir an önce infazının durdurulmasını, tedaviye erişim hakkının sağlanmasını talep ediyoruz yani bu talep aynı zamanda ailesinin de talebidir; yakın zamanda zaten cezaevinin önünde bir basın açıklaması da gerçekleşti durumunun vahametine dikkat çekmek için. Yani en son, normalde tahliye kararı, daha doğrusu cezaevinde kalıp kalamayacağı kararı ATK yani Adli Tıp Kurumu tarafından değerlendirilir ancak Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi "Cezaevinde kalabilir." raporu veriyor yani ne tuhaftır ki savcılık da bu karara istinaden tahliye etmiyor. Bu tarz çok sayıda mağduriyet var. Sağlık Bakanlığının yetkisi ve görevi olmamasına rağmen böyle bir rapor verilmesinin gerekçesini açıkçası biz buradan sormak istiyoruz Genel Müdürlükten sizler burada olduğunuz için.

İkincisi: Aslında Devrim Ayık sadece bir örnek, daha ağır koşullarda olan yüzlerce engelli mahpusların durumu söz konusu. Bununla ilgili aslında Sayın Başkana da buradan bir çağrıda bulunmak istiyoruz. Adalet Bakanlığından, ATK'den bir yetkilinin buraya, bu Komisyona çağrılıp en azından bu durumların tartışılmasının, burada bu süreçlerin onlarla birlikte de yürütülmesinin hem ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz hem de bu anlamda ciddi hak ihlalleri var ve en azından bu süreçte burada, özelde engelli hasta mahpusların durumunun da tartışılacağı bir zeminin bulunmasının önemli olduğunu ifade ediyor, selamlıyorum hepinizi.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sağ olun.

Biz zaten kurumları dinleme çerçevesinde Adalet Bakanlığını da dinleyeceğiz, ilgili konuları o zaman masaya tekrar yatıralım.

Buyurun.

3.- Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Hakan Usta'nın, Genel Müdürlük olarak engelli bireylere yönelik sundukları sağlık hizmetleri hakkında sunumu

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben Doktor Hakan Usta, Kamu Hastaneleri Genel Müdürü görevini yürütmekteyim. Sizlere Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü hizmetleri içerisinde engelli bireylere yönelik sağlık hizmeti sunumunu aktarmaya gayret edeceğim. Sunum planımızda gördüğünüz gibi, engelli bireylerin poliklinik muayenesi, sağlık hizmeti önceliği, evde sağlık hizmetleri, 80 yaş üstü ve tam bağımlı bireylere e-rapor uygulaması, sağlık kurulu raporları, engelli dış hizmetleri, engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi ve ayrıca bunun içerisinde...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Pardon, bu fizik tedavi hastaneleri hangi kapsamda?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Fizik tedavi hastaneleri dal hastanesi kapsamında Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani sizin hangi genel müdürlüğün alanında?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tüm kamu hastaneleri Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne bağlı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Fizik tedavi hastaneleriyle ilgili genel müdürlük var mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Hayır Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, orayı da ayrıca mercek altına alacağız çünkü. Onu sizinle mi konuşmamız gerekiyor?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Şimdi, kamuda olanlar Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü ama özel olanlar var, onlar da Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapsamında.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam çünkü ikisi de çok önemli.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Fizik tedavi çok geniş bir dal, sadece engellilerle ilişkili değil, mesela omzunuz tutuluyor yine gidiyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, biz engelli kısmını konuşacağız onlarla.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani bunun için ayrı bir konu olabilir de...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Yine, engelli bireylerin sağlık hizmetine erişimi başlığı altında Engelsiz 112 hizmetlerini de ayrıca sizlere aktaracağım.

1'inci maddemiz olarak MHRS süreçlerinden yani Merkezi Hekim Randevu Sistemleri süreçlerinden bahsedecek olursak, Merkezi Hekim Randevu Sistemi üzerinden sunulan sağlık hizmetlerine erişimde engelli bireylerin önceliğini sağlamak amacıyla toplam randevu kapasitesinin yüzde 10'u engelli vatandaşlarımız için ayrılmıştır. Uygulanan bu rezerv kapasiteyle engelli bireylerin sağlık hizmetlerine daha kolay ve hızlı ulaşmaları hedeflenmekte, sağlık hizmetlerinde erişilebilirlik ve fırsat eşitliği desteklenmektedir. Ayrıca, engelli bireylerin randevuya gitmemeleri durumunda genel uygulamada yani diğer tüm vatandaşlarımıza yaptığımız uygulamada geçerli olan ve bireyin on beş gün boyunca sistem üzerinden yeniden randevu alamamasına neden olan bloklama işlemi engelli bireyler için uygulanmamaktadır. Bu düzenlemeyle engelli bireylerin sağlık hizmetlerine kesintisiz erişimi gözetilmekte ve hizmette süreklilik sağlanmaktadır. 2025 yılı ilk altı ayında toplam MHRS kapasitesi 120 milyon 338 bin olup engelli vatandaşlarımız için 12 milyon 34 bin rezerv kapasite ayrılmış; bunun sadece 6 milyon 629 bini yani yüzde 55,08'i alınmıştır yani alınmayan bir kapasitemiz yine engellilerimizin hizmetinde devam etmektedir. 2025 yılında MHRS'yle 2 milyon 14 bin 105 tekil engelli vatandaşımıza 6 milyon 811 bin 686 randevu verilmiş olup bu randevulara sadakat oranımız ise yüzde 86'dır. MHRS randevusu alamayan ve ayaktan başvuran hastalarımıza poliklinik hizmetlerinde 2010'dan itibaren öncelik vermekteyiz. Bu 2024/11 sayılı Poliklinik Hizmetlerinde Öncelik Genelgesi'yle 2010 yılından itibaren engelli bireylere poliklinik hizmetlerinde öncelik hakkı verilmiştir yani randevu almadan ayaktan da gitse bu öncelik hakkından istifade etmektedir.

Diğer bir başlığımız da evde sağlık hizmetleriydi. Evde sağlık hizmetleri Bakanlığımıza bağlı sağlık kurum ve kuruluşları tarafından Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir. Söz konusu yönetmeliğin "Evde sağlık hastasının belirlenmesi" başlıklı 19'uncu maddesinin (1), (2) ve (3)'üncü fıkrasında... Sayın Başkanım, uygun görürseniz, detaylara girmeyeyim. Bunlar zaten gerek olursa tekrar açabileceğimiz maddelerdir.

Evde sağlık hizmetlerinin istatistiklerinden şu şekilde bahsedebiliriz: 2 milyon 920 bin 504 ulaşılan hasta sayımız bulunmakta, son ay takip ettiğimiz hasta sayısı 155.864, son ay gerçekleşen ziyaret sayımız ise 419.504'tür. Tüm bu hizmeti 791 birimde, 1.599 ekiple ve bu ekiplerdeki 6.403 sağlık çalışanıyla vermekteyiz uzman hekiminden sosyal çalışmacısına, psikoloğuna varıncaya kadar.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bu da mı altı aylık Sayın Genel Müdürüm?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Buradaki verimiz başından itibaren, 2 milyon şimdiye kadar evde sağlıkta ulaştığımız kişi sayımız.

Evde sağlık hizmetleri kapsamında sunulan hizmetlerimizi de bu şekilde size arz ediyorum. Toplam 7 milyon 443 bin 923 hizmeti evde sağlık hizmetleri kapsamında vatandaşlarımıza karşılığında görüldüğü sayılarda vermiş durumdayız.

80 yaş üstü ve tam bağımlı bireylere e-rapor uygulaması sürecimiz de var Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri. Sayın Bakanımızın 26 Mayıs 2025 tarihli basın açıklamasında kamuoyuyla paylaştığı üzere, özellikle 80 yaş üzeri bireyler ile tam bağımlı hastaların hastane erişiminde yaşanabilecek güçlükleri azaltmak amacıyla başlatılan yeni e-rapor süreci kapsamında evde sağlık hizmetleri ekiplerinin destekleriyle yürütülen çalışmaların güncel durumunu şu şekilde arz edebiliriz: 26 Mayıs 2025 tarihi itibarıyla mama, ilaç, bez ve benzeri raporlarının yenilenmesi gereken vatandaşımız 36.046 kişi olarak belirlenmiş, Evde Sağlık

Koordinasyon Merkezi birimlerimize bu rakamlar iletilmiş, onlar vasıtasıyla 10.912 vatandaşımızın evde sağlık raporları e-rapor şeklinde düzenlenmiş, yenilenmiş ve ekiplerimizce yerinde yapılan ziyaretlerde de 670 vatandaşımızın raporunun yenilenmesine gerek olmadığı, ihtiyaç olmadığı görülmüştür. Diğer vatandaşlarımızın rapor yenileme süreçleri de devam etmektedir.

Yine, sağlık kurulu raporlarımız gelecek olursak, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER), Erişkin Sağlık Kurulu Raporu düzenlemeye yetkili sağlık tesislerimiz Türkiye'mizde 403'tür; bunların 343'ü Sağlık Bakanlığı'nda, 57'si üniversitelerde, 3 tanesi de özel hastanelerde bulunmaktadır. Bakanlığımızca Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde sağlık tesisleri yetkilendirilmektedir. Bu kapsamda, 403 sağlık tesisi engelli sağlık kurulu raporu düzenlemek üzere yetkilendirilmiştir. Vatandaşlarımız ve personelimiz ÇÖZGER ve Erişkin Sağlık Kurulu Raporu düzenlemeye yetkili sağlık tesisleri listesine Genel Müdürlüğümüz "web" sayfasından da ulaşabilmektedir, karekodu da burada paylaşımına sunmuş olduk.

Yine, Covid nedeniyle uzatılan sağlık kurulu raporlarını da yenilemekteyiz. Engelli ve ÇÖZGER için e-rapordan toplam 695.559 vatandaşımızın cep telefonlarına aşağıdaki -metinde gördüğümüz gibi- metni SMS'le ilettik ve bu şekilde, 2026'nın Martına kadar olacak olan süreçte, bu rapor için müracaatlarını hızlandırmaya gayret etmekteyiz. Bu konuyla alakalı ayrıca Eczacılar Birliği ve aile hekimleri üzerinden de vatandaşın bilgilendirilmesine ve rapor süreçlerine katılarak bir mağduriyet yaşanmamasına ve özellikle de son ay sıklığına kalmamaya gayret etmekteyiz.

Bu "e-rapor yenileme kliniği" dediğimiz, ekranımıza, MHRS randevu sistemimize bu şekilde eklenen ve bu raporu almaya hak kazanmış ve SMS'le bildirim yaptığımız T.C.'sini de sisteme tanıttığımız vatandaşlarımız, görünen ekran şekliyle rapor yenilemeyi görmekte, buradan uygun olan raporunu seçmekte, randevusu hemen sisteme düşmekte ve sistem hızlıca yürümektedir.

Yine, istatistiklerden bahsedecek olursak 14/7/2025 tarihli rapor yenileme klinikleri kapsamında Sağlık Kurulu, ÇÖZGER raporu için cetvel açan kurum sayısı 183 olmuş, kapasitemiz 90.075 olup randevu sayısı 8.514 olmuş. Biraz önce arz ettiğim gibi, henüz rakamlarımız bunda ve sağlık kurulu erişkin raporlarında da göreceğiniz gibi istediğimiz seviyede değildir. Bu anlamda hem bilgilendirme SMS'leri hem Eczacılar Birliği hem aile hekimleri hem il müdürlüklerimiz üzerinden vatandaşlarımızı bilgilendirerek bu rapor yenileme süreçlerine dâhil etmeye gayret etmekteyiz.

Yine, engelli hastalara yönelik ağız ve diş sağlığı hizmetlerimiz bulunmakta; biraz önce, Sayın Genel Müdürümüz sizlere arz ettiler. Bakanlığımız ve sağlık kurum ve kuruluşları tarafından engelli hastalara yönelik ağız ve diş sağlığı hizmetlerinin bütüncül bir yaklaşımla güncel ihtiyaç ve beklentilere uygun olarak sunulmasını temin etmek üzere engelli ağız ve diş sağlığı birimlerinin sınıflandırılması, bu birimlerde görev yapacak asgari personel standardı, birimlerin fiziki şartları, kurulması ve işleyişiyle ilgili buralarda görev yapacak personelin eğitimlerine ilişkin planlamalar 2022/3 sayılı genelgeyle düzenlendi. Genelgeye göre de engelli hastalara yönelik ağız ve diş sağlığı hizmetleri birimleri, engelli polikliniği, engelli ünitesi...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, siz bunları böyle tek tek okumayın, bunlarla ilgili bize özet bilgi verin, zaten sizin verdiğiniz sunumda bunlar var; bunlarla ilgili bizi "brief" edin, bunlar yazıyor zaten. Mesela, ağız ve diş sağlığına yönelik sistem işliyor mu; bizim için önemli olan bu. Bir engelli istediği an gidip dişinin dolgusunu ya da başka bir ihtiyacını ne kadar sürede karşılayabiliyor? Bu konuda bizim çerçeve limitimiz var mı? Onlar için özel klinikler mi var, yoksa klinikte özel doktorlar mı var, yoksa aynı doktorlar onlara da mı hizmet ediyor? Bu konuda, efendim, iş birlikleriniz neler? Bunları konuşalım yoksa genelge falan filan bunlara vakit yetmez.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Öncelikle planlama kapsamında merkezlerin yüzde 52'si, polikliniklerin ise yüzde 42'si tamamlanmış durumda. Bizim, bu süreçte...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela, aynı bina içerisinde mi bunlar? Binanın içinde ayrı bir yer mi, yoksa aynı yerden mi hizmet alıyorlar?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, ağız diş sağlığı hastanelerinde ve hastanelerimizde "Engelli diş merkezi" veya "ünitesi" şeklinde tanımlanan alanlarda bu hizmet verilmekte ve daha önceden aslında diş hastanelerimizde veya diş merkezlerimizde, ağız diş sağlığı merkezlerimizde hastanelerdeki diş hekimlerince bu hizmet kısmen verilebiliyor idi. Yalnız yeterli olmadığı görüldüğü için ve bunların bir merkez çerçevesinde takip edilebilirliğinin sağlanması adına yakın bir zamanda bu merkez yapılanmasına gidildi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela, burada Ankara'da en iyi uygulama örneğiniz neresi bu konuyla ilgili? Hangi hastanenin içinde?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, ona...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tepecik mi var burada, Tepebaşı mı var?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, Etimesgut Şehit Sait Ertürk Devlet Hastanesi engelli diş tedavi merkezi olarak Ankara'mıza hizmet vermekte.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela orayı ziyaret edebiliriz bir görmek için, daha iyi şey yapmak için.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Şunu soralım da cevaplasınlar.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Otistik çocuklar için anestezi uygulamak gerekiyor. Mesela, Türkiye'de otistik bir çocuğun dişinin çekilemediği bir il var mı? Doğu'da, Güneydoğu'da...

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - İl olarak olabilir, şöyle yani onun anestezi altında yapılması gerekirse ve anesteziyi orada vermesinin önünde engeller varsa diş hekimi açısından, diş hekiminin uygunluğu açısından, onları belli merkezlere -işte, gittikçe sayılarını artırıyoruz, yansıda da gördüğümüz şekliyle- sayılarını artırdığımız merkezlere de davet edebiliriz.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Aslında burada bence önemli olan nokta şu: Diş hastanelerinde ameliyathane oranınız nedir?
ALİ KARAOBA (Uşak) - Evet, çok güzel bir soru.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Vekilim, diş hastanelerinin hepsinde ameliyathane var.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Aktif mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Hepsinde aktif ama bazen hekimin olmadığı, hekimin olamadığı -diyelim- zamanlar olabilir ama genel olarak baktığımız zaman ki ben bir aylık bir Genel Müdür olarak sahadan aldığım bilgi doğrultusunda hepsinin aktif olduğunu söyleyebilirim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela, bu anesteziiden kaynaklı bazı şeyler duyuyoruz zaman zaman. Yani o yüzden bu ameliyathane olayı falan çok kritik.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Şimdi, kamu açısından baktığımız zaman...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bir veri isteyebiliriz Sayın Bakanım. Hastanelerin kaçında anestezi uzmanı var, bu önemli.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Ağız diş sağlığı hastanelerinde var Sayın Vekilim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Genel Müdürüm, bence bunu bir daha gözden geçirmek lazım. Hangi hastanelerimizde ameliyathane var, ameliyathanesi olan yerde anestezi uzmanı var mı, yok mu; bunlara bir bakmak lazım yani.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tekrar baktıralım Sayın Vekilim.

Şimdi, Sayın Başkanım, arkadaşlarımızın ilettiği 41 hastanemizin hepsinde anestezi uzmanı var ama bazen uyumlu alakalı sorunlar da olabilir; bazen hekim, bazen yoğun bakım koşulları gereken durumlar da söz konusu olabilir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, şimdi özel hastanelerde de bununla ilgili sorunlar duyuyoruz, anlatabiliyor muyum.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Onu Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz tekrardan isterseniz cevaplayabilir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Maalesef işte, bir arkadaşımızın, milletvekili arkadaşımızın kızıyla ilgili bir sorun yaşandı geçenlerde değil mi? Özel bir...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Diş anesteziyle ilgili ciddi bir sorun yaşandı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, yani bunlar başka yerlerden de duyuluyor. O yüzden bunu bir tetkik edelim engelli bireyler için.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Monitör takibi yok mesela, anestezi verildiği hâlde çocukta monitör takibi yok ve hekim çocuğun kalbinin durduğunu anlamıyor işlem bitene kadar, çocuk morarınca fark ediyor. Bir milletvekilimizin çocuğu, şu an çocukta bilinç kaybı var, tamamen hastanede, 5 yaşında...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok uzun bir süre yoğun bakımda kaldı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Maalesef.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yoğun bakımdan çıktı ama...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Altı aydan beri bu konuda şey...

Şimdi, bu sizin bahsettiğiniz hastaneyi not aldık arkadaşlar, oraya bir ziyarette bulunacağız. Onun haricinde İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de yani böyle büyük şehirlerde olsun iyi uygulama örnekleri, bu konudaki açılım yaptığımız yerleri bize bildirirseniz, Komisyonumuza onları da imkânlar dâhilinde ziyaret edebiliriz. Sadece diş hastalıklarıyla ilgili değil, engelli bireylerin erişebildiği hastanelerle ilgili yani engelli hizmetlerinin zirvede olduğu hastaneleri bir görelim, olur mu? Mesut Bey, onları bizzat alalım, kamu, özel; özele de bakacağız ayrıca.

Evet, buyurun, devam edelim, hızlanalım.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, öncelikle bu merkezlerimizde şimdiye kadar 13.482 engelli bireyin ağız diş sağlığı tedavilerinin tamamlandığını belirtmek istiyorum.

Biraz önceki sorunuza şöyle bir cevap verebilirim: Erişilebilirlik belgesi olan hastane sayımız yani Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının belirlediği "engelsiz hastane" tanımlaması var Sayın Başkanım. Genel denetimin başladığı 2013 yılından itibaren 118 kamu, 27 özel hastane olmak üzere toplam 145 hastane ülkemizde erişilebilirlik belgesi almıştır. Bu belgeler de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilen belgelerdir. "Engelsiz hastane" olarak biz bunları kendi içimizde tarifliyoruz.

Evet, engelli bireylerin sağlık hizmetine erişiminde de 2015 yılında yüzde 59 olan erişilebilirlik oranımız, 2024 yılının sonuna geldiğimizde yüzde 67'ye yükseltilmiştir. Gittikçe artan oranda bu erişilebilirliği sağlama gayretimiz devam etmektedir.

Yine, engelli bireylerin sağlık hizmetine erişiminde 15 ana başlık, 166 alt maddemiz bulunmakta. Bunlardan her birini tek tek söylemeye gerek yoktur kanaatindeyim ama "işaret dili bilen personel bulunması" kısmına ayrıca bir başlık açmak istiyorum. Bununla ilgili de biz işaret diliyle çekilen videoları, Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte o videoları eğitim materyali olarak işaret dili eğitimi almış olan personelimize sunmak üzere ve sürekli eğitim sağlamak adına kullanmak şekliyle bir planlama yaptık. Bunun da yakın zamanda duyurusunu yapmış olacağız, hazırlıklarını da yapmış oluyoruz. Bizde de 13.812 personel işaret dili eğitimi almış durumda, bunları aktif tutmaya gayret ediyoruz. Ayrıca, "gebe okulu" videolarımız işaret dili anlatımıyla çekilmiş ve sisteme de yüklenmiştir.

Engelsiz 112 hizmetlerimiz de bulunmakta yani 112 hizmetlerinde yine engelsiz bir şekilde hizmetlerimizi yürütmeye çalışmaktayız. Engelli vatandaşlarımızın acil durumlarda güvenli ve hızlı bir şekilde yardım alması için geliştirilmiş bir uygulama bu. Hizmet kapsamı ve erişilebilirlik yöntemleri olarak baktığımız zaman engelli vatandaşlarımız için acil durumda hızlı bağlantıyı mobil uygulamayla 112 Acil Çağrı Merkezine doğrudan erişim şeklinde yapabilmekteyiz. Yine, görme engelliler için acil durum bildirim kolaylığını anlık mesajlaşma özelliğiyle birlikte yerine getirebilmekteyiz. İşitme engelliler için özel iletişim desteği sağlayabilmekteyiz yine bu yazılımla, mobil uygulamayla. Onda da görüntülü konuşmayla 112 personeliyle iletişim, yine konum

bilgisinin otomatik sisteme girişi şeklinde bu mobil uygulama bize acil hizmetlerinin engelliler için daha erişilebilir şekilde sunulmasını sağlamaktadır.

Sayın Başkanım, benim sunumum bu kadar, arz ederim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, bu hastanelerin fiziksel erişilebilirlikleriyle hangi birimiz ilgileniyor? Destek hizmetleri mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Hastanelerin erişilebilirliğini...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şehir hastanesinin, mesela diyelim ki Bilkent...

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Kamu hastaneleri tarafından takibi yapılmakta, il müdürlükleri tarafından takibi yapılmakta ama "engelsiz belge" tanımlaması olursa -erişilebilirlik belgesi tarifliyor Aile ve Sosyal Hizmetler- onlar ayrıca bu belge için gelip denetimlerini yaparak o belgeyi alır hâlde görüyorlarsa belgeyi vermekteler ve sürekli de takip etmekte.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Var mı mesela Bilkent Şehir Hastanesinin erişilebilirlik belgesi? Etlik'in var mı, Bilkent'in var mı mesela?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Bu belgeyi isteyen hastanelerin sayısı, biraz önce bahsettiğim 145 hastane Türkiye'de Sayın Başkanım; bunlar içerisinde söylediğiniz hastaneyi bularak bakmamız gerekiyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bulamadınız mı? Yok yani o zaman.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Bilkent yok.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, bildiklerim var çünkü, o yüzden yok.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım, şöyle: Onların bu belgeyi talep etmeleri durumunda gerekli işlemleri Aile ve Sosyal Hizmetler tarafından başlatılmakta.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ama yok şimdi, bunu birinin denetlemesi lazım ki talep etmiyorsa da gereğini yapalım. Ona bir bakalım arkadaşlar, o çok önemli. Benim dikkat ettiğim bazı noktalar var orada, o yüzden Bilkent'i sordum.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Örneğin, Bilkent'teki Fizik Tedavi Hastanesine engelli erişilebilirliği nasıl? Ona da bir bakalım, anlatabiliyor muyum? Kaldırımlar, yollar, efendim, o rekreasyon alanları, oralarda ben bazı sorunlu alanlar gördüm, onlara bir bakalım.

Evet, buyurun Ali Bey...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok özür dilerim Ali Bey, bu konuda bir şey ekleyebilir miyim yoksa aynı konu mu?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Konu aynı konu.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Son konuşmamla ilgili ekleyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun Erol Bey.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Şimdi, kamu-özel iş birliğiyle yönetilen şehir hastanelerinde, biliyorsunuz, kamu-özel iş birliğinin bir sözleşmesi var ve bu sözleşmenin içerisinde ben okuduğum için biliyorum, engellilerin erişimiyle ilgili kesinlikle bir sayfa var, veriler var. Eğer Bilkent Üniversitesinde bu yoksa bence bizim oradaki yönetici arkadaşların sıkıntısından kaynaklanan bir problem. Bunu şirkete bildirdikleri an şirketin bunun yerine getirmesi gerekiyor çünkü birçok şehir hastanesinde -ben de şehir hastanesi başhekimliği yaptım- bu engellilerin erişimiyle ilgili sözleşmede gerekli notlar var.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Vekilim, biz tüm hastanelerimizle ilgili gerekli talimatları oluşturacağız, tüm hastanelerin tekrar gözden geçirilmesini sağlayacağız.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani, şimdi, biz Komisyon olarak bunun takipçisi olacağız.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam, Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, arkadaşlar, bu bizim için önemli. Burada madem biz çözüm bulacağız, kolaylaştıracamız hayatı buradan başlayalım, birlikte yapalım bunu, sizin amacınız da bu zaten.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Aynen.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Dolayısıyla, fiziksel şartlar, fiziksel olmayan şartlar hepsiyle ilgili yapıcı bir yaklaşımımız var, tamam. Hep birlikte bu yaklaşımı güçlü kılıp sonuca ulaşalım.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Bir kısım hastanelerimiz bu erişilebilirlik belgesini alabilme yetisine sahip değil Sayın Başkanım, fiziksel olarak sahip değil çünkü eski binalar, yapımı zor mesela bazı maddeler var, pencere yükseklikleri gibi veya işte kottan kaynaklanan basamaklarla ilgili, her bir basamağın eşit olmasıyla alakalı mevzuatlar gibi, onlara uyumu sağlayamadıkları için erişilebilirlik belgesine müracaat edemiyorlar ama Bilkent Şehir Hastanesi gibi yeni yapılan hastanelerde bunun özellikle zorlayıcısı olacağımızı size beyan ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Bir de bu üniversite hastaneleri kamunun çatısı altında mı sizin?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sağlık hizmetlerinin denetiminde bir kısım hizmetleri olarak.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onu da ayrıca bir masaya yatıralım, üniversite hastaneleri konusunu.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Hizmet denetimi açısından bizde ama tabii ki YÖK'e bağlı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - YÖK, YÖK'e bağlı onlar.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - YÖK'e bağlı ama tabii, denetim yetkisi...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sağlık Bilimleri Üniversitesi için evet Sağlık Bakanlığı ama diğerleri YÖK'e bağlı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Diğerleri için YÖK'e bağlı. Düzce Üniversitesi YÖK'e bağlı mesela.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Güzel bir sunumdu, ben de teşekkür ediyorum.

Benim de kafama takılan, bir de öveceğim noktalar var, onu baştan söyleyeyim. Birincisi, muayenelerde ve ilaçlarda hastalara "Muayene oldunuz, şu girişiniz yapıldı." diye SMS gelmesi bence harika bir şey. Suistimallerin önüne geçmek, başkasının adına ilaç yazılmasına engel olmak açısından çok güzel bir çalışma, bunun için teşekkür ediyorum.

Şimdi, engelliler, 2025 MHRS üzerinden 2 milyon 14 bin kişi -rakamlar- 6 milyon 811 bin randevu almış yani aslında 3,3 başvuru var, burada güzel bir sonuç var. Türkiye'de de 6 ila 9 arası, Uşak'ta mesela 8 ile 10 arası yılda hastaneye başvurur diye hesapladığımızda aslında sanki bizim engelliler de normal vatandaşlarımızla aynı oranda, sıklıkta başvuruyorlar.

Benim sorularımdan bir tanesi şu: Engelli bireylerin muayenesinde katkı payı alıyor musunuz bir?

İkincisi, Sayın Genel Müdürüm biraz önce söylemişti, güzel bir şey, bunların raporlarını verirken ücret almıyoruz ama diyelim ki 9 hekim tarafından muayenesi yapıldığında her hekim için bir katkı payı kesiliyor mu, bunun istatistikleri var mı? Kesiliyorsa bununla ilgili mutlaka bir değerlendirme yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, yine sunumunuzun bir bölümünde "mama, ilaç, bez, katkı payı" diyorsunuz ama bakın, bu konuda çok mağdur olan insanlar var, özellikle bez konusunda. Her bezi ödüyor musunuz yoksa belli markaları mı ödüyorsunuz? Hani büyük abdestini, küçük abdestini tutamayan bazı insanlar için emilimi çok önemli, o açıdan bir tane bezi diyelim iki saatte bir değiştirirseniz yeterken bazılarını dört saatte bir bile değiştirirseniz kurtarabilir. O açıdan "Kaliteli bez ödenmiyor." diye şikâyetler oluyor.

Şimdi, otistik çocuklar için soruyu sordum ama bunu yaygınlaştırmamız gerektiğini düşünüyorum. Zaten otistik bir çocuğun aileyle birlikte yakın bir ile sevk ediliyor bir de dış için gitmesi, hele dıştan randevuların çok zor alındığını ve özel sektörün, devlet sektörünün çok önüne geçtiği bir sistem var dış hekimliğinde sanki. Neden? Çünkü protez, dolgu benzeri gibi şeylerde, implantlarda devlet ödemeleri neredeyse yok denecek kadar az ya da ciddi katkı paylarıyla bunu yaptırabiliyorsunuz, insanlar mecburen özele kayıyor çünkü bir implant için belki devlette bir yıl, iki yıl uğraşırken özelde bu sorununu üç ay içerisinde çözebiliyor, bununla ilgili mutlaka bir değerlendirme yapılmalı. Engellilerle bağlantılı dış hekimleriyle ilgili mutlaka bir değerlendirme yapmak gerekiyor.

Yine, engellilerin bu dış protezlerinin ödemesiyle ilgili durumunuz nedir, ödüyor musunuz? Dış ücretlerinin özel sektörde daha yoğun olması konusunda mutlaka bir değerlendirmeyi yapmak zorundayız. Merak ettiğim şeylerden biri ortodontist oranınız ne kadar?

Şimdi, bir de evde sağlık hizmetleriyle ilgili iki tane yer var, bir intramüsküler enjeksiyon ve IV tedaviler. Şimdi, burada bakın, 126.123 kişiye evinde iğne yapmışsınız, varsayın anafilaksi gelişti, sorumlusu kim? Giden personel mi? Yani siz bunu verirken acaba gittiğinde ambu cihazı ya da ambulansla mı gidiyor yoksa eline bir çanta alıp gidip bunun iğnesini yapıp geliyor mu? Çok tehlikeli şeyler arkadaşlar. Yani, siz, yıllarca penisilin yaptırabilirsiniz, dozdan bağımsız, alerji gelişebilir ve anafilaksiye girdiğinde kaybedebilirsiniz hastayı. Bu iki uygulamanın çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Evde intravenöz uygulamalarının ve intramüsküler uygulamaların tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Binde kaç ihtimal sizin söylediğiniz?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bunun ihtimali yok yani şimdi ben alerji uzmanı değilim ama sonuçta bunları da çok duymuşsunuzdur, bir novalgin yaparsınız, hasta gider, gitmez diye bir şey yok. Tamam, giden sağlıkçı belki ama hastane ortamında -ben otuz yıllık hekimim, Sayın Başhekimim de takdir eder- elinde reçetesi olmadan, acil ortamı olmadan ben iğne yapmam, kendi adıma söylüyorum. Personeli gönderip bu iğneyi yaptırıyorsak burada bir tehlike var, bunu yeniden gözden geçirmek gerekir.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu işe ekipmandan, uzman olmadan gitmesi mümkün değil.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Değil, güzel değil yani. Uzman da olsa...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ambulansla da gidemez ama yani.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başhekimim, bu tehlikeli ama tamam yani yatak....

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Acil müdahale çantasıyla beraber gidiyor.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani, sıkıntı büyük olabilir, siz de takdir edersiniz ama diğer uygulamaların hepsi çok iyi, sonda uygulaması, nazogastrik uygulaması, bunların hepsi çok güzel hizmetler ve devam edilmeli, hatta daha da artırılmalı. O açıdan doğru olanları söylüyoruz ama eleştirilerimizi de dile getirelim.

İşitme engelliler için programla uygulanması çok iyi ama yeterli sayımız var mı bilmiyorum ama 112'lerin kritik noktalarına işitme engelliler için eğitimi almış birileri de konabilir çünkü program üzerinden yapmak çok da hızlı değil, zamanın çok önemli olduğunu düşünürsek bu da değerlendirilebilir.

Sunum güzeldi, çok teşekkür ediyorum. Bir aylık bir Genel Müdür için sunumunuz on numaraydı, teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ederim.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Bayağı bir övgü aldı Sağlık Bakanlığı.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Güzel sundular, rakamlar falan güzel, daha ne olacak yani.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Uygun görürseniz cevap oluşturayım.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Doğru bir şeyi, iyi olan bir şeyi söylediniz, bu yapıcı muhalefet anlayışı diyoruz, teşekkür ediyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ama öyle, doğrusu da bu yani, güzel şeyler sundu.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Verinin kullanımı Sağlık Bakanlığında çok daha yetkin yani bunu hepimiz görüyoruz aslında, Aile Bakanlığında o konuyu hep eleştiriyorum ben.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Sağlık Bakanlığı verilerini verirse Aile Bakanlığında ora da çözecek bence.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Kızdığımız konu bir entegrasyon yok yani çok ciddi bir veri var orada.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Bakanım, Bebek Ölümlemleri Araştırma Komisyonunda -Başhekimim de vardı- 112'ler bence inanılmaz oturmuş ve çok güzel yani AK PARTİ'nin en iyi yaptığı şeylerden biri diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Birçok şeyden biri.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Mikrofon açıkken söylediniz bunları, kayıtlara geçti.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Söyleyeyim canım, AK PARTİ'nin yaptığı iyi şeylerden bir tanesi, 112'lerin gerçekten çok güzel sistemi. Özellikle sevkler konusunda o yoğun bakımları görmek falan çok büyük bir avantaj, bunlar iyi, hepimiz hasta olabiliriz, Allah korusun, hepimizin başına gelebilir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Cevapları şu şekilde arz edeyim Sayın Başkanım.

Öncelikle, engellilere tabii ki katkı payı var, mevzuat gereği bu katkı payı herkesten alınıyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne kadar o katkı payı?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Normal muayene katkı payı ama ne kadar olduğunu... İlaçlarda yüzde 20, SGK uygulaması şeklinde, muayenelerde basamağa göre değişiyor.

ALİ KARAOBA (Uşak) - "Engelli raporu alırken ücret almıyoruz." dediniz ya gezdiği doktorlardan da katkı payı alıyor musunuz?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Hayır, o yok. Normal muayeneden alınan katkı payı Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bunu da kaldırabiliriz, madem engellilere 4 bin lira veriyoruz yüzde 40 şeye, bir de katkı payıyla şey yapmayalım yani.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İhtiyaç sahibiyse o zaten şey yapıyordur.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Yine, Başkanım, "Her bez ödenmiyor." kısmında, SGK belli bir bedel belirliyor, SUT üzerinde bunu yayınlıyor ve o bedel üzerinden bezin alınması gerekiyor. Bizim tarafımıza düşen konu ise kaç adet bez kullanılacağıyla ilgili bunu raporlandırma; ilgili branş hekimleri bunu değerlendiriyor ve kaç bez kullanması gerektiğini raporuna sunuyor. Şayet o değişkenlik gösteriyorsa vatandaşın kullandığı süreçlerde, o zaman tekrar raporun yenilenmesi gerekiyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onu SGK'ye soracağız yani daha sonra.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Ödeme kısmında bir bedel var Sayın Başkanım.

Yine, engellilerin diş protez tedavilerinde 160 lira bedel alınıyor. Ortodontist sayılarıyla ilgili, her bir ağız diş sağlığı hastanemizde ortodontist bulunmakta. Yeni yayınladığımız, bugün yayınlanan teşvik yönetmeliğiyle de ciddi bir teşvik düzenlemesi yapıldı. Bu ortodontist hekimlerimizin hastanelerimizde kalmasıyla ilgili güzel bir uygulama olduğunu öngörmekteyiz.

Yine, IV intramüsküler enjeksiyonlarla alakalı, evde bunların yapılmasıyla, Sayın Vekilimizin de ilettiği gibi, gerçekten sıkıntılı olabileceği durumları oluyor ancak evde sağlık birimlerinin tedavilerini hekim belirliyor ve evde sağlık birimlerinin, ekiplerin yapabileceği şekilde tedaviler bu arkadaşlarımıza yük ediliyor. Tabii ki yanlarında da ilk yardım teçhizatı bulunmak koşuluyla onları sahada görevlendirmiş oluyoruz. Biraz önce arz ettiğim şekilde de sayıları azımsanmayacak şekilde söylenebilir.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bir de Uşak diş hastanesinin -eğitim hastanesinin- sizin müfettişleriniz tarafından denetlenmesini talep ediyorum.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Birçok söylem var. Tabii, bunları dile getirip kayıtlara geçmesini doğru bulmuyorum ama bir araştırmayı hak ettiğini düşünüyorum. Lütfen, bununla ilgili hassas davranırsanız da sevinirim.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Yakın süreç için mi yoksa...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yakın süreç için. Yani kendi adına kendisinin yapmadığı bir işlemi başkasının üzerinden göstererek bizim en çok şikâyet ettiğimiz, bir yerde "Devleti, kamuyu zarara uğratma ya da bireysel bir kazanç elde etme yönüne gidiliyor." gibi söylentiler fazla.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunu resmiyete dökün canım.

ALİ KARAOBA (Uşak) - İstiyoruz, soru önergesine de "Gerekli araştırmalar yapılıyor." diye cevap geliyor Sayın Bakanım. Sempatik ilişkiler içerisinde Sağlık Bakanlığı buradayken bir ricada bulunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zaten Genel Müdür aldı notunu.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bir şey yoksa da arkadaşlara zaten teşekkür ediyoruz çalışmalarını için.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Vekilim, Sayın Başkanım; şöyle: Bizim Teftiş Kurulu Başkanlığının kontrolünde, koordinesinde "REDES" diye bir programımız devreye girdi Sayın Bakanımızla birlikte çalışan bir mekanizma şekliyle ve REDES'te de böyle riskli olan, fazla işlem yapan ve bizim için ihtimali düşük olduğu hâlde o kadar yapmış olduğunu gösteren hekimler ve hastaneler ve iller için REDES üzerinde "riskli" işaretlemeleri yapılıyor ve oralara özel ilgi gösteriliyor Teftiş Kurulu Başkanlığınca da.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Genel Müdürüm, 30 tane işlem yapılıyorsa -çok değildir belki ama- başkasının adına yapıyorsanız, 2 tane bile olsa...

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Not aldık onu Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani bunu bir şikâyet olarak değil de rica olarak algıyorsanız sevinirim.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Estağfurullah, o notumuzu da aldık Sayın Vekilim.

Bunun dışında, herhangi bir soru atladığım var mı bilmiyorum Sayın Vekilim.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Çok kısa bir sorum var benim de.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Genel Müdürüm, çok kısa olarak sadece engelli bireyler değil engelli çocuğu ya da özellikle ağır engelli çocuğu olan annelerin de tedavi hizmetlerine erişiminde sorunlar yaşanabiliyor. Bununla ilgili sizin randevu sistemimizde bir öncelik var mı?

Bir de -bu, bana sık gelen bir talep olduğu için sizi burada bulmuşken söyleyeyim- özellikle sıfır-altı aylık bebeği olan annelerin ya da emziren annelerin randevuyu alıp orada sırada beklediğinde "Çoğu zaman boş dönüyoruz çünkü emzirme süremiz geliyor, çocuk biberonu almıyor." diyorlar. Engelli çocuğu ya da sıfır-altı ay bebeği olan annelere randevuda öncelik sistemimiz var mı, olabilir mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Olabilme ihtimali vardır, bunu değerlendirmeye alalım Sayın Vekilim. Hastanelerde zaten çocuklara ve yaşlılara bir öncelik var biliyorsunuz ama çocukları da kendi içerisinde siz tarif ettiniz, ona da ayrıca bir...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Annesi burada mağdur oluyor, anneler gidemiyor yani sıfır-altı ay bebeği var, anne doktora gidecek ama randevuda öncelik alırsa bir an önce işini görüp evine dönecek anne.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Ona ayrı bir başlık açarak yapabiliriz onu diye düşünüyorum.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - O da istismar edilir mi?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sıfır-altı ayda ne istismar edebilir ya!

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bir defa, emzirme döneminde gayet mantıklı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Annelerin ihtiyacı var yani çocukları bırakacak yer bulamıyor, bebeği bırakamıyor, çocuğunu bırakamıyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Komisyon buna vesile olsun en azından arkadaşlar, bunu da not alalım, biz de takip edelim bunu.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Randevu sisteminizin bunu yapmaya müsait olduğunu ben biliyorum, onun için özellikle önermek istedim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunu da takip edeceğiz Sayın Genel Müdürüm.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - İnşallah.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, benim de bir sorum var ama.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O zaman hızlıca Hocam sizin sorunuzu da alalım.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Şimdi, Engelsiz 112'yi çok beğendim, çok güzel bir sistem, elinize kolunuza sağlık fakat bunun ne kadar aktif çalıştığını lütfen denetlemenizi rica ediyorum çünkü acil servislerde özellikle zihinsel engellilerde daha ağırlıklı olmak üzere bir kan alma problemi var çocuklarda, özellikle engelli çocukların hepsinde ama zihinsel engellilerde çok daha sıkıntılı. Bu nörogelişimsel problemi olan otizm spektrum bozukluğunda özellikle ağırlıklı olmak üzere bu konuda personel maalesef yeterince eğitime sahip değil ve özelleşmiş bir hizmet sunulmadığı zaman gerçekten aileler, çocuk ve acil servis ortamında çok ciddi mağduriyetler yaşanıyor. Tüm acil servislerde çok ciddi sayıda engellimiz olduğu düşünülerek bunun için ayrı poliklinik açma teklifleri vardı, bunun doğru olduğunu düşünmüyorum ama acil servislerde bu grup için özelleşmiş kan alma sistemleri ve bu konuda eğitilmiş kişilerin bulundurulması çok önemli, bence mutlaka değerlendirilmeli, aileler çok büyük sıkıntı yaşıyor.

Diğer bir konu, daha önceki toplantıda söylemiştim, tekrar yineleyeceğim: Bu bakım işlerinin Aile Bakanlığından Sağlık Bakanlığına devredilmesi -özellikle bakım merkezleri- düşünülüyor mu acaba? Çünkü hepimiz görüyoruz, işin ucunda hep bir sağlık problemi var ve bunun denetimlerinin daha doğru yapılabilmesi için aslında bu devrin mutlaka düşünülmesi gerekiyor. Mesela, kısa süreli bakım merkezleri, kreş benzeri, özellikle engelliler için yani ailelerin kısa süreli bakabileceği, işlerini görmek için böyle kısa dönem işler -âdeta kısa palyatif bakım süreci gibi- çok etkili olabilecek ama bunun kesinlikle Sağlık Bakanlığı bünyesinde olması gereken bir iş diye düşünüyorum.

Bir diğer konu, rehabilitasyon hizmetleri ve diş hizmetlerinde bir zafiyet olduğunu düşünüyorum Türkiye'de sağlık hizmeti sunumunda. Rehabilitasyon hizmetleri, diş hizmetinin, özellikle engelliler için diş hizmetini özellikle vurgulayayım çünkü diş ağırlıklı özelde de yürütülen bir iş olduğu için ama engelliye diş hizmeti sunmak çok daha özellikli bir iş olduğu için bunun da masaya yatırılması gerektiğini düşünüyorum. Ve özellikle rehabilitasyon hizmetlerinin genel olarak, ortopedik rehabilitasyon da buna dâhil, nörolojik rehabilitasyon da buna dâhil -hepinizi gün içinde, bir rehabilitasyon merkezine yerleştirebilmek için sayısız arayanlar oluyordur- bunun da gündeme getirilmesi gerekiyor çünkü bunlar emek yoğun merkezler aslında, kalifiye ve iyi personel ihtiyacı var ama bunu tekrar vurgulamak istiyorum; bizim yeterli personelimiz var aslında atanmayı bekleyen ama maalesef, bir maliyet kalemi gibi görülüyor çoğu zaman bu personel. Bu bakım merkezlerinde çalışabilecek yaşlı bakım teknikeri var, hasta bakım teknikeri var, engelli bakım teknikerleri var, fizyoterapist var. Çok sayıda çalışabilecek eleman varken bunun gündeme alınmamasının doğru olmadığını düşünüyorum.

Evde bakım süreçlerinize baktım, 2 milyon 744 bin hasta bakılmış yani gerçekten çok yüksek bir rakam ama mesela yeterince evde bakım teknikeri yok buralarda. Mesela çok ciddi evde rehabilitasyon uygulamaları var, yeterli fizyoterapist ataması yok. Yani bunları daha önce Aile Bakanlığının sunumunda da söyledim, ne olursunuz bu tür hizmetleri verirken yeterli eğitim almış, kalifiye, o konuda mezun personel var mı, yok mu; onların da tekrar gözden geçirilmesini rica ediyorum.

Son olarak, arkadaşım söyledi, muayene farklarının bu engelli vatandaşlarımızdan kesinlikle alınmaması lazım. Biz zaten hiç muayene farkı alınmamasını savunan bir zihniyetteyiz ama en azından başlangıcınızı engelliler için yapmalısınız. İlaç farkı olmamalı bu grup için, muayene farkı olmamalı; protez, ortez farkları olmamalı; bunların da lütfen masaya yatırılmasını rica ediyorum.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu arada parantez açacak olursak işaret diliyle ilgili, acil servislerde işaret dili bilen personelimiz var mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Danışmalarda var. Hastanelerin her birinde olabilmesi çok mümkün olamayabiliyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bununla ilgili bize bir bilgi notu gönderirseniz.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayıları biraz önce iletmıştik, tekrar bilgi notumuzu verelim Sayın Başkanım

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Güncel olarak, acil servisler de...

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Onların bilgilerini de güncellemeye çalışıyoruz. Şimdi, Millî Eğitimle birlikte yapacağımız projeye, videoyla birlikte işaret dili bilen personel eğitimlerini planlıyoruz. Güncel tutma adına eğitimlerini planlıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zaten o eğitim süreci de çok uzun bir süreç değil, 10-12 derste öğreniliyor bildiğim kadarıyla..

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sonra unutuyorlar, onu bir şekilde güncel tutabilme adına böyle bir proje üretiyoruz. Yakın zamanda engelli, işaret dili bilen personelimizin zorunlu olarak bu eğitim almalarını sağlayacağız ve kendilerini güncel tutacağız.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet sizi de alalım, sonra kapatıyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bir engelli annesinin yetkililere bir mektubu var -ben iletirim- önemli bir teklifi de var aynı zamanda çünkü işin içinde yaşayan insan, otuz bir yıldır serebral palsili engelli kızına bakıyor. "Size bir anne olarak içtenlikle sesleniyorum. Otuz bir yıldır engelli kızıma aralıksız şekilde bakıyorum. Eğer bu süreçte çalışma imkânım olsaydı bugün emekli olabilirdim. Ancak ne çalışabildim ne de herhangi bir sosyal haktan faydalanabildim. Benim gibi binlerce anne aynı kaderi taşıyor. Lütfen, artık bakım ücreti yerine engelli bireyin birinci dereceden yakını olan annesine veya ailedeki bir kişiye sosyal güvence sağlansın, primleri devlet tarafından yatırılsın ve bu kişiler emekli olabilsin. Eşim vefat etse ya da bir boşanma durumu yaşansa ben bir engelli annesi olarak ortada kalacağım, hangi güvenceyle nasıl bir hayat süreceğim? Onlara hayat boyu bakan anneleri, babaları da devlet güvencesine alınmalıdır. Annelere sadece bakım maaşı değil bir gelecek de verilsin, bu konuyu enine boyuna değerlendirin. Eşim serbest çalıştığı ve vergi mükellefi olduğu için bakım ücreti alamıyoruz. Gelirimiz düzensiz olmasına rağmen kriterleri karşılamıyor görünüyoruz. Gerçek ihtiyaçlar değil, sadece kâğıt üstündeki veriler dikkate alınıyor. Bu adaletsizliğin giderilmesini istiyoruz." diyor. Gerçekten bu sigorta durumu çok önemli yani bence Komisyonumuz bunu da değerlendirmeli.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İlgili kurumlarla konuşacağız bunu; Çalışma Bakanlığıyla, SGK'yle. Emeklilik konusundaki yeni planları, çalışmaları onlarla konuşalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, bir de, şimdi, bu Balthazard hesaplaması meselesini araştırdım, dernek yetkilileriyle de görüştüm az evvel. "Tanıda önemli Balthazar sistemi, doğru ama eksik kalıyor." diyor bu işi bilen fizyoterapistler, fizik tedavi uzmanları. Dünya Sağlık Örgütü ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığının da kabul ettiği "İşlevsellik, Yet Yitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırılması (ICF) aslında Balthazard'a ek olarak kullanılmalı." deniliyor. Aslında -Bakanlık yetkilileri bilgi versin lütfen- bunu Bakanlık yetkilileri kabul etmiş ama uygulamada yok sanırım. Çünkü tanı tamam Balthazard'la sağlanıyor fakat istismarları önleme açısından aslında bu sistem şeyi sağlıyor yani acaba...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Aynı şeyler değil ama.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Biri engel sınıflandırması ve bir önceki toplantıda aslında Aile Bakanlığımız bunu söylemişti. Bakanlık da başka şeylerde faydalıyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet yani ne kadar? Mesela araba gerekiyor mu? Bütün bunların sınıflandırılması anlamında katkısı olacak sanırım. Bakanlık yetkilileri bilgilendirirse sevinirim.

Ayrıca, şimdi bu bez yardımı için yine "Bütün maaşlar hesaplanıyor." diyorlar. "Araba varsa engelli yardımında bu da gelir olarak görülüyor. Bu durumda da neredeyse kimse bu bez yardımını alamıyor." diyor anne babalar. Bu konuda da söyleyecekleriniz varsa...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O zaman bez yardımından kaç kişi faydalıyor, onu da bize gönderirsiniz.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tamam Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Kaç kişi başvurmuş, kaç kişi reddolmuş ya da kaç kişi faydalıyor? Onunla ilgili fotoğrafı görmekte fayda var.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Veri oluştururuz Sayın Başkanım.

Diğer soruları da cevaplayacak olursam, uygun görürseniz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Hızlıca toparlarsanız.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Tabii ki.

Acillerde engellilerin hizmetini kolaylaştırıcı anlamında tabii ki biz orada görevli arkadaşlarımızın her birine hem kan alma süreçleriyle alakalı hem de iletişim ve yaklaşımla alakalı eğitimler veriyoruz. Bu eğitimlerden de her bir arkadaşımızın istifade etmiş olduğunu düşünüyoruz. Zaman zaman aksamalar olabilir, olduğu takdirde de onlar üzerinde yine çalışmalarımız devam edecektir.

Yine, bakımevlerinin Sağlık Bakanlığına devri kısmını bizim cevaplayabilmemiz çok mümkün değil ama biliyorsunuz bizim bakıma muhtaç hastalarla ilgili palyatif bakım merkezlerimiz bulunmakta ve bunlarla bu hizmeti yürütmekteyiz. Bir nebze de

olsun hem yoğun bakımlardaki süreçleri rahatlatmak hem de vatandaşın hastasına bakma süreçlerini rahatlatmak adına palyatif merkezlerden azami ölçüde istifade ediyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yatak sayısını artırın palyatif merkezlerinizde.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Gittikçe artıyor Sayın Vekilim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Çok yetersiz kalıyor, iyi bir hizmet ama yatak sayısı gerçekten az.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Evet yani uygun görürseniz yıllara sair artışı da gösterebiliriz size.

Yine, rehabilitasyonların planlanmasıyla alakalı ne yapabiliriz biz bilmiyorum ama fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerimiz zaten merkezlerimizde verilmekte ama sayı artırımıyla alakalı gittikçe de yine artan bir oranımız bulunmakta.

Evde sağlığa yeterli personel... Evde sağlık teknikerleri de alınıyor son yıllarda, bunların sayıları imkânlar ölçüsünde artırılmakta. Fizyoterapistler de yakın zamanda sisteme dâhil edildiler zaten, daha önceden evde sağlık hizmetlerinin içerisinde yoktu. Yine, psikologlar, diyetisyenler de uygun görüldüğü takdirde sisteme dâhil edilebiliyor ve sistem evde sağlık hizmetlerinin aksamadan yürütülmesini sağlama gayreti içerisinde.

Bez yardımıyla alakalı bir şey söylememize gerek var mı bilmiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte onunla ilgili rakamları göndereceksiniz bize.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Evet onu göndereceğiz zaten.

Şunu söyleyebilirim: Ben bir ay öncesine kadar Trabzon İl Sağlık Müdürüydüm, otizm merkezi kurmuştuk yine komisyonlarımız marifetiyle Trabzon'da ve otizmle alakalı yeni açılımlar Bakanlığımızda bulunmaktadır. Onu da özellikle arz etmek istedim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Nedir yeni açılımlar?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - "Otizm merkezi" adı altında bir tariflemeye var ve bununla otizmle alakalı hem teşhis hem tedavi süreç yönetilmesi sağlanmaktadır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Peki teşekkür ediyorum Sayın Usta.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, diğer arkadaşımıza söz verelim.

Buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HAMİT HARUN BAĞCI - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; hepinize saygılarımı sunuyorum. Doktor Hamit Harun Bağcı, Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım.

Bugün sizlere Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak engellilik kapsamında bireylere sunduğumuz önleyici sağlık hizmetlerimizi arz edeceğim. Engelin oluşmasını önlemek amacıyla gebeliklerin planlanarak oluşturulması, gerekli destek besinlerin alınması, -örneğin folik asit alınması, bilindiği üzere nöral tüp defekti oluşumunu engellemektedir- gebelik sürecinin takibi, düzenli kontrollerin önemi, gebelikte risk faktörleri, akraba evliliklerinin engelli çocuk için oluşturacağı risklerle ilgili vatandaşlarımız bilgilendirilmekte; kalıtsal kan hastalıkları, talasemi ve gebenin sağlık durumuna göre doğum yapacağı sağlık kuruluşunun seçilmesi konularında bilgi ve eğitimler verilmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, ilgili genel müdürümüz yok mu, Ankara dışında mı, nerede?

SAĞLIK BAKANLIĞI HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HAMİT HARUN BAĞCI - Evet efendim, onun özel bir durumu vardı, gelemedi. Son ana kadar gelmeyi çok arzuladı, özürlerimizi...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok şimdi yani şöyle yapalım: Bizim Komisyon olarak prensibimiz, yani Genel Müdür Yardımcısı da bizim için kıymetli ama sistematığımız var, anlatabiliyor muyum. Dolayısıyla, biz Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüz uygun olunca onu alalım, tamam mı? Siz de bulunun mutlaka, bu sunuma o şekilde devam edelim.

Aynı şekilde, Bilgi Sistemleri Genel Müdürü de yok galiba, değil mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHAMMED ŞAKİR TOPRAK - Ben varım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Siz Genel Müdür müsünüz?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHAMMED ŞAKİR TOPRAK - Genel Müdür Yardımcısıyım, Genel Müdürlüğümüz yıllık izinde.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, siz de gelin mutlaka toplantıya ama dediğim gibi, bizim sistematığımızda bu şey değil. İnşallah, o arkadaşımız geldiğinde, ya önümüzdeki hafta ya da ekim sonrası bu işi tekrar planlayalım.

Şimdi, bu Sağlık Bakanlığının sunumlarıyla ilgili olarak hocamın bir görüşü var, onu bir dinleyelim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Biraz önce palyatifle ilgili bir konuşma geçti. Son dönemlerde siz de takdir edersiniz ki palyatif servislerinin sayısı, yatak oranları artırıldı. Şimdi, aslında şöyle baktığımız zaman, bizim genelde yatak doluluk oranımız yüzde 57 civarında genel anlamda ama yoğun bakım yatak doluluk oranımız gerçekten OECD rakamlarının çok çok üstünde.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Palyatifle...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Palyatifte yoğun bakımımız şu anda yok yani normal yoğun bakımlarda. Aslında neyi söylemeye çalışıyorum; şu anda bizim toplumumuzda şöyle de bir durum var: İnsanlar babalarını ya da ailelerini huzurevlerine götürmek istemiyorlar. İşte, aslında bunlar kronik hastalar ve yoğun bakımda, aslında yoğun bakım ihtiyacı olmayan ama kronik

hastalığından dolayı yoğun bakımı işgal eden hastalarımız var. Şu anda Sağlık Bakanlığımızın bir çalışması var palyatif servislerinin içerisinde palyatif yoğun bakımları oluşturmak ve bu hastaları burada....

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ara bakım gibi.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Evet, ara bakım gibi olacak ve dolayısıyla da bu, yoğun bakımlarımızı da rahatlatmış olacak ve gerçek yoğun bakım ihtiyacı olan insanlarımız da... Evet, böyle bir çalışma da başladı, böyle bir çalışma yürütülüyor. Hem yoğun bakım sayısını artırmak lazım hem de palyatif yoğun bakım sayısını artırarak aynı zamanda da palyatif servis oranını da artırmamız lazım, bunun için çalışmalar var.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkürler hocam.

AYLİN YAMAN (Ankara) - İlaç katılım paylarıyla ilgili bir şey söylediler ama ilaç katılım payları, onda da fark yok, aynı. Aynı alınıyor, değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - "Daha sonra bilgi vereceğiz." dedi onunla ilgili değil mi? Sayın Usta, ilaç katılım payıyla ilgili...

Evet, buyurun Sayın Usta.

Bir de buna ilaveten bir şey daha söyleyeceğim; bu sizin Trabzon'daki otizm merkezi açık mı şu an?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İyi uygulama örneği mi?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - İyi uygulama örneği olarak sunuldu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunu o zaman listemize alalım, saha ziyaretleri kapsamında imkân dâhilinde ziyaret edelim.

Başka neresi var iyi uygulama örneği olarak otizmle ilgili?

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Otizm merkezi şu an sanıyorum bir tane. Diğerlerine bakıp ileteyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Lütfen. Yani, bize bu iyi uygulama örneklerini hem otizmle ilgili hem diğerleriyle ilgili liste hâlinde gönderirseniz çünkü mümkün olduğunda onları ziyaret edeceğiz. Bizim çalışma alanımızın bir kısmı sahada olacak.

Tabii, iyi uygulama örneği diye gideceğiz, aynı zamanda bir denetim unsuru da olacak. Dolayısıyla, bunları bize bildirirseniz ivedilikle planlamayı yaparız. Sabahleyin de belirttim; milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz bireysel olarak da gidebilirler, buralarla ilgili raporlarını, bilgilerini bize de iletebilirler çünkü malum yaz dönemi Komisyon çalışmaları sayılmıyor ama biz bu işi gayriresmî olarak da yaz boyu yürüteceğiz.

Evet, buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - İlaç katkı payıyla ilgili uygun görürseniz Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz konuyu iletecekler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyursun.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Sayın Bakanım, 2828 sayılı Kanun'a göre koruma kapsamında olanlardan alınmıyor, diğerlerinden alınıyor fakat alındıktan sonra Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından bu geri ödeniyor, sunumda da vardı diye biliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne zamandan beri bu uygulama var?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - 2012'den beri var Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Aynı şekilde yani.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ VELİOĞLU - Evet, aynı şekilde.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, tabii, konu aslında sadece Sağlık Bakanlığını ilgilendirmiyor yani bu yönüyle. SGK bu işin aslında finansmanı yönüyle, işte SUT onların kontrolünde, değil mi? SUT tebliği olarak onları zaten çağıracağız. İşte, iş hayatı yine İŞKUR'la ilgili kısmı olarak pek çok alanı etkileyen bir konu.

JÜLİDE SARIOĞLU (Ankara) - BES konusunun da bir kısmı SGK, bir kısmı sosyal yardımlaşmayı... Bakanlıklar sağ olsunlar nezaketle cevap veriyorlar ama aslında bilgiler hem SGK...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, Sağlık Bakanlığı biraz daha çatı bir kurum ama her şey onların yetki ve sorumluluğunda değil ama dediğim gibi, bu hepimiz için vicdan konusu, 86 milyonun konusu. O yüzden, buralarda sorunlar varsa birlikte çözüm arayacağız, güzel işler varsa da birlikte çoğaltacağız, birlikte büyüteceğiz.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyur hocam.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - İyi uygulama örneği olarak...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Elâzığ'da mı?

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Evet.

Şimdi, şöyle söyleyeyim: Tabii, iyi uygulama örneklerini, şehir hastanelerinde biz bunu çok net görüyoruz. Mesela, şehir hastanelerinde hasta karşılama personelleri vardır, polikliniklerin tam karşısında 2 sıra dizilir hasta karşılama personelleri. Hastalar içeriği girdiği zaman sorularını onlara sorarlar, polikliniğe yönlendirme... Engelliler için de içeriye girdiği an eğer engelli olduğunu ifade ederse hemen bir personel yanına gelir aileyle beraber, tekerlekli sandalye ise onunla beraber gider poliklinikte hastayı muayene ettirir, gelir tahlilleri yapılacaksa tahlile kadar ve çıkana kadar da o hastaya eşlik eder. Bence bu uygulamayı normal kamu hastanelerimizde de uygulayabiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Hiçbir sakıncası yok, iyi uygulama örneklerini çoğaltmak lazım.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ HAKAN USTA - Sayın Vekilim çok doğru söylüyorlar yani bu aslında engelli erişilebilirlik mevzuatı içerisinde bunların hepsi yer alıyor ve bu erişilebilirliğini sağladığımız, Erişilebilirlik Belgesi alan hastanelerimizde bu uygulamalar yapılıyor.

Yine, bizim kalite standartları gereği uygulamalarımızda engelli bireyin karşılanması ta bahçeden başlatılarak kurgulanmış durumda. Bir butonla hizmete davet etme şeklinde bir personeli zille çağırıyor ve o çağrı karşılığında da bir personel onu bahçeden alarak hizmetin süreçlerinde yanında destekçi olarak bulunuyor ama takdir edersiniz ki "Tüm hastanelerimizde bu var." desek yalan olur. Bu, kalite standartları gereği de uygulanmakta.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - İadeyle ilgili...

Şimdi, katkı payında sosyal yardım alan hanelerde ihtiyaç sahibi hanelerin katkı paylarını biz öduyoruz. Onların ödedikleri tutarlar Sağlık Bakanlığından bize geliyor engelli olsun ya da olmasın sosyal yardım alan bir hane ise onların katkı paylarını biz kendilerine öduyoruz. 2024 yılında 76,5 milyon ödeme yapmışız, Ocak-Mayıs 2025 arasında ise şu ana kadar 46 milyon 200 bin ödeme yapmışız, katkı paylarını biz ödemişiz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sadece sosyal yardım alanlar.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sosyal yardım alanlar, diğerlerinin değil yani.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yok, sosyal yardım alan.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Herkesten kaldırılсын da...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ ALPARSLAN ÇEVİK - Yani engelli olsun ya da olmasın biz hepsini öduyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, öncelikle, burada bizi bilgilendirme amacıyla bulunan tüm arkadaşlarımıza, genel müdürlerimize, genel müdür yardımcılarımıza, daire başkanlarımıza, uzmanlarımıza, eczacı ve psikolog arkadaşlarımız var, onların her birine teşekkür ediyoruz gayretleri ve emekleri için. Buradaki çalışma hakikaten bir gönül işi. İnşallah, bu sürece katkılarınızı bundan sonra da en güçlü şekilde beklediğimizi de ifade etmek istiyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, bugün toplantıya katılan herkese teşekkür ettiğine ve Komisyonun gelecek hafta ve yaz dönemi çalışma programına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, yarın bir toplantı planlamıştık ama onu gündemden dolayı muhtemelen önümüzdeki haftaya erteleyeceğiz. Önümüzdeki hafta Meclis tatile girmeden önce Komisyon üyelerimizle Çalışma Bakanlığımızın birimi olan İŞKUR'u öncelikli olarak dinleyeceğiz. Onunla birlikte yaz dönemine dair yine değerlendirme ve birtakım planlamalar yaparız. Amacımız, bu Komisyonun Meclis tatile girse de fiilen işleme devam etmesi, bilgi akışı ve sahayla ilgili iletişimi güçlü tutarak Meclis açıldığı tarihten itibaren de daha güçlü bir şekilde yola devam etmesi ve tabii, başta Aile, Sağlık, Millî Eğitim, Gençlik Spor olmak üzere Bakanlıklarımızla, kurumlarla, sivil toplumla iş birliklerini de güçlendireceğiz, dinleyeceğiz. Mesela SERÇEV'i dinleyeceğiz, SERÇEV listemizde var, diğer sivil toplum kuruluşları var ama sizlerden istirhamım, alandaki sorunları bizzat... Zaten Meclisimizin de bir portal çalışması olacak "engelli" başlığı altında; hem STK'lerin hem bireylerin başvuruda bulunacağı, yazacağı, çizeceği, derdini anlatacağı bir iletişim kanalını da inşallah Meclisimizle birlikte açacağız. Bunlarla birlikte bu süreci hep birlikte yürüteceğiz.

Ben Değerli Komisyon üyelerimize, burada bulunan diğer arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum ve hayırlı bir akşam diliyorum, hepinize iyi çalışmalar diliyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 20.11